

ECOPARK

BU NÖMRƏDƏ:

	Ludviqshafen və Sumqayıt şəhərlərinin 35 illik partnyorluğu Cənubi Qafqaz şəhərləri şəbəkəsinin 10 illiyi..... 2 35 Jahre Städtepartnerschaft Ludwigshafen – Sumgait 10 Jahre Städtetz Südkaukasus 2
Dr. Petra Stremplat	Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi..... 4 Städtetz Südkaukasus 4
Katharina Lampe	Müsabiqədə: Katerina Lampe „Cənubi Qafqazda Yerli Özünüidarəetmə Proqramı“ barəsində 7 Im Interview: Katharina Lampe über das „Regionalprogramm Kommunalentwicklung im Südkaukasus in Aserbaidşan“ 7
Akif Kərimov	Uzaqdakı yaxın və köhnə dostlarımız 9 Gute alte Freunde in der Ferne 9
Volker Adam	Lüdviqshafen şəhərinin ötən on ildə inkişafı..... 13 Die Entwicklung der Stadt Ludwigshafen in den letzten zehn Jahren 13
Judith Rader	Sumqayıtda çirkəndirilmiş ərazilərin işlənməsi 15 Altlastenbearbeitung in Sumgait..... 15
Hartmut Junge	Almaniyanın CİM eksperti kimi Sumqayıtda keçirdiyim iki il..... 18 Zwei Jahre als deutscher CIM-Experte in Sumgait 18
Ellen Schlomka	Partnyor Şəhərlər şəbəkəsinin “Sumqayıtda Ekoloji təbiyə/ekoloji təhsil” layihəsi 22 Das Städenetz-Projekt “Umwelterziehung/Umweltbildung in Sumgait” 22
Sima Şahmalıyeva	Su, torpaq, kağız..... 26 Wasser, Boden, Papier 26
Uwe Fröhlich	Lüdviqshafenli ekspertlər partnyor şəhər olan Sumqayıtla tullantıların idarə edilməsinə dair məsləhətləşmələr aparır 31 Ludwigshafener Experten beraten die Partnerstadt Sumgait in Abfallwirtschaftsfragen..... 31
Kamil Məmişov	Biz şəhərimizi necə təmiz saxlayırıq? 37 Wie sauber halten wir unsere Stadt? 37
Gerald Reischl	İçməli su təminatı və çirkab suların emal edilməsində dəstək 41 Hilfe bei der Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung 41
Peter Lubenau	„Gənclər və sosial müdafiə“ sahəsindəki layihələr 45 Projekte im Bereich “Jugend und Soziales“ 45
Felix Volgmann	Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi-Gürcüstanda 10 il 47 10 Jahre Städtetz Südkaukasus in Georgien..... 47

35 Jahre Städtepartnerschaft Ludwigshafen – Sumgait

10 Jahre Städtenetz Südkaukasus Ludviqshafen və Sumqayıt şəhərlərinin 35 illik partnyorluğu Cənubi Qafqaz şəhərləri şəbəkəsinin 10 illiyi

2012 haben Ludwigshafen und Sumgait gleich mehrfach Grund zum Feiern:

- Seit 35 Jahren sind die beiden Städte freundschaftlich miteinander verbunden.
- Seit 25 Jahren besteht eine offizielle, vertraglich geregelte Städtepartnerschaft.
- Seit 10 Jahren arbeiten die Städte darüber hinaus auch im Städtenetz Südkaukasus der Deutschen Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) sehr gut und erfolgreich zusammen.

Dies stellt für zwei so junge Städte wie Ludwigshafen und Sumgait einen langen gemeinsamen Weg des Miteinanders dar.

Als 1977 die ersten Kontakte zwischen Sumgait und Ludwigshafen geknüpft wurden, war Aserbaidshan noch Teil der damaligen Sowjetunion. Deutschland war ein geteiltes Land. Der Beginn der Freundschaft stand im Schatten des Ost-West-Konflikts, aber er war auch Teil des Versuchs, diesen Konflikt zu überwinden.

Ziel der Partnerschaft war es von Anfang an, Brücken zwischen den Menschen beider Städte zu bauen, sich kennenzulernen und Verständnis füreinander zu finden. Darum gab es einen regen Austausch von Schulklassen, Sportlern, Gewerkschaftlern und künstlerischen Gruppen.

Ende der 80er-/Beginn der 90er-Jahre folgte die schwierige Zeit des Zerfalls der Sowjetunion, Aserbaidshan erlangte seine Souveränität. Durch den Konflikt mit Armenien um das autonome Gebiet Berg-Karabach kam die Partnerschaft nahezu zum Erliegen.

2012-ci ildə Ludviqshafen və Sumqayıt şəhərləri üçün bayram ediləsi bir neçə səbəb var:

- 35 ildir ki bu iki şəhər arasında dostluq əlaqələri var.
- 25 ildir ki rəsmi, müqavilə ilə tənzimlənən şəhərlərarası partnyorluq mövcuddur.
- Bundan başqa bu şəhərlər 10 ildən bəri Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti GİZ-in həyata keçirdiyi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsində çox yaxşı və uğurlu əməkdaşlıq edirlər.

Bunlar Ludviqshafen və Sumqayıt kimi gənc şəhərlərin uzun birgə yolunu göstərir.

1977-ci ildə Sumqayıt və Ludviqshafen arasında ilkin əlaqələr qurulanda Azərbaycan hələ Sovet ittifaqının tərkibində idi. Almaniya bölünmüş bir ölkə idi. Dostluğun ilkin dövrü Şərq-Qərb münəqişəsinin kölgəsində baş tuturdu. Amma bu eyni zamanda həmin münəqişənin öhdəsindən gəlməyə bir cəhd idi.

Bu partnyorluğun məqsədi lap əvvəldən bu şəhərlərin insanları arasında körpülər salmaq, bir-birini tanımaq və bir-birini anlamaq idi. Odur ki məktəb sinifləri, idmançılar, həmkarlar ittifaqları və incəsənət nümayəndələri arasında sıx mübadilə aparılırdı.

80-ci illərin sonu – 90-cı illərin əvvəllərində Sovet İttifaqının çökməsi və müstəqilliyin əldə edilməsi ilə əlaqədar çətin bir dövr yaşandı. Qarabağ Muxtar vilayəti ətrafında Ermənistanla başlayan münəqişə zamanı partnyorluq demək olar ki aradan qalxmaqda idi.

Doch eine Partnerschaft zeichnet sich dadurch aus, dass sie auch schwierige Zeiten überdauert. Und so erging es auch unseren beiden Städten, deren Beziehung sich über diese schwere Zeit bewährte und zu Beginn des 21. Jahrhunderts durchstartete.

Gemeinsam stellen sich unsere Völker den großen Herausforderungen unserer Zeit: der Sicherung des Friedens, der Verstetigung des Fortschritts, der gerechten Verteilung des Wohlstands und der Bewahrung unserer natürlichen Lebensgrundlagen.

So liegt der Schwerpunkt der Partnerschaft seit dem Sommer 2002 auf den gemeinsamen Vorhaben im Rahmen des „Städtenetzes Südkaukasus“.

Zahlreiche Projekte aus dem Umwelt- und Jugendbereich wurden in den letzten zehn Jahren mit gutem Erfolg verwirklicht. Es war eine Zusammenarbeit, die für beide Seiten spannend und lehrreich war und die vom Geist echter Partnerschaft getragen wurde und getragen wird. Einmal erfolgreich gestartet, schlossen sich immer wieder neue Vereinbarungen zu neuen Projektphasen bis zum heutigen Tag an.

Die vereinbarten Maßnahmen zur Verbesserung der Grundlagen der Stadtplanung, zur Verbesserung der städtischen Infrastruktur, zur Verbesserung der schulischen und außerschulischen Ausbildung, zur Hilfe für benachteiligte Personengruppen und zur Verbesserung der Verwaltungsarbeit kamen und kommen unmittelbar den Bürgerinnen und Bürgern zugute.

Mit vielen Einzelmaßnahmen im Umweltbereich erfolgen Beratungen bei der Wasserversorgung, Abwasserentsorgung, Abfallentsorgung und Umwelterziehung. Dies ist ein langjähriger Lern- und Entwicklungsprozess, bei dem die Experten vor Ort immer wieder die erreichten Etappenziele analysieren und die weitere Entwicklung den Erfordernissen anpassen. Wichtige Themen wie Drogenhilfe und Behindertenbetreuung wurden neu auf die Agenda gesetzt, ebenso die Unterstützung in Verwaltungsfragen. Der Erfahrungsaustausch ist für beide Seiten fruchtbar, denn Erfahrungen sind ein Schatz, der größer wird, wenn man ihn teilt.

Sumgait und Ludwigshafen sind zwei Städte, die gut zusammenpassen. Es sind zwei sehr junge Städte, die offen sind für die Zukunft. Es sind zwei Industriestädte, in denen die Chemie eine entscheidende Rolle spielt. Gemeinsam können diese Städte noch sehr viel gestalten in dieser globalisierten Welt. Mit der erneuten Verlängerung des Kooperationsvertrages um weitere drei Jahre sind die Weichen gestellt und voller Optimismus kann dieser erfolgreiche Weg der Zusammenarbeit weiter beschritten werden.

Amma əsl partnyorluq odur ki, çətin vaxtların adlaya bilsin. Bizim şəhərlərimizin dostluğu da belələrindən oldu. Münasibətlərimiz bu çətin vaxtların sınağından da inamla çıxdı və 21-ci əsrin əvvəlində yenidən canlandı.

Bizim xalqlar zamanın çağırışlarına birgə cavab axtarmağa başladılar: sülhün bərqərar olması, inkişafın möhkəmlənməsi, rifahın ədalətli paylanması və bizim həyatın mənbəyi olan təbii resursların qorunması.

2002-ci ilin yayından etibarən əməkdaşlığımızın əsas hədəfi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsi çərçivəsində birgə fəaliyyətə yönəlmişdir.

Ötən on ildə ətraf mühit və gənclərə dair çoxsaylı layihələr böyük uğurla həyata keçirildi. Bu əməkdaşlıq hər iki tərəf üçün maraqlı və öyrədici oldu. Onun aparıcı qüvvəsi əsil partnyorluq ruhu olub və olmaqdadır. Birinci dəfə uğurla başlayan bu layihədə zaman-zaman yeni mərhələlər əlavə olunmuşdur və bu layihə indi də davam edir.

Şəhərsalmanın əsaslarının yaxşılaşdırılması, şəhər infrastrukturunun yaxşılaşdırılması, məktəbdaxili və məktəbdənkənar təhsilin yaxşılaşdırılması, xüsusi diqqətə ehtiyacı olan sosial qruplarla iş, eləcə də idarəetmənin yaxşılaşdırılmasına dair razılaşdırılmış tədbirlərdən bilavasitə sakinlər faydalanıb və bundan sonra da faydalanacaqlar.

Ətraf mühit sahəsində çoxlu sayda tədbirlərdə su təchizatı, çirkab suların və tullantıların idarə edilməsi, eləcə də ekoloji tərbiyəyə dair məsləhətləşmələr aparılır. Bu, uzun müddətli öyrənmə və inkişaf prosesidir. Bu prosesdə yerli ekspertlər çatdıqları yeni mərhələnin məqsədlərini təhlil edir və növbəti inkişafı tələblərə uyğunlaşdırırlar. Narkotik maddələrdən asılı olan insanlar, eləcə də əlillərlə iş, idarəetmə kimi vacib məsələlər gündəliyə yeni daxil edilmişdir. Mübadilənin hər iki tərəf üçün faydalıdır, belə ki təcrübə paylaşdıqca artan bir xəzinədir.

Sumqayıt və Ludviqshafen bir-birinə uyğun gələn şəhərlərdir. Bu gənc şəhərlərin ikisində də kimya sənayesi böyük rol oynayır. Qloballaşan dünyada bu şəhərlər birlikdə çox şey qura bilirlər. Əməkdaşlıq müqaviləsinin növbəti üç il müddətinə uzadılması buna yol açmışdır və əməkdaşlığın bu uğurlu yolunda bundan sonra da ruh yüksəkliyi ilə addımlaqlar olar.

Städtenetz Südkaukasus

Eine Plattform für kommunalen Erfahrungsaustausch und regionalen Dialog

Städtepartnerschaften bilden Brücken für Verständigung und Versöhnung. Sie fördern Annäherung und den Abbau von Vorurteilen und Feindbildern. Sie schaffen Freundschaften und wirtschaftliche Zusammenarbeit. Diese Erfahrungen haben Kommunen in Deutschland nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs mit Partnerschaften zu Städten in den europäischen Nachbarländern gemacht. Mit Beginn der siebziger Jahre erweiterten sich diese Erfahrungen durch die Anbahnung von Partnerschaften mit Kommunen in den sogenannten „Ländern der Dritten Welt“.

Auf dieser Tradition baut das Städtenetz Südkaukasus auf. Es ist ein Verbund langjähriger Städtepartnerschaften zwischen Deutschland und dem Südkaukasus und fördert die Zusammenarbeit im Bereich guter lokaler Regierungsführung und effektiver kommunaler Dienstleistungserbringung. Geleistet wird dies durch den fachlichen Austausch von südkaukasischen und deutschen Kommunalbediensteten.

Unterstützt wird das Städtenetz im Rahmen der deutschen staatlichen Entwicklungszusammenarbeit von der Deutschen Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) und ist vor Ort in das Programm zur „Förderung der Kommunalentwicklung im Südkaukasus“¹ eingebunden. Mit diesem Programm unterstützt die GIZ im Auftrag des Bundesministeriums für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung die Vernetzung von kommunalen Fachkräften in allen drei südkaukasischen Staaten.

Mit den Städtepartnerschaften zwischen Saarbrücken und Tiflis, Biberach und Telawi, Ludwigshafen und Sumqayıt ist das Städtenetz erfolgreich im Südkaukasus etabliert.

¹ Weitere Informationen zum Programm: <http://www.giz.de/themen/de/31537.htm>

Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi

Yerli özünüidarəetmə sahəsində təcrübə mübadiləsi və regional dialoq üçün platforma

Qardaşlaşmış şəhərlər qarşılıqlı anlayış və barışıq üçün körpü yaradırlar. Bu əlaqələr yaxınlaşmaya, eyni zamanda mənfi rəy və düşmən obrazının aradan qaldırılmasına dəstək verir. Şəhərlərarası qardaşlaşma dostluq və iqtisadi əməkdaşlıq yaradır. Belə bir təcrübəni ikinci dünya müharibəsindən sonra alman şəhərləri avropalı qonşu dövlətlərdəki şəhərlərlə qardaşlaşma nəticəsində əldə etmişdilər. Keçən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərindən başlayaraq bu təcrübə “üçüncü dünya ölkələri”ndən olan şəhərlərlə yaradılmış tərəfdaşlıq əlaqələri ilə daha da genişlənməmişdir.

Bu ənənə özünü Cənubi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsində də göstərməkdədir. Bu şəbəkəyə daxil olan çoxillik təcrübəyə malik alman və Cənubi Qafqaz şəhərləri yerli idarəetmə və səmərəli komunal xidmətlərin göstərilməsi sahəsində əməkdaşlıq edirlər. Müxtəlif sahələr üzrə mübadilə yerli idarəetmə sahəsində çalışan alman və cənubi qafqazlı qulluqçular tərəfindən həyata keçirilir.

Cənubi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsi Almaniya hökumətinin inkişaf naminə əməkdaşlıq çərçivəsində Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti (GIZ) tərəfindən “Cənubi Qafqazda Yerli Özünüidarəetmə” Proqramı tərəfindən dəstəklənir. Bu Proqram vasitəsilə GIZ Almaniya Federativ Respublikasının İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Nazirliyinin sifarişi ilə Cənubi Qafqazda komunal mütəxəssislər şəbəkəsinin yaradılmasını dəstəkləyir.

Saarbrücken və Tiflis, Biberach və Telavi, Ludwigshafen və Sumqayıt arasındakı qardaşlaşma əlaqələri sayəsində Cənubi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsi müvəffəqiyyətlə formalaşmışdır.

Wissenstransfer auf Augenhöhe

Der direkte Austausch zwischen Städten kann den Wandel kommunaler Strukturen und Akteure initiieren und deren Entwicklung stärken.

Die Aufgaben, mit denen sich die deutschen Kommunen täglich befassen, ähneln häufig denen ihrer südkaukasischen Partner. Diese Tatsache erleichtert den Erfahrungsaustausch zwischen Bürgermeister, Amtsleitern und Mitarbeitern der Partnerstädte. Durch direkte Praxisbezüge können Probleme und Handlungsbedarfe gemeinsam identifiziert sowie Konzepte zur Lösung derselben fallspezifisch erarbeitet werden.

Durch Hospitationen der jeweiligen Amtskollegen in der deutschen Kommunalverwaltung und mit gemeinsamen Trainings, z.B. für eine neue Organisation der Verwaltungsabläufe, sind in den südkaukasischen Partnerstädten erfolgreiche Entwicklungen angestoßen worden. Beispielhaft ist die Verbesserung des Managements von Bürgeranträgen an die Stadtverwaltung. Diese können in sogenannten Bürgerbüros eingereicht werden, die es Kommunen heute ermöglichen, ihre Dienstleistungen effektiv, effizient und transparent anzubieten und an den Bedürfnissen ihrer Bürger auszurichten.

Gemeinsam im Netzwerk lernen

Das Städtetz ist jedoch mehr als nur die Summe der einzelnen Städtepartnerschaften. Sein Name ist Programm: Es ist ein Netzwerk. Der Wissensaustausch findet nicht nur zwischen den jeweiligen Partnerstädten statt, sondern auch innerhalb des Netzwerkes selbst. So können, je nach Problemstellung, immer die Kommunen zur Kooperation ausgewählt werden, die eine entsprechende Expertise vorzuweisen haben. Von diesem Lern und Austauschprozess profitieren südkaukasische wie deutsche Partnerstädte gleichermaßen.

Ein großer Vorteil des Netzwerkes ist die „lebendige“ Weiterentwicklung von Themen. So hat z.B. das Thema „kommunales Abfallmanagement“ für alle beteiligten Stadtverwaltungen eine hohe Bedeutung. Aus diesem Bedarf hat sich die jährlich veranstaltete Abfallwirtschaftskonferenz entwickelt, auf der Vertreter des Städtetzes sowie weitere Abfallexperten ihre Erfahrungen zum Thema austauschen und sich gegenseitig unterstützen.

Im Rahmen dieser Netzwerkveranstaltungen haben sich weitere Themen der kommunalen Selbstverwaltung entwickelt, die den Wissenstransfer einer deutschen Stadt zu ihrem Partner für mehrere Kommunen attraktiv macht. Nach der erfolgreichen Einführung eines Bürgerbüros in Tiflis unter Beratung durch die Partnerstadt Saarbrücken orientiert sich auch Sumgait an dem erfolgreichen Beispiel und plant, als erste Stadt in Aserbaidschan ein Bürgerbüro einzuführen. Dies ist nur ein Beispiel dafür, dass die gegenseitigen Fachberatungen quer

Bərabər səviyyəli bilik transferi

Şəhərlər arası birbaşa mübadilə komunal strukturun və iştirakçılarının dəyişikliyinə təşəbbüs göstərə və onların inkişafına zəmin yarada bilər.

Alman şəhərlərinin gündəlik məşğul olduqları məsələlər onların cənubi qafqazlı tərəfdaşlarının gündəlik qayğılarıyla oxşarlıq təşkil edir. Bu fakt qarداşlaşmış şəhərlərin bələdiyyə sədrləri, idarə rəhbərləri və əməkdaşları arasındakı təcrübə mübadiləsini asanlaşdırır. Praktikayla bilavasitə əlaqəli problem və əməkdaşlıq ehtiyacları birgə müəyyənləşdirilə, habelə onların həlli üçün konsepsiyalar işlənilib hazırlana bilər.

Müvafiq idarələrdə çalışan həmkarlarının alman şəhər administrasiyalarında təcrübə mübadiləsi və birgə təlimlər (məs: idarəetmə prosesinin yeni təşkili) vasitəsilə Cənubi Qafqaz tərəfdaş şəhərlərində uğurlu inkişaf əldə edilmişdir. Buna misal olaraq şəhər idarəçiliyində vətəndaşların müraciətlərinə baxılma qaydalarının təkmilləşdirilməsini qeyd etmək olar. Bu Vətəndaşlara Xidmət Mərkəzləri (VXM) adlanan və bələdiyyələr tərəfindən təşkil edilmiş mərkəzlərdə yerli xidmətlərin səmərəli və şəffaf təklif edilməsinə və vətəndaşların tələbatına uyğun göstərilməsinə şərait yaradır.

Şəhərlər şəbəkəsində birgə öyrənmək

Şəhərlər şəbəkəsi şəbəkədə təmsil olunmuş ayrı-ayrı şəhərlərin cəmindən daha böyük əhəmiyyətə malikdir. Bilik və təcrübə mübadiləsi təkcə müvafiq qaradaşlaşmış şəhərlər arasında deyil, bütövlükdə şəbəkə daxilində həyata keçirilir. Beləliklə problemin qoyuluşuna uyğun olaraq müvafiq mütəxəssis rəyi verə bilmək iqtidarında olan şəhərin əməkdaşlıq üçün seçilməsi mümkündür. Bu bilik və təcrübə mübadiləsindən Cənubi Qafqaz şəhərləri ilə yanaşı alman şəhərləri də eyni səviyyədə yararlanırlar.

Şəhərlər şəbəkəsinin üstünlüklərindən biri də mövzuların “canlı” inkişafıdır. Belə ki, “məişət tullantılarının idarə edilməsi” mövzusu bütün iştirakçı şəhərlər üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu tələbatdan irəli gələrək hər il təşkil edilən tullantı təssərrüfatı mövzusunda konfrans keçirilir ki, bu tədbirdə şəhərlər şəbəkəsinin təmsilçiləri, həmçinin tullantılar sahəsində mütəxəssislər mövzuyla bağlı təcrübə mübadiləsi aparır və bir-birlərini qarşılıqlı şəkildə dəstəkləyirlər.

Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi tədbirləri çərçivəsində alman şəhərinin bilik və təcrübəsini tərəfdaş şəhərlər üçün cəzbedici və maraqlı edən bir sıra digər mövzular da işlənilib hazırlanmışdır. Tiflisdə bu şəhərin alman qaradaşlaşmış şəhəri olan Saarbrückenin verdiyi tövsiyyə və məsləhətləri sayəsində VXM yaradılmasından sonra Sumqayıt şəhəri də bu uğurlu misala istinad edərək

zu den bilateralen Städtepartnerschaften zugenommen haben, sodass eine echte Vernetzung der Städte untereinander entstanden ist.

Die GIZ als Partner

Veranstaltungen innerhalb des Städtensetzes werden mit Unterstützung des GIZ-Programms koordiniert. Das gilt auch für die entsprechende Vor- und Nachbereitung vor Ort im Kaukasus, um das Gelernte situationsgerecht in den Partnerstädten anwenden zu können.

Durch Finanzierungsbeiträge seitens des Programms an die deutschen Kommunen wird die gemeinsame Planung und Begleitung von Entwicklungsprozessen mit den kaukasischen Partnerstädten ermöglicht. Die deutsche kommunale Expertise wird dabei ohne Beratungshonorar erbracht. Das Vorhaben im Südkaukasus übernimmt die Reisekosten der kommunalen Experten beider Seiten. Diese werden jeweils von ihrer Kommunalverwaltung für die Beratungseinsätze freigestellt. Die Einsätze in den Partnerstädten sind mit etwa drei bis fünf Tagen angesetzt.

Potentiale entwickeln, Frieden fördern

Städte untereinander zu vernetzen, um gemeinsames Lernen anzuregen, ist zukunftsweisend.

Das Netzwerk

- *stellt ein langfristiges Engagement der deutschen Kommunen dar, weil die Städtepartnerschaften auch nach dem Ende des GIZ-Programmes bestehen bleiben.*
- *wird von den Partnern sehr geschätzt, da es durch die Peer-to-Peer-Methode eine Beratung auf Augenhöhe sicherstellt.*
- *macht kommunales Engagement durch Finanzierungsbeiträge möglich und repräsentiert den aktuellen Stand der kommunalen Selbstverwaltung.*

Das Städtensetz geht weit über die Aktivitäten klassischer Städtepartnerschaften hinaus und wird in dieser Form auch von den deutschen kommunalen Spitzenverbänden unterstützt. Darüber hinaus bieten entwicklungspolitisch aktive Städtepartnerschaften auf deutscher Seite die Gelegenheit, dem Bürger in seiner Kommune unmittelbar die Wirksamkeit der Entwicklungszusammenarbeit zu verdeutlichen.

Dr. Petra STREMLAT
Programmleiterin
„Kommunalentwicklung Südkaukasus“
E-Mail: petra.stremlat@giz.de

Azərbaycanda ilk dəfə VXM-ni tətbiq etməyi planlaşdırır.

Bu müxtəlif sahələrdə qarşılıqlı məsləhətləşmə vasitəsilə şəbəkə daxilində ikitərəfli əməkdaşlığın üfiqi inkişafına və şəhərlərarası həqiqi şəbəkələnmənin yaradılmasına dəlalət edən bir misaldır.

GİZ tərəfdaş kimi

Şəhərlər şəbəkəsində müxtəlif sahələr üzrə məsləhətlərin göstərilməsi GİZ proqramının dəstəyi ilə həyata keçirilir. Eyni zamanda GİZ əldə edilmiş təcrübə və biliklərin tərəfdaş şəhərlərdə tətbiq edilə bilinməsi üçün yerlərdə müvafiq hazırlıq və tamamlama işləri həyata keçirir. Proqram qafqazlı tərəfdaş şəhərlərlə inkişaf proseslərinin birgə planlaşdırılması və onların müşayiət edilməsinə imkan yaradır. Bu halda Almaniyadan dəvət edilmiş komunal mütəxəssis məsləhət xidməti üçün heç bir honorar almır. Cənubi Qafqazdakı bu layihədə Almaniyanın yerli özünüidarəetmə sahəsindəki ekspertizası Cənubi Qafqaz şəhərlərindəki kompleks inkişaf proseslərini məcrasına salmağa öz töhfəsini verir və uğurlu misalların ölkə üzrə yayılmasına şərait yaradır. Yerli mütəxəssislərin səfər xərcləri hər iki tərəfin büdcəsindən ödənilir. Tərəfdaş şəhərə səfərlər 3 -5 günlük olmaqla qısa və təsiredici təşkil edilir.

Potensialı inkişaf etdirmək, sülhü qorumaq

Yeni bilik və təcrübə mübadiləsini təşviq etmək məqsədilə şəhərləri öz aralarında şəbəkələndirmək perspektivi bir məsələdir.

Şəhərlər şəbəkəsi

- *dayanıqlıdır, çünki GİZ proqramı sona çatdıqdan sonra fəaliyyətini davam etdirmək iqtidarındadır.*
- *tərəfdaşlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir, çünki peer to peer (yoldaşdan yoldaşa) metodu ilə məsləhətləşmə bərabər səviyyədə təmin edilir.*
- *komunal biliklərin transferini mümkün edir və yerli özünüidarəetmənin aktual vəziyyətini ifadə edir.*

Şəhərlər şəbəkəsi klassik qarداşlaşmış şəhərlərin əməkdaşlıq fəaliyyətlərindən daha irəli gedir və alman bələdiyyə birlikləri tərəfindən də dəstəklənir. Bundan əlavə aktiv şəhərlərarası partnyorluq alman tərəfində vətəndaşlara öz bələdiyyəsinin inkişafa yönəlmiş əməkdaşlığın bilavasitə təsirini izah edir.

“Cənubi Qafqazda Yerli
Özünüidarəetmə Proqramı “
Proqram rəhbəri: Dr. Petra STREMLAT
E-Mail: petra.stremlat@giz.de

Katharina Lampe ist seit April 2010 Teamleiterin des „Regionalprogramms Kommunalentwicklung im Südkaukasus in Aserbaidshan“

*Katharina Lampe 2010-cu ilin aprelindən
“Cənubi Qafqazda Yerli Özünüidarəetmə proqramı” nın
Azərbaycan üzrə qrup rəhbəri kimi işləyir.*

Ecopark: Seit dem Jahr 2010 ist nun das Städtenetz Südkaukasus in das GIZ Vorhaben Kommunalentwicklung im Südkaukasus eingebunden. Was bedeutet das denn genau für die Arbeit des Städtenetzes?

Lampe: Mit dem Programm „Kommunalentwicklung im Südkaukasus“ unterstützt die GIZ im Auftrag der Bundesregierung den Austausch zwischen Akteuren der Lokalpolitik im Südkaukasus. Das Städtenetz ist im Südkaukasus eine erfolgreich etablierte Plattform für regionalen Austausch. Außerdem beraten die deutschen Städte in genau den Themenfeldern, die ebenfalls das Programm im Blick hat, nämlich die Steigerung der kommunalen Leistungsfähigkeit und Dienstleistungsorientierung.

Für die Arbeit im Städtenetz bedeutet die Einbindung in das Regionalvorhaben einerseits eine regionale Struktur mit Teamleitern in den Ländern und einer Programmleitung in Georgien. Dies macht die Kooperation zwischen der GIZ und den deutschen Städten einfacher. Andererseits hat die Zusammenführung auch eine thematische Fokussierung auf Themen der kommunalen Dienstleistungserbringung zur Folge.

Ecopark: Welche Bedeutung hat denn die Stadt Sumgait für das Regionalprogramm?

Lampe: Wir nennen die Stadt Sumgait den Anker unseres Projektes und das liegt nicht an der Lage am kaspischen Meer. Aufgrund der langjährigen Aktivitäten der GIZ in Zusammenarbeit mit der Stadt Ludwigshafen in Sumgait profitieren wir von einem sehr vertrauensvollen Arbeitsverhältnis mit den Kommunalverwaltungen, außerdem können wir auf ein breites Netzwerk an Kontakten zurückgreifen, das weit über die Kommunalverwaltungen hinaus geht.

Ecopark: 2010-cu ildən Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi GİZ proqramı “Cənubi Qafqazda Yerli Özünüidarəetmə” ilə birləşdirilib. Bu Şəhərlər Şəbəkəsinin işi üçün dəqiq nə deməkdir?

Lampe: “Cənubi Qafqazda Yerli Özünüidarəetmə” proqramı ilə Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti Almaniya Federativ Hökumətinin sifarişilə Cənubi Qafqazda siyasət və idarəetmə sahəsində yerli mütəxəssislər arasında fikir və təcrübə mübadiləsinin aparılmasına dəstək göstərir. Artıq 10 ildən çox müddət ərzində Şəhərlər Şəbəkəsi bu bilik transferini həyata keçirməkdə mühüm rol oynayır. Bundan başqa alman şəhərləri GİZ proqramıyla razılıq əsasında komunal fəaliyyət qabiliyyətinin artırılması və xidmət göstərmə istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi mövzularında da məsləhət xidmətləri göstərilir.

Şəhər şəbəkəsinin işi üçün regional proqramda birləşmək Cənubi Qafqazda daha möhkəm şəbəkələmə və beləliklə alman şəhərlərinin məhdud resurslarının daha yaxşı təsir göstərməsi deməkdir. Digər tərəfdən birləşmə komunal (yerli idarəetmə) strukturlar vasitəsilə xidmətlərin göstərilməsi mövzularının fokuslaşması ilə nəticələnir.

Ecopark: Sumqayıt şəhəri Azərbaycandakı fəaliyyətiniz üçün nə kimi əhəmiyyət kəsb edir?

Lampe: Bizim üçün Sumqayıt şəhəri layihənin löv bəridir və bu heç də Xəzər dənizinin dibində deyil. Ludwigshafen ilə əməkdaşlıq çərçivəsində GİZ-in çoxillik fəaliyyəti nəticəsində Sumqayıtda şəhər rəhbərliyi və idarəetmə strukturları ilə qarşılıqlı etimad yaranan işgüzar münasibətlər əldə edilmişdir. Bundan əlavə

"Bizim üçün Sumqayıt şəhəri Azərbaycandakı layihənin lövbəridir." Katharina Lampe-nin Ecopark jurnalına müsahibəsi

Lampe: Wir bauen darüber hinaus in unserer fachlichen Arbeit auf die Beratung der Stadt Ludwigshafen im Rahmen des Städteneetzes auf und möchten in Zukunft auch andere Städte an den Erfahrungen aus Sumgait teilhaben lassen.

Ecopark: Können Sie dafür ein konkretes Beispiel nennen?

Lampe: Ja, ich finde das wird sehr gut am Thema des „digitalen Liegenschaftskataster“ deutlich. Die aserbajdschanische Regierung investiert momentan pilothaft in Sumgait in ein Vermessungsprojekt zur Erstellung eines digitalen Liegenschaftskatasters. In den letzten Monaten haben wir eine Diskussion mit der Stadt Sumgait angestoßen, wie sie diese Daten nutzen kann um Dienstleistungen transparenter und effizienter zu gestalten, beispielsweise für die Vergabe von Baugenehmigungen.

Das ist ein komplexes Thema und sehr neu für lokale Verwaltungen in Aserbajdschan, aber das Architektentamt besitzt aufgrund der langjährigen Beratung mit der Stadt Ludwigshafen bei der Erstellung eines Altlastenkatasters ein Verständnis über die Wichtigkeit moderner Katasterdaten.

Ecopark: Was sind aktuell Ihre wichtigsten Ziele für das Projekt?

Lampe Zunächst wünsche ich den Städten, dass ihnen die Zusammenarbeit weiter Freude macht und auf beiden Seiten einen Mehrwert bringt. Wir versuchen dabei so gut es geht zu unterstützen.

Dank der Beratung der Städte des Städteneetzes hat Sumgait ein konkretes Konzept für das erste Bürgerbüro in Aserbajdschan entwickelt. Hier möchten wir gerne zusammen mit den Partnern an der Umsetzung arbeiten und im Jahr 2013 das Bürgerbüro eröffnen.

geniş əlaqə şəbəkəsini, məsələn, Azərkimya Dövlət müəssisəsi, Alman-Azərbaycan dil mərkəzi, QHT-ləri və əlbəttə qardaşlaşma ilə ünsiyyətdə olan çoxsaylı vətəndaşları qeyd edə bilərik. Eləcə də biz öz işimizdə Şəhərlər Şəbəkəsi çərçivəsində Ludviqshafen şəhərinin məsləhət xidmətini daha da genişləndiririk və istərdik ki, Sumqayıtda əldə edilən təcrübədən digər şəhərlər də yararlansın.

Ecopark: Bunun üçün konkret bir misal gətirə bilərsiniz?

Lampe: Bəli, düşünürəm ki, bu "Elektron kadastr" mövzusunda daha aydın olacaq. Azərbaycan hökuməti hazırda pilot olaraq Sumqayıtda elektron daşınmaz əmlak kadastrının tərtibi layihəsini maliyyələşdirir. Son aylar biz Sumqayıt şəhəri ilə kadastr məlumatlarından necə istifadə edilə bilinməsi, xidmətlərin daha effektiv və şəffaf göstərilməsi (misal olaraq tikintiyə icazəni qeyd etmək olar) mövzularında bir sıra müzakirələr aparmışıq.

Bu bir kompleks mövzu olmaqla Azərbaycanda yerli idarəetmə qurumları üçün yenilikdir. Eyni zamanda Ludviqshafen şəhəri tərəfindən Sumqayıt şəhər Memarlıq və Şəhərsalma idarəsi çırklənmiş ərazilərin kadastrının tərtibi mövzusunda göstərilmiş çox illik məsləhət xidməti nəticəsində müasir kadastr məlumatlarının nə dərəcədə əhəmiyyətli olması haqqında anlayış və biliklərə malikdir.

Ecopark: Layihənin 2012-ci il üçün mühüm məqsədləri hansılardır?

Lampe: Şəhərlər şəbəkəsinin məsləhətləri sayəsində Sumqayıt Azərbaycanda ilk dəfə olaraq Vətəndaşlara Xidmət Mərkəzi (VXM) (ingiliscə One-Stop-Shop) üçün konkret konsepsiya işlənib hazırlamışdır. Biz indi tərəfdaşlarımızla birlikdə bu konsepsiyanın icrası üzərində işləmək və 2013-cü ildə VXM-nin açmaq istərdik.

Gute alte Freunde in der Ferne: Im Städtenetz mit 35 jähriger Partnerschaft

Man kann die Städtepartnerschaften zwischen Deutschland und dem Kaukasus auf zweierlei Weise betrachten. Die erste Betrachtung ist die in Form einer Statistik oder eines formellen Berichtes. Bei der zweiten Betrachtung aber tritt die menschliche Dimension in den Vordergrund. Bei den Städtepartnerschaften zwischen Deutschland und dem Kaukasus, von denen hier die Rede sein wird, steht der menschliche Faktor nicht nur im Hintergrund, sondern ist eines der Hauptelemente und Ziele der Partnerschaften. Die Freundschaftsbeziehungen und die Partnerschaft zwischen der Stadt Sumgait und Ludwigshafen haben sich stets auf Grundlage dieses Prinzips gestützt und entwickelt. Die Beziehungen, die ihren Anfang vor 35 Jahren nahmen, wurden 1987 offiziell etabliert. Der im Juni 1987 in Ludwigshafen unterzeichnete Vertrag verlieh den beiden Städten Partnerstatus.

2002 bekamen diese Beziehungen eine völlig neue Dimension. Mit der Initiative und Unterstützung vom Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung hat die Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (seit 2011 GIZ) das Projekt Städtenetz Südkaukasus gestartet.

Almaniya-Qafqaz şəhərlərarası partnyorluq əlaqələrinə iki formada yanaşmaq olar. Birincisi, statistik və ya rəsmi hesabat xarakterli yanaşmadır. İkinci halda isə insan faktoru önə çıxır. Haqqında bəhs edəcəyimiz Almaniya və Qafqaz şəhərləri arasındakı partnyorluq əlaqələrinin hədəfində də, arxasında da insan faktoru, insan tələləri dayanmaqdadır. Sumqayıtla Lüdvıqshafen arasındakı dostluq əlaqələri, partnyorluğu da bu prinsipə söykənərək inkişaf edib. İki şəhər arasında təməli 35 il öncə qoyulmuş əlaqələr 1987-ci ildə rəsmilik qazanıb. Belə ki, 1987-ci ilin iyun ayında Lüdvıqshafen şəhərində imzalanmış Saziş bu şəhərlərə partnyor statusu verib.

2002-ci ildən isə bu əlaqələr tamamilə yeni müstəviyə keçdi. Almaniyanın İqtisadi İnkişaf və Əməkdaşlıq Nazirliyinin təşəbbüsü və dəstəyi əsasında Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (2011-ci ildən Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti adını daşıyır) "Almaniya – Qafqaz partnyor şəhərlərarası əməkdaşlıq" Layihəsinə start verildi.

Layihə birdən-birə ortaya çıxmadı – tərəflər şəhərlə və əməkdaşlıq perspektivləri ilə bağlı vəziyyəti təhlil etmək üçün alman mütəxəssislərinin Sumqa-

Uzaqdakı yaxın və köhnə dostlarımız: 35 illik partnyorluq ilə şəhərlər şəbəkəsində

Das Projekt ist nicht aus heiterem Himmel entstanden. Um die Stadt und die Kooperationspotentiale zu erkunden, haben die Beteiligten eine Reise der deutschen Experten nach Sumgait organisiert. Diese haben die Lage analysiert und Diskussionen mit den einheimischen Experten geführt. Dabei wurden fünf mögliche Kooperationsbereiche identifiziert:

- Verbesserung der Stadtplanung
- Verbesserung der Stadtinfrastruktur
- Verbesserung der schulischen und außerschulischen Bildung
- Unterstützung der sozial besonders schwachen Gruppen
- Verwaltungsfragen

yıtıda olmasını, mövcud vəziyyətlə tanışlığı və yerli mütəxəssislərlə müzakirələr aparılmasını təşkil etdilər və nəhayət gərgin müzakirələrdən sonra 5 müddəə üzərində dayandılar:

- Şəhərsalmanın əsaslarının təkmilləşdirilməsi;
- Şəhər infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi;
- Məktəbdaxili və məktəbdənkənar təhsilin təkmilləşdirilməsi;
- Xüsusi diqqətə ehtiyacı olan sosial təbəqələrə dəstək
- İdarəetmə məsələləri

Beləliklə, bütün sahələr üzrə aparılan araşdırmalar və təhlillər sonlandıqdan sonra layihənin tədbirlər

Nachdem die Untersuchungen und Analysen in allen Bereichen abgeschlossen waren, wurde ein Maßnahmenplan festgelegt und das Projekt bekam grünes Licht.

Der Auftakt des Projektes stand im Zusammenhang mit der Beschaffung von Ausstattung für die Kinderklinik der Stadt Sumgait. Im November 2002 wurde ein Inkubator (Brutkasten) für Früh- und Neugeborene übergeben.

Das Deutsche Sprachzentrum und das Kindertelefon "ETIMAD" wurden mit der Unterstützung des GIZ-Projektes ins Leben gerufen und es ist nicht übertrieben, diese Ereignisse als bedeutend in der neueren Geschichte der Stadt Sumgait zu bezeichnen.

Das Deutsche Sprachzentrum hat seine Tätigkeiten bereits erweitert. Diese gehen inzwischen über die Sprachkurse für sprachinteressierte Personen hinaus. Mittlerweile existiert eine enge Kooperation mit YFU Deutschland (Youth for Understanding) und in den Räumen des Sprachzentrums ist eine lokale Niederlassung von YFU entstanden. Diese gemeinnützige Austauschorganisation schickt aserische Schüler für ein Jahr zu Gastfamilien nach Deutschland. Neben den allgemeinen Fächern an den Gymnasien lernen die Schüler dort die deutsche Kultur und Geschichte besser kennen und bekommen die Möglichkeit ihre Kenntnisse der deutschen Sprache zu vervollkommen. Das Ziel des einjährigen Programms ist neben der Völkerverständigung für Kinder aus Aserbaidschan ein Fenster nach Europa zu öffnen, gleichzeitig Aserbaidschan in Deutschland bekannter zu machen und neue Freunde für das Land zu gewinnen.

Die Gründung dieser beiden Zentren stellte sowohl für die Stadtverwaltung, als auch für den Gemeinderat der Stadt Sumgait und für die GIZ ein neues Kooperationsmodell dar. Mit der Zeit wurde deutlich, dass die Initiatoren und die Partner dieser Mikroprojekte die richtige Entscheidungen getroffen und das richtige Modell ausgesucht hatten.

Auch für die Lösung der Umweltprobleme, die Sumgait von der Sowjetzeit geerbt hat, gibt es tatkräftige Unterstützung seitens der Experten der Partnerstadt. Es wurde ein Altlastenkataster für die Stadt erstellt. Derzeit wird durch die Nutzung dieses Katasters ein gemeinsames Public Private Partnership-Projekt

Medizinische Hilfe: Inkubator Uşaq klinikası üçün tibbi yardım: İnkubator

planını müəyyən edildi və projekt praktik olaraq həyata vəsiqə qazandı.

Layihənin ilk addımı şəhər Uşaq xəstəxanası üçün tibbi avadanlığın alınması ilə bağlı oldu. 2002-ci ilin noyabr ayında xəstəxanada bir ədəd küvez (qüsurlu doğulan uşaqlar üçün inkubator) quraşdırıldı.

Məhz bu layihənin dəstəyi əsasında yaradılmış və artıq böyük iş təcrübəsinə malik olan "Alman dili Mərkəzi", "Etimad" telefonu mübaliğəsiz demək olar ki, Sumqayıtın müasir tarixinin mühüm səhifələrindən birinə çevrilib.

Artıq Alman dili Mərkəzi fəaliyyətini genişləndirmişdir. Burada nəinki alman dilinə marağı olan şəxslərə dil kursları təklif olunur, həmçinin Almaniyanın YFU (Youth for Understanding) təşkilatı ilə sıx əməkdaşlığa başlanılıb, eləcə də yerli YFU təşkilatı yaradılıb və həmin təşkilat məktəb şagirdlərini 1 illik təhsil üçün alman ailələrinə göndərir. Məktəblilər gimnaziyada ümumi fənlərlə yanaşı alman mədəniyyəti və tarixi ilə yaxından tanış olur, alman dilini daha yaxşı mənimsəmək imkanı əldə edirlər. İllik proqramın məqsədi həmçinin xalqları bir-birinə yaxınlaşdırmaq, azərbaycanlı uşaqlar üçün Avropaya pəncərə açmaq və eyni zamanda Azərbaycanı Almaniya da tanımaq, ölkəmiz üçün yeni-yeni dostlar qazanmaqdan ibarətdir.

Hər iki mərkəzin yaradılması ilə Sumqayıt Şəhər İcra Hakimiyyəti, şəhər bələdiyyəsi və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti arasında yeni bir əməkdaşlıq modelini ortaya çıxıdı. Zaman göstərdi ki, bu mikrolayihənin təşəbbüskarları və tərəfdaşları doğru qərarlar və doğru model üzərində dayanmışlar.

**Bu barədə müraciətin sənə kömək olar.
Bəzən bu, sən düşündüyündən də asandır.**

Haftənin I-VI günləri saat 11:00 -dan 17:00-dək
pulsuz və anonim məsləhətlər.

Almaniyanın Uşaqları Müdafiə İttifaqının Lüdviqshafen bölməsi və
Sumqayıt şəhərinin "Etimad" İctimai Birliyi tərəfindən uşaq
və gənclərin qayğılarının həllinə kömək göstərmək üçün telefon
nömresinin təklif olunması. E-mail: etimad_ib@yahoo.com

**Werbeplakat des Kindernottelefons ETIMAD
ETIMAD Uşaqlar üçün Qaynar xəttin reklam plakati**

durchgeführt. Im Rahmen dieses Projektes wird ein Konzept für die Sanierung des Geländes des staatlichen Unternehmens „Aserichimia“ erarbeitet.

Die Unterstützung unserer Freunde aus Deutschland ist auch im Bereich der Umwelterziehung unentbehrlich geworden. Die GIZ hat die Neustrukturierung der schulischen und außerschulischen Umwelterziehung unterstützt. Im Rahmen eines der Seminare wurde dem Zentrum für Umwelterziehung und Praxis ein Stereomikroskop geschenkt. Außerdem wurde eine Arbeitsgruppe ins Leben gerufen, die die Umwelterziehung in den städtischen Schulen durchführen soll. Zusammen mit den ausgewählten LehrerInnen und ErzieherInnen wurden die Umwelterziehungsmodule Wasser/Boden, und die Papierschéppkiste erarbeitet. Auch die Naturerlebnis-Rucksäcke mit ihrer Ausstattung zum besseren Kennenlernen der Natur haben großen Anklang bei den Kindern gefunden.

Zusammen mit den Experten der Stadt Ludwigs-hafen wurde ein Abfallwirtschaftskonzept erarbeitet. Derzeit wird an der Modernisierung dieses Konzeptes gearbeitet.

Sumqayıtın sovetlər dönəmindən miras qalmış ətraf mühitinin problemlərinin həllində də partnyor şəhərin mütəxəssisləri yaxından dəstək vermiş,

şəhərin çirkləndirilmiş ərazilərinin kadastrını hazırlamışdılar. Hazırda həmin kadastrın istifadəsi sayəsində Almaniya və Azərbaycan müəssisələrinin birgə layihəsi – özəl ictimai əməkdaşlıq proyektı həyata keçirilir. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində “Azərikimya” İstehsalat Birliyinin kimya müəssisələrindən birinin ərazisinin sağlamlaşdırılması üçün konsepsiya hazırlanmaqdadır.

Ekoloji tərbiyə işinin təşkilində də alman dostlarımızın dəstəyi əvəzsizdir. Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyəti məktəbdaxili və məktəbdənkənar ekoloji tərbiyə işinin yeni səviyyədə qurulmasına dəstək verib, növbəti tədbirin icrası əsasında isə şəhər Təhsil Şöbəsinin “Ekoloji tərbiyə və təcrübəçilik mərkəzi”nə stereomikroskop hədiyyə edilib. Eyni zamanda ekoloji tərbiyə ilə bağlı şəhər məktəbliləri ilə işləmək üçün nəzərdə tutulmuş işçi qrup yaradılmış, seçilmiş müəllim və tərbiyəçilərlə birlikdə su, torpaq, hava, həmçinin kağız istehsalı üçün modullar hazırlanmışdır. Təbiəti daha yaxından tanımaq üçün yardımçı olan bel çantaları da şübhəsiz ki, uşaqların marağına səbəb olmuşdur.

Lüdviqshafen şəhərinin mütəxəssisləri ilə birlikdə Sumqayıt şəhərində tullantıların idarə edilməsi üçün konsepsiya hazırlanmışdır və hazırda konsepsiyanın modernləşdirilməsi üçün işlər aparılmaqdadır.

Layihə çərçivəsində “vahid rəncərə” prinsipi ilə əhaliyə göstərilən xidmətlərin yaxşılaşdırılması üçün şəhərimizdə ilin sonunadək Vətəndaşlara Xidmət Mərkəzinin yaradılması da nəzərdə tutulur. Bu işlə əlaqədar olaraq yerli mütəxəssislərin təcrübə qazanması məqsədilə Tiflis və Lüdviqshafen şəhərlərinə səfərləri təşkil olunur.

Bu layihənin uğurlu nəticələri həm də ondan doğurdu ki, biz artıq partnyorlarımızı çox yaxından tanıyırdıq, aramızda dərin şəxsi münasibətlər formalaşmışdı. İstər biz tərəfdən, istərsə də qarşı tərəfdən daim etiraf olunur ki, bizim əlaqələr rəsmi partnyorluq sərhədlərini çoxdan aşıb. Lüdviqshafenli dostlarımızı etiraf edirlər ki, onların digər partnyorları ilə bu qədər sıx dostluq və əməkdaşlıq əlaqələri mövcud deyil.

Daha bir faktı qeyd edək ki, layihə çərçivəsində həyata keçirilmiş tədbirlərdən 25 mindən artıq Sumqayıt sakini faydalanıb.

Zur Verbesserung des Dienstleistungsangebots für die Bürger nach dem Prinzip "one window" ist die Eröffnung eines Bürgerbüros bis Ende diesen Jahres vorgesehen. Es werden Studienreisen nach Tiflis und Ludwigshafen organisiert, damit die lokalen Fachkräfte neue Erfahrungen sammeln können.

Die Erfolge all dieser Projekte sind nicht zuletzt darauf zurückzuführen, dass wir unsere Partner bereits sehr gut kennen. Es sind schon viele persönliche Beziehungen entstanden. Von beiden Seiten wird immer wieder betont, dass unsere Beziehungen schon längst über eine offizielle Partnerschaft hinausgehen. Unsere Freunde aus Ludwigshafen bestätigen, dass eine solche enge Freundschaft und Zusammenarbeit nicht mit allen Partnerstädten besteht. Es ist bemerkenswert, dass die bisherigen Projekte mehr als 25.000 Bürger der Stadt Sumgait erreicht haben.

Wenn wir die bisher geleistete Arbeit Revue passieren lassen, können wir feststellen, dass in den vergangenen zehn Jahren:

- unsere Partner uns mit der europäischen Verfahrensweise bei der Lösung sozialer Probleme vertraut gemacht haben,
- wir die europäischen Standards und neuen Methoden zur Lösung sozialer Probleme kennengelernt haben und hier die Zusammenarbeit mit nichtstaatlichen Organisationen ausweiten konnten,
- wir gelernt haben, die fortschrittlichen Arbeitsmethoden an die Zustände in Aserbaidschan anzupassen,
- im Rahmen des Projektes ein Wissensaustausch stattfand und eine Zusammenarbeit und Kooperation der Experten erreicht wurde,
- beide Seiten die Öffentlichkeit ausführlich über die geleistete Arbeit informiert haben, was wiederum zu einer Annäherung der Bürger dieser Städte geführt hat.

Akif Kerimov,

*Mitglied der Munizipalität in Sumgait,
Leiter des Finanz-und Budgetausschuss*

**Unterricht im deutschen Sprachzentrum
Alman Dili Mərkəzində dərs gedir**

Layihə çərçivəsində partnyorlarımızla birlikdə gördüyümüz işlərə konseptual olaraq nəzər salsaq, görürük ki, 10 il ərzində:

- partnyorlarımız bizi sosial problemlərin həllində Avropada mövcud olan təcrübə ilə tanış etdilər;
- sosial problemlərin həllində Avropa standartları mənimsənildi, yeni üsulların öyrənilməsi, sosial məsələlərin həllində qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq formalarının genişləndirilməsinə nail olundu;
- mütərəqqi iş metodlarının Azərbaycan şəraitinə uyğunlaşdırılması sahəsində təcrübə əldə edildi;
- layihə çərçivəsində biliklər mübadiləsi həyata keçirildi, mütəxəssislərin qarşılıqlı fəaliyyəti və əməkdaşlığına nail olundu;
- tərəflər həyata keçirdiyi tədbirlər haqqında hər iki şəhərin sakinlərini ətraflı şəkildə məlumatlandırdı ki, bu da öz növbəsində onları – şəhər sakinlərini bir-birinə yaxınlaşdıraraq doğmalaşdırdı.

Akif Kərimov

*Sumqayıt şəhər Bələdiyyəsinin üzvü,
Büdcə və Maliyyə Komissiyasının rəhbəri*

Die Entwicklung der Stadt Ludwigshafen in den letzten zehn Jahren

Lüdvıqshafen şəhərinin ötən on ildə inkişafı

Die vergangenen zehn Jahre waren für Ludwigshafen eine Zeit des Aufbruchs. Die Stadt hat in den Bereichen Wohnen, Wirtschaft, Stadtentwicklung und Stadtimage große Schritte nach vorne gemacht. Das überholte Image einer wenig attraktiven Industriestadt wird zunehmend verbessert, große Investitionen bei der Industrie und im Mittelstand schaffen neue Arbeits- und Ausbildungsplätze. Alleine die BASF SE, weltweit größtes chemisches Unternehmen, hat im Jahr 2011 850 neue Stellen geschaffen und investiert derzeit eine Milliarde Euro am Standort Ludwigshafen in neue Anlagen und schafft so weitere 500 Arbeitsplätze. Aber die Stadtverwaltung setzt nicht nur auf die chemische Industrie, sondern bemüht sich, attraktive neue mittelständische Unternehmen in die Stadt zu holen. Alleine durch die Umsiedlung der Firma „Vögele“, Weltmarktführer bei Straßenfertigern, und durch die Ansiedlung des Einkaufszentrums „Rheingalerie“ in der Innenstadt wurden über 2.000 neue Arbeitsplätze in der Stadt geschaffen und über 300 Millionen Euro private Investitionen getätigt. Nochmals 1.000 neue Arbeitsplätze entstanden durch die Ansiedlung weiterer Firmen wie der Großbäckerei Görtz, eines Callcenters der Deutschen Telekom und eines großen BMW-Autohauses in der Stadt. Dies sind Ergebnisse einer aktiven Wirtschaftsförderungspolitik.

Zugleich entstanden neue attraktive Wohnquartiere, in denen man gerne lebt. Ludwigshafen bietet hier für jeden Geschmack und für jeden Geldbeutel etwas, sei es eine sanierte Wohnung im Zentrum oder in den Stadtteilen, sei es ein Einfamilienhaus für die Familie in einem der attraktiven Neubaugebiete im Grünen oder sei es eine schicke Stadtwohnung oder ein luxuriöses Stadthaus nahe der City mit Blick auf den Rhein. Hier ist mit dem Gebiet „Rheinufer Süd“ ein Wohnquartier südlich der Innenstadt und direkt am Fluss entstanden, das der Stadt ein Alleinstellungsmerkmal verleiht und insbesondere auch Menschen aus Mannheim anzieht.

Auch das Thema Energieeffizienz ist in Ludwigshafen zu Hause: hier gibt es viele gute Beispiele modernisierter oder neu gebauter Wohnungen, die national wie international Auszeichnungen erhalten und die besonders sparsam im Energieverbrauch sind und somit den Mietern Nebenkosten einsparen. Auch barrierefreies Wohnen, besonders wichtig im Zusammenhang

*Das neue Callcenter der Deutschen Telekom in Ludwigshafen
Deutsche Telekom şirkətinin Lüdvıqshafendəki yeni dispetçer mərkəzi*

Ötən on il Lüdvıqshafen şəhəri üçün bir sıçrayış dövrü olmuşdür. Şəhər yaşayış, iqtisadiyyat, şəhər inkişafı və imici sahəsində irəliyə doğru böyük addımlar atmışdır. Zamanla uyğunlaşmayan və cəlbedici olmayan sənaye şəhəri imici get-gedə düzəlir, sənaye və orta müəssisələrin etdiyi böyük investisiyalar sayəsində yeni iş yerləri və peşə təhsili imkanları yaranır. Təkcə dünyanın ən böyük kimya müəssisəsi olan BASF SE 20110-ci ildə 850 yeni iş yeri yaratmışdır. İndi şirkət Lüdvıqshafendə yeni qurğulara bir milyard investisiya qoyaraq daha 500 iş yeri açmaqdadır. Şəhər bələdiyyəsi təkcə kimya sənayesinin inkişafı ilə kifayətlənmir və cəlbedici orta müəssisələri şəhərə gətirməyə çalışır. Təkcə asfalt döşəmə texnikası üzrə dünya bazarında bir nömrə Vögele şirkətinin buraya köçməsi, eləcə də içəri hşəhərdə „Rheingalerie“ ticarət mərkəzinin inşası sayəsində şəhərdə 2000-dən çox yeni iş yeri yaranmış və 300 milyon özəl investisiya yatırılmışdır. Daha 1000 yeni iş yeri burada Görtz un məmumlatları fabriki, Deutsche Telekom şirkətinin dispetçer mərkəzin və BMW-nin böyük bir avtosalonunun

*Das attraktive Wohnquartier „Rheinufer Süd“
„Cənub Reyn sahil“ cəlbedici yaşayış məhəlləsi*

*Einkaufszentrum Rheingalerie mit Platz der Deutschen Einheit
Reyn qalereyası ticarət mərkəzi və Almaniya Birliyi Meydanı*

mit dem demografischen Wandel unserer Gesellschaft, wird an vielen Stellen in der Stadt verwirklicht.

Die Innenstadt von Ludwigshafen, seit jeher im Schatten der „großen Schwester“ Mannheim, holt auf durch neue, attraktive Angebote. Durch die Eröffnung der Rheingalerie, einem neuen Einkaufszentrum mit 30.000 m² Verkaufsfläche, wurde der alte Traum verwirklicht, die Innenstadt an den Rhein zu führen. Mit dem Einkaufszentrum entstand ein großer Stadtplatz direkt am Fluss (Platz der Deutschen Einheit) und eine attraktive Promenade mit schönen Lokalen zum Verweilen. Gleichzeitig wird durch den Stadtumbau, der vom Land Rheinland-Pfalz und der Europäischen Union finanziell unterstützt wird, die Lebensqualität der Innenstadt verbessert. Dies geschieht zum Teil durch direkte Unterstützung von Investitionen privater Haus- und Geschäftseigentümer, aber auch ergänzend durch soziale und kulturelle Maßnahmen im Sinne einer ganzheitlichen Entwicklung.

Gerade die Innenstadt ist entscheidend für das Image einer Stadt. Daher wird derzeit auch parallel zu unseren Stadtumbaumaßnahmen eine Imagekampagne gestartet, die mit der Neuentwicklung unseres Logos Ende 2011 begann und nun die Menschen durch weitere Marketingmaßnahmen davon überzeugen soll, dass Ludwigshafen ein guter Ort für die Ausbildung, zum Arbeiten, zum Wohnen und zum Leben insgesamt ist.

*Volker Adam
(Bereichsleiter
Stadtentwicklung)*

 Ludwigshafen
Stadt am Rhein

açılması sayəsində yaranmışdır. Bütün binlər iqtisadiyyatı fəal təşviq siyasətinin nəticəsidir.

Eyni zamanda burada insanların məmnuniyyətlə yaşadığı yeni və cəlbedici yaşayış məhəllələri tikilib. Lüdviqshafəndə hər cür zövq və pul kisəsinə uyğun yaşayış məkanı var, istər şəhərin mərkəzində və digər hissələrində təmirli mənzil olsun, yaşıllıq içində yeni cəlbedici yaşayış məskəninə bir ailəlik həyət evi, istər dəbdəbəli şəhər mənzili, istərsə də mərkəzə yaxında Reyn çayına görüntüsü olan lüks şəhər villaları. Burada içəri şəhərdən cənubda və çayın lap sahilində salınmış „Cənub Reyn sahilı“ adlanan yaşayış məhəlləsi şəhərin fərqləndirici keyfiyyətidir və xüsusən də Mannheim-dan insanları bura cəlb edir.

Enerji effektivliyi mövzusunda da Lüdviqshafəndə çox diqqət ayrılır: burada həm bərpa edilib müasirləşdirilmiş, həm də yeni tikilmiş mənzillər arasında çoxlu yaxşı nümunələr var ki, onlar həm yerli, həm də bir sıra beynəlxalq müsabiqələrdə təltif ediləblər. Onlar enerji istehlakına çox qənaət etməyə imkan verir və beləliklə karayəçilərin əlavə xərclərini xeyli azaldır. Cəmiyyətimizdəki demografik dəyişikliklərlə əlaqədar çox mühüm olan yaşayış imkanları - yaşlılar üçün arakəsmələr olmayan mənzillərin tikilməsi də şəhərin bir çox yerlərində həyata keçirilir.

Əvvəllər həmişə „böyük bacısı“ olan Mannheimın kölgəsində qalan Lüdviqshafənin içəri şəhəri də yeni, cəlbedici təklifləri ilə irəliləməyə başlayır. 30.000 m² ticarət sahəsi olan Reyn qalereyası ticarət mərkəzinin tikilməsi ilə çoxdankı bir xəyal gərcəkləşdi və içəri şəhəri Reyn sahilinə birləşdirmək mümkün oldu. Ticarət mərkəzi ilə yanaşı düz çayın sahilində böyük bir şəhər meydanı (Almaniya Birliyi Meydanı) və yaxşı vaxt keçirmək üçün qəşəng restoranları olan cəlbedici bir bulvar da inşa edildi. Reynlad-Pfalz torpağı və Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyə dəstəyi ilə şəhərin yenidən qurulması sayəsində içəri şəhərdə həyat keyfiyyəti qaldırılır. Bu, həm də özəl daşınmaz əmlak və biznes sahiblərinin dəstəyi, həm də burada hərtərəfli inkişafı tamamlamaq üçün sosial və mədəni tədbirlər sayəsində həyata keçir.

Hər bir şəhərin imici üçün onun içəri şəhəri həlledici əhəmiyyətə malikdir. Odur ki, hazırda biz şəhərin yenidən qurulması tədbirləri ilə yanaşı həm də imicin yaxşılaşdırılması üçün də kampaniyaya başlamışıq. Bu kampaniya 2011-ci ilin sonunda yeni loqomuzun dizaynı ilə başlanıb və müxtəlif marketing tədbirləri ilə insanları inandırır ki, Lüdviqshafən peşə təhsili, iş, yaşayış və ümumiyyətlə həyat üçün yaxşı bir yerdir.

*Folker Adam
(Şəhər inkişafı bölməsinin rəhbəri)*

ALTLASTENBEARBEITUNG IN SUMGAI SUMQAYITDA ÇIRKLƏNDİRİLMİŞ ƏRAZİLƏRİN İŞLƏNMƏSİ

Als ehemaliger großer Chemiestandort hat Sumgait mit massiven Umweltproblemen zu kämpfen.

In der erst 1949 gegründeten Stadt, die etwa 30 Kilometer entfernt von der aserischen Hauptstadt Baku liegt, wurden und werden unter anderem synthetisches Gummi, Aluminium, Reinigungsmittel und Pestizide produziert.

Nach Zusammenbruch der Sowjetunion wurden in Sumgait zahlreiche Produktionsanlagen außer Betrieb genommen, ein geordneter Rückbau der Anlagen und eine Beseitigung der Abfälle und Betriebsstoffe haben nicht stattgefunden. Flächen solcher Art können Schadstoffbelastungen aufweisen. Geht von ihnen eine Gefährdung aus, handelt es sich um Altlasten.

Um die daraus möglicherweise resultierenden Umweltprobleme zukünftig vermeiden beziehungsweise kontrollieren zu können, wurde auf Wunsch der Stadt Sumgait als erster Schritt eine umfassende und flächendeckende Erhebung der Altlastenflächen durchgeführt.

Bei der Erarbeitung dieses sogenannten Altlastenkatasters standen Fachleute der Stadt Ludwigshafen beratend zur Seite. Im Rahmen von Schulungen und Workshops wurde mit der Stadt Sumgait ein Konzept für die GIS-basierte Katastererstellung erarbeitet. Dabei werden die gewonnenen Daten in ein für den

*Gelände einer ehemaligen Industrieanlage
Keçmiş sənaye müəssisələrindən birinin sahəsi*

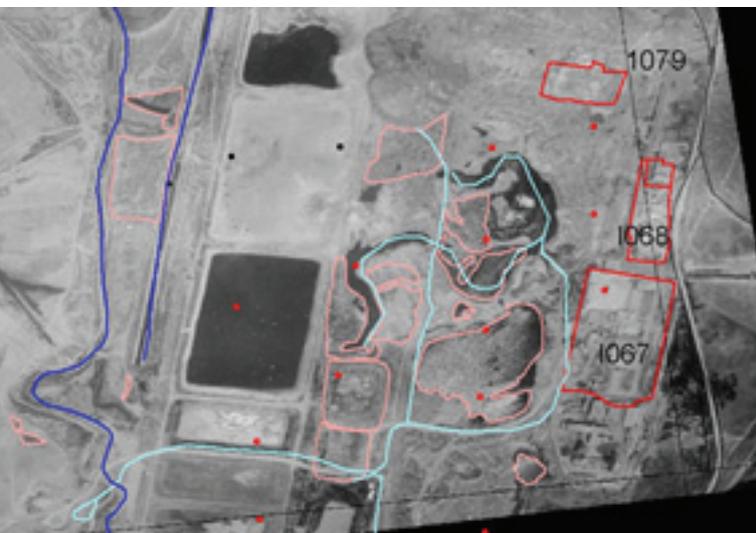
Əvvəllər böyük kimya sənayesi mərkəzi olmuş Sumqayıtın qarşısında ciddi ekologiya problemləri ilə mübarizə durur.

Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərindən cəmi 30 km aralıda 1949-cu ildə salınmış bu şəhərdə sintetik kaçuk, alüminium, təmizləyici vasitələr, pestisidlər və digər məhsullar istehsal edilirdi və indi də edilir.

Sovet İttifaqının çökməsindən sonra çoxlu sənaye müəssisəndə istehsal dayandırıldı, lakin bu qurğuların qaydaya uyğun sökülməsi, sənaye tullantılarının və çirklənmənin aradan qaldırılması işləri həyata keçirilmədi. Bu cür ərazilərdə zərərli maddələrlə çirklənmə mövcud ola bilər. Bu çirklənmə təhlükə törədirsə, belə sahələrə çirkləndirilmiş ərazilər deyirlər.

Gələcəkdə bunun nəticəsində yarana biləcək mümkün ekoloji problemlərin qarşısını almaq və onları nəzarətdə saxlamaq üçün Sumqayıt şəhərinin arzusu ilə ilk addım olaraq bütün çirkləndirilmiş ərazilərin tam və əhatəli qeydiyyatı keçirilmişdi.

Çirkləndirilmiş ərazilərin kadastrı adlanan bu məlumat bazasının işlənilib hazırlanmasında Lüdviqshafen şəhərindən olan mütəxəssislər məsləhətçi kimi dəstək olmuşlar. Təlim və workshoplar çərçivəsində Sumqayıt şəhərinin müvafiq idarələri ilə birlikdə GIS sistemində əsaslanan kadastr tərtib olunmuşdur. Beləliklə əldə edilmiş məlumatlar kompüter üçün hazırlanmış və coğrafi informasiya sistemi (GIS) bazasında işləyən çirklənmə ehtimalı olan ərazilər kadastrına daxil edilir.

*Luftbildauswertung für das Altlastenkataster Sumgait
Sumqayıt şəhərinin çirkləndirilmiş ərazilər kadastrı
üçün havadan görüntülərin təhlili*

Computer entwickeltes Verdachtsflächenkataster eingepflegt, das auf einem geographischen Informationssystem (GIS) basiert.

In intensiver Zusammenarbeit wurden unter anderem unterschiedliche Datenquellen ausgewertet und Ortsbegehungen sowie GPS-Kartierungen durchgeführt.

Im November 2006 wurde das Kataster fertig gestellt und an das Architektenamt der Stadt Sumgait übergeben. Es verfügt über eine umfangreiche flächendeckende Erfassung der in Sumgait existenten Altlastenflächen. Die Altlastenflächen werden in einer Kartengrundlage des Stadtgebietes Sumgait im Maßstab 1:10.000 graphisch dargestellt. Die relevanten Sachdaten über die Flächen lassen sich aus der Datenbank per Mausclick abrufen.

Das Kataster stellt ein wichtiges Werkzeug für die Stadtplanung und zukünftige Flächenentwicklung und Umnutzung im Stadtgebiet Sumgait dar. Die Nutzung des Katasters soll in die Verwaltungsprozesse integriert werden, um zu verhindern, dass kontaminierte Flächen zukünftig sensibel genutzt werden und somit für die Bevölkerung Sumgait eine Gefährdung bedeuten. Das Kataster ist ein wertvolles Instrument, um Investoren Auskunft über den Zustand von Flächen zu geben und trägt zur Planungssicherheit bei.

Die flächendeckende Erfassung der Altlastenflächen ist darüber hinaus ein erster Schritt für die Durchführung von Gefährdungsabschätzungen und Sanierungsmaßnahmen. Die Dokumentation der Art einer ehemaligen Flächennutzung und der Zusammensetzung der Abfallablagerungen ermöglicht eine Abschätzung des von der Altlastenfläche ausgehenden Gefährdungspotentials. Dies ist Voraussetzung für die Erstellung eines geeigneten Untersuchungs- und Sanierungskonzeptes.

Im Juli 2009 reiste eine Sumgaiter Delegation nach Ludwigshafen, um beim Bereich Umwelt zum Themenfeld Altlasten zu hospitieren.

Die Implementierung des Altlastenkatasters innerhalb der Sumgaiter Stadtverwaltung wird seit September 2009 durch einen deutschen CIM-Experten, das heißt einer vom Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ) bezahlten Fachkraft, vor Ort betreut.

Um auf das Altlastenkataster und die Bedeutung der Altlastenthematik für Sumgait und die Absheron-Halbinsel aufmerksam zu machen, veranstalteten die beiden Partnerstädte und die GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) im Mai 2010 in Sumgait eine zweitägige Konferenz zum Thema „Altlastenmanagement – Chance für die Stadtentwicklung in Transformationsländern“.

Die II. Internationale Altlastenkonferenz, die sich mit dem Thema „Gefährdungsabschätzung bei Altlasten“ befasste, fand mit Unterstützung des Bundesmi-

Altlastenkonferenz im September 2011

2011-ci il sentyabr ayında kemirilmiş çirkəndirilmiş ərazilərə dair konfrans

Six əməkdaşlıq çərçivəsində həmçinin müxtəlif məlumat mənbələri dəyərləndirilmiş, əraziyə baxış keçirilmiş və GPS xəritələnməsi işləri aparılmışdır.

2006-cı ilin noyabrında kadastr hazırlandı və Sumqayıt şəhərinin Memarlıq İdarəsinə təqdim edildi. Bu Sumqayıtda mövcud olan bütün çirkəndirilmiş ərazilərin tam və əhatəli qeydiyyat sistemindən ibarətdir. Çirkəndirilmiş ərazilər Sumqayıt şəhərinin 1:10.000 miqyaslı xəritəsi əsasında qrafik təsvir edilmişdir. Həmin sahələrin xüsusiyyətləri haqqında məlumatı kompüterdə onların üzərinə basmaqla almaq olar.

Kadastr şəhər planlaması, Sumqayıt şəhəri ərazisinin gələcəkdə inkişaf etdirilməsi və həmin sahələrin istifadə təyinatının dəyişdirilməsi üçün vacib bir alətdir. Kadastrdan istifadə idarəetmə proseslərinə daxil edilməlidir ki, çirkəndirilmiş ərazilərin gələcəkdə insan həyatı üçün həssas sahələrdə istifadə edilməsi və beləliklə Sumqayıt əhalisi üçün təhlükə törətməsinin qarşısı alınsın. Investorelara sahələrin vəziyyəti barədə məlumat vermək üçün də kadastr çox dəyərli bir alətdir və planlaşdırmada etibarlılığa xidmət edir.

Bundan əlavə, çirkəndirilmiş ərazilərin tam əhatəli qeydiyyatı onların törətdiyi təhlükələrin qiymətləndirilməsi və təmizlənmə tədbirləri üçün ilk addımdır. Hər hansı bir sahənin əvvəlki istifadə formasının, eləcə də orada yerləşən tullantıların tərkibinin sənədləşdirilməsi bu sahənin təhlükə potensialını düzgün qiymətləndirməyə imkan verir. Bu isə müayinə və bərpa konsepsiyasının uyğun şəkildə seçilməsi üçün əsas şərtidir.

2009-cu ilin iyul ayında Sumqayıtdan olan nümayəndə heyəti ekologiya sahəsində çirkəndirilmiş ərazilərlə işə dair təcrübə toplamaq üçün Lüdvigshafənə səfər etdi.

Sumqayıt şəhər idarəçiliyində çirkəndirilmiş ərazilər kadastrının tətbiq edilməsinə 2009-cu ildən CIM tərəfindən göndərilmiş, yəni Fedral İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf nazirliyinin büdcəsindən maliyyələşən bir alman mütəxəssisi yerində dəstək göstərir.

Zwei Jahre als deutscher CIM-Experte in Sumgait

Resultierend aus dem Altlastenprojekt innerhalb des Stadtenetzes Sudkaukasus wurde unter anderem auf Bitte der Stadt Sumgait in Deutschland ein Experte im Bereich Altlasten gesucht, der die Stadtverwaltung im Umgang mit den Altlasten der ehemaligen Sowjeterra und in weiteren Umweltfragen berat. Dies betrifft die Implementierung eines Altlastenkatasters, dessen Weiterfuhrung und Nutzung im Rahmen der Stadtplanung, generelle Beratung der Stadtverwaltung und ortsansassiger Unternehmen im Umgang mit Altlasten sowie teilweise im Abwasser- und Abfallbereich. Seit Ende 2009 bin ich in diesem Rahmen mit Unterstutzung der GIZ als CIM-Experte in Sumgait tatig. (CIM, das Centrum fur internationale Migration und Entwicklung, ist der Personalvermittler der deutschen Entwicklungszusammenarbeit.) Nachfolgend einige personliche Eindrucke.

Almaniyanın CIM-eksperti kimi Sumgayıtta keirdiyim iki il

Nach meinem Aufenthalt in Brasilien und athiopien stand im Herbst 2009 eine neue Herausforderung an, ein Jobangebot in Sumgait, der Partnerstadt von Ludwigshafen: die Stadtverwaltung im Umgang mit den gewaltigen Industriealtlasten der Sowjetzeit zu beraten. Nach einem netten Gesprach mit den Kollegen vom Umweltamt der Stadtverwaltung Ludwigshafen gab’s auch grunes Licht von meiner Frau. Zitat: “Aserbajdschan ist gut“; sie als Iranerin mit aserischen Groeltern musste es wissen und im Nachhinein bin ich ihr dafur dankbar. Also beschlossen wir, ein geeignetes Auto zu kaufen, unsere Sachen zu packen und nach Aserbajdschan zu fahren (richtig: fahren). Alleine diese Reise ist geeignet ein Buch zu fullen, ich kann sie jedem empfehlen, der vier Wochen Zeit und Lust hat sich auf Neues einzulassen.

Gesagt getan, nach einer zweiwochigen Reise kamen wir Anfang September 2009 in Sumgait an und wurden sogleich von Schafiga Hadschiahmedova, der Leiterin des lokalen Buros der GIZ, warmstens in Empfang genommen und nahtlos in die Familie integriert - besser konnte es nicht laufen. Nach einer kurzen

Canubi Qafqaz aharlar abekəsi taabussu arivande realladırılan layihe- irklnmi razilrl i layihsinin ntcsi kimi, elc d Sumqayıt ahar rhbrliyinin istyi il ahar idariliynd kemi sovet dvrndn qalmı irklendirilmı razilr v digr ekoloji msllrd mslhti ilmk un Almaniya d bu mvzuya dair mtxssis axtarılırdı. Bu ilr irklnmi razilr kadastrının trtib olunması, onun davam etidirlmsi v ahar planlaması ishnd istifad olunması, elc d ahar rhbrliyi v yerli mssislr irklnmi razilrl i, qismn d irkb sular v tullantıların idar olunmasına dair mslhtlri d hat edir. 2009-cu ilin sonundan mn Almaniya Beynlxalq mkdalıq Cmiyytinin dstyi il CIM mtxssisi kimi Sumqayıt d ilyirm (CIM –Almaniya Beynlxalq v Miqrasiya mrkzidir v Almaniyanın inkiaf mkdalıı un iilrin clb edilmsi il muldur). Burada bzi axsi tssratlarımı blmk istyirm.

Braziliya v Efiopiya d ildikn sonra 2009-cu ilin payızında mnim qarımda yeni vzif dururdu. Ludwigshafenin partnyor ahari olan Sumqayıt d i tklifi: ahar idariliynd sovet dvrndn qalmı nhng irklnmi razilrl i sahsnd mtxssis. Ludwigshafenin ekologiya idarsndki hmkarlarla xo bir

Wohnungssuche war unsere Bleibe geklärt ... und damit begann dann meine Odyssee durch die Verwaltung Aserbaidshans.

Ich lernte, dass alle Wege nach Baku führen, ohne einen Brief nichts funktioniert, dass die Zeit auch anders als in Deutschland ablaufen kann (okay, das war nicht so neu). „Inshallah morgen“ kann auch bis zum nächsten Monat bedeuten und Tee trinken besitzt eine sehr zentrale Bedeutung. Wenigstens bestand nicht die Gefahr zu verhungern. Um den ehemaligen deutschen Botschafter in Baku, Peer Stanchina, zu zitieren: „Essen Sie Tomaten, sowas bekommt man in Deutschland nicht mehr“. Er hatte recht! Ob es nun die leckeren Früchte sind, ganzjährig frische aromatische Kräuter, Joghurt und Käse sowie Fleisch und Fisch, nicht zu vergessen das leckere Brot aus dem Lehmofen und `zig leckere Zubereitungsarten - meinem Ziel, ein paar Kilo abzunehmen, bin ich leider noch nicht näher gekommen. Inshallah wird's ja noch was, ich bin aber skeptisch.

Und überhaupt, es führen zwar alle Wege nach Baku, das mit vielen Sehenswürdigkeiten aufwarten kann, aber: Aserbaidshan hat noch mehr zu bieten! In nur zwei Autostunden ist man im Hochkaukasus, einem Paradies für alpines Wandern, nur einen halben Tag ist es in die Mittelgebirgsregionen im Süden, die eine Mischung aus Orient und mediterranem Flair bieten, oder in die an unsere Mittelgebirge erinnernden westlichen Landesteile. Steppe und Wälder wechseln sich ab, ein Feuerwerk unterschiedlicher Impressionen und für jeden Geschmack etwas. Für Ornithologen, Botaniker, Geologen ein Paradies, mischen sich doch europäische, asiatische und arabische Einflüsse auf engstem Raum in insgesamt 11 Klimazonen. Schade nur, dass am Kaspischen Meer keine Palmen stehen und die Wasserqualität noch nicht immer und überall zum Baden einlädt. Aber auch daran wird in Aserbaidshan mit Hochdruck gearbeitet.

Mittlerweile hat sich auch im Bereich der Altlasten einiges getan. Wenngleich der Handlungswille und der dringende Handlungsbedarf nur begrenzt sind; das Interesse, sich mit dem Problem auseinanderzusetzen, ist jedenfalls vorhanden und nimmt zu. Natürlich ist die Sensibilität für die Problematik gering in einem Land, in dem seit Generationen das Öl von alleine aus dem Boden kommt und in dem sich die Industrie (und deren Altlasten) in eigentlich unwirtschaftlichen Gebieten ohne Relevanz zur Trinkwasserversorgung befinden. Umso mehr ist das Engagement einiger Aktivisten hervorzuheben, die sich seit Jahren mit dem Thema beschäftigen. Dies betrifft vor allem die aserischen Freunde und Kollegen, die sich seit langem auch um

söhbətdən sonra mənim xanımım da yaşıl işıq verdi. İqtibas“ Azərbaycan yaxşıdır“; İrandan olan azərbaycanlı valideynlərin övladı kimi o bunu məndən yaxşı bilir-di və indi mən ona bu sözlərinə görə minnətdaram. Biz, münasib bir avtomobil alıb Azərbaycana sürərək getməyi qərara aldığımız (bəli: sürmək). Elə bu yolun özü haqqında ayrıca bir kitab yazmaq olar. 4 həftə vaxtı və yeni nəşə görmək həvəsi olan hər bir kəsə mən belə səfəri məsləhət görərdim.

Necə demişdik, elə də elədik. İki həftəlik yoldan sonra biz 2009-cu ilin sneyabrında Sumqayıta gəlib çıxdıq və dərhal GİZ-in yerli ofisinin rəhbəri Şəfiqə Hacıəhmədova tərəfindən çox səmimi qarşılandıq. Bizi ailə üzvü kimi qəbul elədilər – bundan yaxşı nə ola bilərdi ki? Mənzil axtarışımız tezliklə yekunlaşdı və qalacağımız yer müəyyən olundu... və bununla da mənim Azərbaycan idarələrindən keçən uzun və macərə dolu yolum başladı.

Mən öyrəndim ki, bütün yollar Bakıya aparır, rəsmi məktub olmadan heç nə alınmır, zamanın axarı Almaniyadakından fərqli də ola bilər (doğrudur, bu mənə artıq tanış idi). „İnşallah sabah“ gələn ay mənasını verə bilər və çay içməyin çox mühüm əhəmiyyəti var. Hər halda acından ölməyəcəyimizə əmin ola bilərdik. Almaniyanın Azərbaycandakı sabiq səfiri Peer Stankina demişkən: „pomidordan mütləq yeyin, Almaniya beləsi daha olmur“. Və o haqlı idi! Dadlı meyvələr, il boyu təzə göyərti, qatıq, pendir, ət və balıq, təndir çörəyi və onun saysız-hesabsız bişirilmə üsulları... - bir neçə kilo arıqlamaq niyyətimə təəssüf ki hələ çatmamışam. İnşallah bundan sonra bəlkə çatım, amma doğrusu elə də əmin deyiləm.

Ümumiyyətlə, bütün yollar çoxlu görməli yerləri olan Bakıya aparsa da bildirməliyəm ki, Azərbaycanın göstərəsi daha çox yeri var! Avtomobillə cəmi iki saata yüksək Qafqaz dağlarına çatmaq olur - alpin dağ gəzintisi üçün əsl cənnət. Cənubdakı orta dağlıq ərazilər cəmi yarım günlük məsafədədir. Bura Şərq və Aralıq dənizi duyğusunun qarışığı hiss olunur. Ölkənin qərb hissəsi isə bizim orta dağlıq əraziləri xatırladır. Çöllük və meşəliklər bir-birini əvəzləyir və fərqli təəssüratlar atəşfəşanlığı hər zövq üçün nəşə təklif edir. Ornitoloqlar, botaniklər və geoloqlar üçün cənnət olan bu yerdə həm Avropa, həm Asiya, həm də ərəb təsirləri birləşib, kiçik bir ərazidə 11 iqlim tipi mövcuddur. Ancaq ona təəssüf etmək olar ki, Xəzər sahilində palmalar bitmir və suyun keyfiyyəti bütün sahil boyunca çimmək üçün gəl-gəl demir. Amma Azərbaycanda bunun həlli üçün var gücü ilə çalışırlar.

Bu arada çirkələnmiş ərazilərlə işdə də irəliləyiş olmuşdur. Hərəkət etməyə iradə və təcili tədbirlərə zərurət məhdud olsa da, bu problemlə məşğul olmağa maraq var və get-gedə artır. Əlbəttə, əsrlər boyu nəf-tin öz-özünə torpaqdan çıxdığı və sənayenin (eləcə də

*Der Weg nach Lahitsch bietet jedem Geschmack etwas.
Lahıca aparan yol hər cür zövqü oxşayır.*

*Candy-Mountains nahe Sumgait: Die geologische Formation
verdankt ihren Namen ihrer auffälligen Färbung.
Sumqayıt yaxınlığındakı karamel dağları: Bu coğrafi forma-
siya əlvan rənginə görə belə adlanır.*

das Problem Altlasten kümmern, die GIZ und das gesamt Projekt „Städtenetz Südkaukasus“, voran Ludwigshafen. Sind es doch die Kolleginnen und Kollegen des „Sumgait-Teams“, hier insbesondere des Umweltamtes und des WBL, die sich seit Jahren unermüdlich mit dem Thema beschäftigen und dafür sorgen, das immer wieder auf die besondere Bedeutung der Thematik hingewiesen wird.

Seit 2009 engagiert sich auch das deutsche Umweltministerium, welches fördernd und personell zur Verbesserung der Altlastensituation beiträgt. Die Veranstaltung von Fachtagungen zum Thema Bodenschutz und Altlastensanierung, Messebeteiligungen und nicht zuletzt die moralische Unterstützung sind von unschätzbare Bedeutung. Danken möchte ich hier auch unserem lokalen Partner, der Fa „Azerikimya“ und besonders dem Geschäftsführer, Herrn Mukhtar Babayev. Er repräsentiert eine neue Generation von Managern, die sich der Umweltprobleme sehr wohl bewusst sind und deren Lösung als Chance für die zukünftige Entwicklung von Sumgait verstehen. Ebenfalls sehr engagiert ist die Firma GICON aus Dresden, die seit 2011 im Rahmen eines Public-Privat-Partnership-Programms in Sumgait ein Büro eröffnet hat und sich zusammen mit der Fa „Azerikimya“ um das Problem der Altlasten kümmert.

Generell macht die Entwicklung von Sumgait bemerkenswerte Fortschritte. Das lässt sich an vielen Stellen in der Stadt erkennen. Das Zentrum wird aufwändig saniert und verschönert, der Abfall wird jetzt deutlich öfter und mit besserem technischen Equipment erfasst, es werden umfangreiche Ge-

onların tullantılarının) içməli su təchizatına aidiyyatı olmayan qeyri-məhsuldar düzənliklərdə yerləşdiyi bu ölkədə belə problemlərə həssaslıq aşağıdır. Məhz buna görə də illərlə bu problemlərlə yorulmadan məşğul olan bəzi fəallarınlın səyləri xüsusi dəyərləndirilməlidir. Bu xüsusən uzun müddət çirklənmiş ərazilər problemi ilə məşğul olan azərbaycanlı dostlarımlın və həmkarlarımlın, daha sonra isə GİZ və Ludviqashafen başda olmaqla „Cənubi Qafqaz Şəhərlər Şəbəkəsi“ layihəsinin iştirakçılarna aiddir. İllər boyu yorulmadan bu mövzu ilə məşğul olan „Sumqayıt işçi heyəti“, xüsusən də Ludviqashafen Ekologiya idarəsi və WBL-dən olan həmkarlarımlın bu mövzunun vacibliyini xatırlatmağa və onu gündəmdə saxlamağa nail olurlar.

2009-cu ildən bəri Almaniyanın Ekologiya nazirliyi də çirklənmiş ərazilərin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına həm işçi heyəti, həm də maddi dəstəyi ilə tövhə verir. Torpağın mühafizəsi və çirklənmiş ərazilərin bərpasına dair mütəxəssislərin görüşlərinin və konfransların təşkili, sərğilərdə iştirak və əlbəttə ki onun mənəvi dəstəyi sadəcə qiymətsizdir. Mən burada həm də bizim yerli tərəf müqabilimiz olan Azərkimya şirkətinə və onun baş direktoru Muxtar Babayevə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. O, ekoloji problemləri dərinləndərək edən və bu problemlərin həllini Sumqayıtlın gələcək inkişafı üçün bir şans olduğunu anlayan yeni nəsil menecerlərdəndir. Eyni zamanda Drezdendən olan GICON firması da 2011-ci ildən bəri özəl-ictimai-tərəfdaşlıq layihəsi çərçivəsində Sumqayıtda ofisini açmış və Azərkimya ilə birlikdə çirklənmiş ərazilər probleminin həlli ilə məşğul olur.

Ümumilikdə Sumqayıtlın inkişafı diqqətəlayiq addımlarla irəliləyir. Bunu şəhərin bir çox yerlərində

Im Rahmen eines PPP-Projektes bereiten Kollegen der Firma GICON die Bestandsaufnahme der alten Industrieanlagen und potentiellen Altlasten vor. Özal-ictimai-tərəfdaşlıq proqramı çərçivəsində GICON firmasından olan həmkarlar köhnə sənaye qurğuları və potensial çirklənmiş ərazilərə dair məlumatlarının toplanmasını hazırlayırlar.

bäudesanierungen und Verschönerungsarbeiten in Angriff genommen. Diese sind zwar nicht immer nach mitteleuropäischem Geschmack, beeindruckend sind sie aber allemal. Ein wenig bedauerlich ist es, dass sich viele Maßnahmen nur an der Oberfläche abspielen und zum Beispiel tiefgreifende Gebäudesanierungen nicht erfolgen. Hier werden noch Chancen verpasst zukunftsweisend und ökologisch nachhaltig tätig zu sein. Eine ebenso intensive Tätigkeit ist bei der Rekonstruktion der Industrielandschaft zu erkennen. Neben einem komplett neuen Chemiepark werden zahlreiche andere Industrieunternehmen, unter anderem eine neue Solarmodulfabrik angesiedelt. Leider werden oftmals die Umweltbelange der wirtschaftlichen Entwicklung untergeordnet. Das Tempo dieser Entwicklung ist rasant, so rasant dass darunter oftmals die Qualität der Arbeit leidet und zukünftige Probleme absehbar sind. Hier könnte Sumgait vom Know-how der Partnerstadt profitieren. Denn deutsche Gründlichkeit und Zuverlässigkeit genießen in Aserbaidzhan grundsätzlich einen guten Ruf. Man darf also auf die weitere Entwicklung der Stadt Sumgait und der Partnerschaft mit Ludwigshafen, die sich in diesem Jahr zum 35. Mal jährt, gespannt sein. In diesem Sinne blicke ich erwartungsvoll in die Zukunft und lasse mich davon überraschen, was mich in den noch knapp zwei Jahren, die mein Vertrag hier noch währt, erwartet.

*Hartmut Junge,
CIM-Experte im Bereich Altlasten
bei der Stadtverwaltung Sumgait*

*Fa „Azərbaykimya“: die alten Industrieanlagen werden mit Hochdruck demontiert
Azərbaykimya: köhnə sənaye qurğuları böyük sürətlə sökülür.*

görmək olur. Mərkəz böyük səylə bərpa olunur və gözəlləşdirilir, tulantılar daha tez-tez və nəzər çarpacaq qədər daha yaxşı texniki təchizatla daşınır, binaların təmiri və yaxşı görünməsi üçün böyük işlər görülür. Bunlar heç də həmişə mərkəzi avropalıların zövqünə uyğun gəlməsə də hər bir halda heyratə layiqdir. Bu tədbirlərin bir qədər səthi olması və binaların əsaslı təmirinin baş tutmaması bir qədər təəssüf doğurur. Burada uzaqgörən və ekoloji baxımdan dayanıqlı iş görmək imkanları əldən verilir.

Sənaye landşaftının da bərpasında intensiv fəaliyyət gözə çarpır. Tam yeni bir kimya parkı ilə yanaşı digər müəssisələr də burada yerləşdirilir, məsələn günəş enerjisi modulları fabriki. Təəssüf ki, bəzən ekoloji məsələlər iqtisadi inkişaf maraqlarına qurban verilir. İşlərin tempi çox sürətlidir. Elə sürətlidir ki, bu bəzən işin keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir və gələcəkdə problemlərin yaranacağı görünür. Bu məsələdə Sumqayıt öz partnyor şəhərinin bilik və təcrübəsindən yararlanma bilər. Azərbaycanda almanlar bir qayda olaraq hər işi əsaslı və etibarlı görməsinə görə məşhurdurlar. Odur ki, Sumqayıt şəhərinin gələcək inkişafını onun Ludviqshafenlə artıq 35 illiyi qeyd olunan əməkdaşlığını necə davam edəcəyini maraqla izləməyə dəyər. Mən gələcəyə böyük ümidlə baxıram və mənim burada qalan 2 illik müqavilə müddətindən sürprizlər gözləyirəm.

*Hartmut Yunge,
Sumqayıt şəhər Memarlıq və
şəhərsalma İdarəsində Kadastr
üzrə mütəxəssis, CIM-eksperti*

Das Stadtenetz-Projekt „Umwelterziehung/Umweltbildung in Sumgait“

Umwelterziehungsseminare: Theorie...
ekoloji tarbiya seminarları: Nazariyya....

...und Praxis
...va tacruba

Partnyor aharlar abakasinin "Sumqayıtda ekoloji tarbiya/ekoloji tahsil" layihasi

Ziel der gemeinsamen Arbeit ist die Verbesserung der Lebensbedingungen in unserer Partnerstadt Sumgait, die als Chemiestandort mit groen Umweltproblemen konfrontiert ist. Als Ursache hierfur hat Sumgait das mangelnde Umweltbewusstsein in der Gesellschaft erkannt und mochte nun dieses verbessern. Damit soll langfristig eine Verbesserung der Umweltsituation und damit der Lebensqualitat erreicht werden. Von Seiten Sumgaits wurde festgestellt, dass es vor allem an Kenntnissen uber moderne Methoden der Umwelterziehung mangelt und diese im Rahmen von Multiplikatorenschulungen vermittelt werden sollen. Seitdem unterstutzen die Ludwigshafener Expertinnen Lucy Zmuda und Ellen Schlomka durch Beratung und Schulung von LehrerInnen, ErzieherInnen und Mitgliedern von Verwaltung und NGOs.

Inhalte der Multiplikatorenseminare

Die Auswahl der Themen erfolgte nach den dringlichsten Umweltproblemen in Sumgait. Die „Abfallstoffe“ der Industriestadt wurden und werden zum Teil

Birge isin maqsadi bizim partnyor ahar, kimya senayesi markazi kimi boyuk ekoloji problemlerle uzuze olan Sumqayıtda hayat araitinin yaxıladırılmasıdır. Sumqayıt ahari idareleri ekoloji uurun zaifliyini bu problemlerin sabebi kimi uze ıxarılımdır ve indi bunu yaxıladırmaq niyyetindedir. Bunun sayesinde ekoloji veziyyetin, elece de hayat araitinin davamlı yaxılaacağına nail olmaq duunulur. Sumqayıt tarefinden muayyen edilmidir ki, ilk novbede ekoloji tarbiyenin muasir metodları haqqında biliklerde atımazlıqlar var ve bu bilikler multiplikatorlar uun talimler vasitesile yayılmalıdır. O vaxtdan Ludvighafenden olan mutexasislerden Lucy Zmuda ve Ellen lomka maslehetleri ile, elece de muallimler, tarbiyeiler, idarelerin ve qeyri-hokumet tashilatlarının uzvleri uun talimler vasitesile buna dastek verirler.

Multiplikatorlar uun seminarların mazmunu

Movzuların seimi Sumqayıtda ekologiya sahesinde ən ciddi problemlere uyğun aparılıb. Senaye aherinin

*Das Umwelterziehungsmodul Bodenschutz für die Sekundarstufe:
Der Koffer enthält alle Utensilien für Boden- und Wasseruntersuchungen*

*Orta məktəb səviyyəsi üçün torpağın mühafizəsi mövzusunda ekoloji tərbiyə modulu:
Bu çemodanda su və torpaq müayinəsi üçün lazım olan bütün əyani vasitələr var*

noch heute über die Pfade Boden, Wasser, Luft in die Biosphäre entsorgt, so dass die Stadt heute mit großen Problemen durch Altlasten zu kämpfen hat. Die Gewässer und das Kaspische Meer werden durch die schadstoffhaltigen Einträge stark belastet. Der Trinkwasserverbrauch liegt in Sumgait mit 300 Litern pro Person und Tag extrem hoch. Dies ist einerseits bedingt durch Wasserverluste im Netz, andererseits besteht aber keinerlei Bewusstsein hinsichtlich des sorgsamen und sparsamen Umgangs mit Wasser. Daher stand zunächst der Schutz der Naturgüter Wasser und Boden im Vordergrund. Die Seminare sind bewusst sehr praxisorientiert gehalten.

Idee Umwelterziehungsmodule

Dieses Konzept nach Ludwigshafener Vorbild soll zu einer attraktiven, praxis- und erlebnisorientierten Umwelterziehung beitragen. Die sogenannten Umwelterziehungsmodule beinhalten neben dem Lehrmaterial zu einem Themenkomplex wie z.B. „Papierrecycling“ oder „Wasser-/Bodenschutz“ Lehrerhandreichungen, Ergänzungsmaterialien und Hintergrundinformationen. In handliche Kisten verpackt, können sie von Schulen, Kindertagesstätten und anderen Kinder- und Jugendeinrichtungen kostenlos ausgeliehen oder direkt im Umweltzentrum verwendet werden. Die Module sind so zusammengestellt, dass sie einfach hand-

„Tullantı maddələri“ qismən bu gün də torpaq, su və hava yolu ilə biosferə atılır və şəhər bu gün çirklənmiş ərazilərdə böyük problemlərlə mübarizə aparmalı olur. Su hövzələri və Xəzər dənizinə tərkibində zərərli maddələr olan sular axıldığından onlar güclü çirklənməyə məruz qalır. Sumqayıtda içməli suyun gündəlik istehlakı səviyyəsi adam başına 300 lirdir və bu həddən artıq çoxdur. Bu bir tərəfdən supaylayıcı şəbəkədə itkilərlərlə izah olunur, digər tərəfdən isə sudan ehtiyatla və qənaətlər istifadəyə dair vərdişlərin sadəcə olmamasından yaranır. Bu səbələrdən su və torpaq kimi təbii sərvətlərin qorunması mövzuları ilkin mərhələdə daha qabarıq çatdırılmışdır. Seminarlar bilərəkdən çox təcrübi yöndə təşkil olunur.

Ekoloji tərbiyə modulları ideyası

Lüdvigshafen nümunəsinə əsaslanan bu konsepsiya cəlbedici, təcrübə yönü ekoloji tərbiyəyə imkan verməlidir. Ekoloji tərbiyə modulları adlanan bir tədris moduluna məsələn „kağızın təkrar emalı“ yaxud da „suyun/torpağın mühafizəsi“ kimi bir mövzuya dair tədris materialları ilə yanaşı müəllimlər üçün əyani vəsaitlər, əlavə materiallar və geniş məlumatlar da daxildir. Rahat qutulara yerləşdirilmiş bu tədris vəsaitlərini məktəblər

habbar sind und alles beinhalten, was die Lehrer und Erzieher zur praktischen Vermittlung des Themas benötigen.

Vorteile der Anschaffung von Umwelterziehungsmodulen durch eine zentrale Stelle:

- Reduzierung der Hemmschwelle für Schulen, Kindergärten und andere Kinder- und Jugendeinrichtungen sich mit dem Thema zu beschäftigen. Das Material ist sofort einsatzbereit und benötigt keine lange Einarbeitungszeit.
- Kostenersparnis: Die Einrichtungen müssen nichts gesondert oder mehrfach anschaffen; das gesamte Material wie z.B. zum Papierschöpfen, liegt komplett in der Kiste vor.
- Zentrale Verwaltung der Module durch das Umweltzentrum. Dadurch die Möglichkeit zur Evaluierung und Verbesserung der Module durch die Resonanz der vielen Benutzer.

Arbeitet seit 2004 erfolgreich: die Arbeitsgruppe Umwelterziehung

Innerhalb des ersten Multiplikatorenseminars 2004 wurde eine Arbeitsgruppe Umwelterziehung gebildet, die sich aus Lehrerinnen und Erzieherinnen verschiedener Schulen und Kindergärten sowie Vertretern von NGOS und Mitarbeitern des kleinen städtischen Umweltzentrums zusammensetzt. Mit dieser Arbeitsgruppe wurden seitdem weitere jeweils mehrtägige Seminare und Schulungen durchgeführt und die Umwelterziehungsmodule „Wasser- und Bodenschutz-Koffer Grundschule“, „Papierschöpfkiste“, „Naturerlebnisrucksäcke“ sowie ein „Bodenschutzmodul Sekundarstufe“ erarbeitet.

Für die Zukunft sind weitere Schritte zur Erhöhung des Bekanntheitsgrades der Umwelterziehungsmodule bei den Sumgaiter Schulen geplant. Hierzu wurde von der Arbeitsgruppe 2011 ein erster Entwurf eines Flyers entwickelt. Auch besuchen Mitarbeiterinnen des Umweltzentrums sukzessive alle Schulen und stellen die Module vor. Weitere Seminare werden die Themen Abfallvermeidung und Klimaschutz beinhalten.

Das Thema Umwelterziehung innerhalb des Städtischen Netzwerks Südkaukasus

2005 wurde unter der Federführung Ludwigshafens eine Fachinformationsreise „Umwelterziehung“ mit 14 Teilnehmern aus den Tiflis, Telawi und Sumgait durchgeführt. Anhand ausgewählter Beispiele wurden den Teilnehmern verschiedene Ansätze und Methoden der

və uşaq bağçaları, digər uşaq və yeniyetmələr üçün təlim-tərbiyə müəssisələri ödənişsiz kirayə edə və ya elə ekoloji mərkəzin özündə istifadə edə bilərlər. Modullar elə tərtib olunmuşdur ki, onlarla işləmək asandır və müəllim və ya tərbiyəçi mövzunu çatdırmaq üçün lazım olan bütün vəsaitləri orda tapa bilərlər.

Ekoloji tərbiyə modullarının əldə edilməsinin bir mərkəzdən həyata keçirilməsinin üstünlükləri:

- Məktəblər və uşaq bağçaları, uşaq və yeniyetmələr üçün olan digər müəssisələrdə ekoloji mövzularla məşğul olmaq üçün psixoloji baryerlərin azalması. Materialı dərhal tətbiq etmək olar və uzun hazırlıq mərhələsinə ehtiyac yoxdur.
- Xərclərə qənaət: təhsil müəssisələri heç nəyi ayrıca və ya təkrar təkrar almalı deyillər. Bütün vasitələr, məslən kağız emalı üçün lazım olan cihazlar hamısı qutunun içində var.
- Modulların ekoloji mərkəz vasitəsilə bir yerdən idarə olunması. Bu, çoxlu istifadəçinin rəyini öyrənərək modulların dəyərləndirilməsi və yaxşılaşdırılmasına imkan verir.

2004-cü ildən bəri uğurlu iş: Ekoloji tərbiyə işçi qrupu

2004-cü ildə keçirilən Multiplikatorların birinci seminarı daxilində ekoloji tərbiyə qrupu təşkil edildi. Bu qrup müxtəlif məktəblərin və uşaq bağçalarının müəllim və tərbiyəçilərindən, eləcə də QHT nümayəndələri və şəhərdəki kiçik ekoloji mərkəzin əməkdaşlarından ibarətdir. Bu işçi qrupla birlikdə həmin vaxtdan bəri bir sıra bir neçə günlük seminarlar və təlimlər keçirilmiş və aşağıdakı ekoloji tərbiyə modulları işlənilib hazırlanmışdır: „İbtidai siniflər üçün su və torpaq mühafizəsi çemodanı“ „Kağız emalı qutusu“, „təbiəti tanımaq xurcunu“ və „orta məktəblər üçün torpaq mühafizəsi modulu“.

Ekoloji tərbiyə modullarını Sumqayıt məktəblərində daha geniş tanımaq üçün gələcəkdə bir sıra addımlar nəzərdə tutulub. Bunun üçün 2011-ci ildə işçi qrup bir broşüranın ilkin layihəsini tərtib etmişdir. Bundan başqa, ekoloji mərkəzin əməkdaşları mütəmadi olaraq bütün məktəblərə baş çəkir və orda bu modulları təqdim edirlər. Növbəti seminarlarda tullantıların qarşısının alınması və iqlimin mühafizəsi mövzuları müzakirə ediləcək.

modernen Umwelterziehung sowie Organisationsformen und Finanzierungsmodelle von Umweltbildungseinrichtungen in Deutschland vorgestellt, die aus Sicht der deutschen Projektpartner nachahmenswert sind.

Nach wie vor besteht Interesse am Thema Umwelterziehung in anderen am Stadtenetz Sudkaukasus beteiligten Stadten. Leider fehlten bisher geeignete Fachleute bei den deutschen Partnerstadten, die diese Beratungsleistung in den georgischen Partnerstadten erbringen konnen. Ludwigshafen hat sich bereit erklart, innerhalb des Stadtenetzes Kaukasus eine Art Coaching-Funktion zu ubernehmen und das Know-

How, die erarbeiteten Bildungsmaterialien etc. an die anderen Stadte weiterzugeben.

Als nachster Schritt ist angedacht, in Tiflis einen runden Tisch mit allen interessierten Stadten zum Thema Umwelterziehung durchzufuhren. Hierzu sollen das Bildungsministerium, die Padagogische Hochschule Telawi sowie Vertreter der Fachhochschule Biberach eingeladen werden.

Unterstutzung bei der Planung eines Umwelterziehungszentrums „Ecopark“

Im Zuge einer von Ludwigshafener Experten vermittelten und betreuten Diplomarbeit wurde ein inhaltliches und stadtebauliches Konzept fur eine auerschulische Umweltbildungseinrichtung in Sumgait erarbeitet. Aus Kostengrunden wurde fur die Umsetzung des Konzeptes eine modulare, das heit stufenweise Bauweise gewahlt.

Derzeit werden Sponsoren fur das Projekt gesucht.

*Ellen Schlomka,
Teamleiterin Umweltdienstleistungszentrum
Stadt Ludwigshafen*

Qafqaz aherlar abekəsi daxilində ekoloji tarbiya movzusu

2005-ci ilde Ludviqshafen aheri Tiflis, Telavi ve Sumqayıtdan olan 14 itirakçıdan ibaret bir mutaxassis qrupu uun „Ekoloji tarbiya“ movzusu uzre tanılıq saferi takil etdi. Seilmi numuneler asasında itiraklar muasir ekoloji tarbiyanı takilində muxtelif yanamalar ve me-todlarla tanı oldular. Onlar hem de Almaniyadakı layihe partnyolarının fikrince numune ola bilecek ekoloji tahsil muassiselerinin takilatı forması ve maliyyeləsme modelleri haqqında da melumat alıdılar.

Canubi Qafqaz partnyor aherlar abekəsinin diger itirakları arasında ekoloji tarbiya movzusuna maraq vvelki kimi movcuddur. Tessuf ki, Almaniyadakı partnyor aherlerində gurcu partnyorlara muvafiq maslahet vere bilecek mutaxassisler olmayıb. Ludviqshafen aheri Canubi Qafqaz partnyor aherlar abekəsi arivəsində bu movzu uzre fealiyyeti laqelandirmaya ve lde etdiyi know How, ilayib hazırladıı tadris materiallarını diger aherlerle bolumaya hazır olduunu bildirmidir.

Novbeti addım kimi Ekoloji tarbiya movzusunda btun maraqlı aherlerinin itirakı ile Tiflisde deyirmi masa keirmek nazerde tutulur. Bura Tahsil Nazirliyi, Telavi Ali Pedaqoji Mektebi ve Biberax Ali Pe Mektebinin nimayandeleri davet edilecekler.

„Ecopark“ Ekoloji tarbiya markəzinin planladırılmasında destək

Ludviqshafendan olan mutaxassislerinin vasitecilik elmi rahberlik etdiyi diplom ii arivəsində Sumqayıtda mektebdankenar ekoloji tahsil qurumu uun mazmun ve ahersalma konsepsiyası ilanmidir. Maliyye maselerini nazərə alaraq konsepsiyanın realladırılması uun modular, yeni marheleli tikinti nazerde tutulmudur. Hazırda layihe uun sponsorlar axtarılır.

*Ellen lomka,
Ludviqshafen aherinin
ekoloji xidmatlar markəzinin qrup rahbəri*

Wasser, Boden, Papier...

Dies sind drei der Themen der Umwelterziehungsmodule, die in den Schulen unserer Stadt zum Einsatz kommen.

In Zeiten der globalen Umweltverschmutzung kommt der Umwelterziehung immer größere Bedeutung zu. In Sumgait, einer Stadt, die in der Sowjetzeit erheblichen Umweltverschmutzungen ausgesetzt war, ist diese Bedeutung viel größer als anderswo. Daher werden die Einwohner dieser Stadt wahrscheinlich niemals die Hilfe vergessen, die die Ludwigshafener Expertinnen mit finanzieller Unterstützung der GIZ geleistet haben. Der Startschuss fiel im Jahre 2004, als im Rahmen des Städtenetzprojektes der GIZ das erste Seminar zum Thema „Umwelterziehung“ abgehal-

Qlobal çirklənmənin Yer kürəsini təhdid etdiyi bir dövəmdə ekoloji tərbiyə xüsusilə müstəsna əhəmiyyət kəsb etməkdədir.

Sovetlər dövründən ciddi çirklənməyə məruz qalmış Sumqayıtda isə bu iş daha mühüm vəzifə kimi ön plana çıxır. Bu baxımdan Ludviqshafenli mütəxəssislərin Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin maliyyə dəstəyi ilə Sumqayıta göstərdiyi köməyi bu şəhərin sakinləri, yəqin ki, heç vaxt unutmayacaqlar. Hər şey 2004-cü ilin may ayından başladı. Məhz həmin vaxt Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin “Part-

Su, torpaq, kağız...

Onları birləşdirən şəhərimizin orta məktəblərində tətbiq edilən ekoloji tərbiyə modullarıdır

*Naturerlebnisspiele im Nationalpark Altiagac Xizi im Rahmen des Seminars 2009
Xızıda, Altağac Milli Parkında təbiət təcrübələri*

ten wurde. Im Rahmen der zweitägigen Veranstaltung und dem damit verbundenen Ideenaustausch lernten die TeilnehmerInnen moderne Methoden der Umweltpädagogik und deren Nachhaltigkeit kennen und wurden selbst für die Belange des Umweltschutzes sensibilisiert. Anschließend wurde die Arbeitsgruppe „Umwelterziehung in Sumgait“ gegründet. Das Hauptziel dieser Arbeitsgruppe ist es, eine umfassende Umwelterziehung in den Schulen und Kindergärten Sumgait zu ermöglichen.

Es soll erwähnt werden, dass auch in den vorangegangenen Jahren zu diesem Thema einiges gemacht worden war. Als Lehrerin des Lyzeums „Tefekkur“ gehört auch dieses Thema in mein Tätigkeitsfeld und wir haben einen Umwelt-Arbeitskreis an der Schule. Bereits im Jahre 2000 fand eine Veranstaltung unter dem Motto „Halten wir unsere Stadt sauber“ zusammen mit dem Umweltrehabilitationszentrum der Stadt Sumgait und dem damals Deutsch-Aserbaidzhanischen Joint-Venture ADES statt. Das war die erste Veranstaltung dieser Art in Sumgait seit dem Zusammenbruch der Sowjetunion.

Ab dem Jahre 2004 haben die Ludwigshafener Expertinnen mit finanzieller Unterstützung der GIZ angefangen uns und das Zentrum für Umwelterziehung und Praxis zu unterstützen und dies wurde zum Beginn einer neuen Phase unserer Arbeit.

Die langjährige Erfahrung zeigt, dass es schwierig ist, durch reines Auswendiglernen bestimmter Sachverhalte und durch vereinzelte Veranstaltungen die Liebe zur Natur zu vermitteln und damit ein umweltfreundliches Verhalten anzuerziehen. Um den bewussten Umgang mit Umwelt und Natur zu erlernen, muss ein Kind die Natur erleben und möglichst viel direkt in Kontakt mit ihr treten können. Unter diesem Gesichtspunkt sind die neu erlernten praktischen Übungen, erlebnisorientierten Experimente und Spiele viel effektiver.

Im Rahmen der Schulungen, die von den zwei Ludwigshafener Expertinnen für die Schullehrer und Erzieherinnen der Vorschuleinrichtungen durchgeführt wurden, haben wir unter anderem die sehr wichtigen Umwelterziehungsmodule erarbeitet. Schauen wir uns näher an, um welche Module es sich handelt:

Das Umwelterziehungsmodul Boden

Mit Hilfe dieses Modul können wir die Schüler praxisorientiert zum Thema Boden unterrichten. Zum Beispiel können die Schüler mit Hilfe der Laborausstattung, die von den Ludwigshafener Expertinnen mitge-

nyor şəhərlərarası əməkdaşlıq layihəsi” çərçivəsində Sumqayıtda “Ekoloji tərbiyə” mövzusunda ilk seminar keçirildi. İki günlük seminardan sonra iştirakçılar ekoloji tərbiyənin mahiyyətinin, bu zaman davamlılığın və ideya mübadiləsinin nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu fərqi nə varmış oldular. Daha sonra Sumqayıt şəhəri üzrə ekoloji tərbiyə üzrə işçi qrupu yaradıldı. Qrupun yaradılmasının əsas məqsədi Sumqayıtın orta məktəblərində və məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrində ekoloji tərbiyənin təbliğini kompleks şəkildə aparmaqdan ibarət idi.

Doğrudur, bundan öncəki illərdə də biz ekoloji tərbiyə mövzusunda müəyyən işlər görmüşdük. “Təfəkkür” liseyinin müəllimi olaraq mən bu istiqamətdə işlər aparmışdım və bizim ekoloji dərnəyimiz fəaliyyət göstərirdi. Hələ 2000-ci ildə biz “Şəhərimizi təmiz saxlayaq” deyəli ilə Sumqayıt Ekoloji Reabilitasiya Mərkəzi və o vaxt Almaniya və Azərbaycanın birgə müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərən ADES ilə birlikdə aksiya keçirmişdik. SSRİ-nin süqutundan sonra Sumqayıtda belə bir yürüş-aksiya olmamışdı.

2004-cü ildən sonra Ludviqshafenli mütəxəssislərin Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin maliyyə dəstəyi ilə bizə və Ekoloji Tərbiyə və Təcrübəçilik Mərkəzinə göstərdiyi dəstək isə artıq bu işdə yeni mərhələnin başlanğıcına çevrildi.

Təcrübə sübut edirdi ki, nələrisə əzbərləməklə, ayrı-ayrı nəzəri tədbirlərlə təbiəti sevdirmək, eləcə də ekoloji tərbiyə işi aparmaq müşkül məsələdir. Bu keyfiyyətləri ona aşılamaq üçün uşaq təbiətə toxunmalıdır, onunla mümkün qədər yaxından təmasda olmalıdır. Bu mənada praktik məşğələlər, müxtəlif təcrübələr və oyunlar daha effektivdir.

Ludviqshafendən olan iki mütəxəssisin şəhərimizdə orta məktəb müəllimləri və məktəbəqədərki tədris

Sumgaiter Kinder experimentieren zum Thema Bodenschutz Sumqayıt şagirdləri torpağın mühafizəsinə dair sınaq keçirən zaman

*Schüler bei einem Filtrationsversuch mit Materialien des Wasser-/Bodenmoduls
Sagirdlar su/torpaq modulunun materialları ilə filtrasiya sınağı keçirən zaman*

bracht wurde, die Zusammensetzung, den Salzgehalt und den Nährstoffgehalt von Böden bestimmen.

Das Wassermodul

Auch dieses Modul beinhaltet eine entsprechende Experimentierausstattung, mit dem die Schüler Wasserproben untersuchen können. Die praxisorientierten Versuche zur Wasserreinigung sind zu einer Lieblingsbeschäftigung unserer Schüler geworden.

ocaqları tərbiyəçiləri ilə birgə keçdiyi treyninqlər bizlərə çox vacib metodologiyani – tərbiyə modullarını verdi. Gəlin diqqət yetirək – söhbət hansı modullardan gədir:

Torpaq modulu

Biz modul sayəsində şagirdləri torpaq barədə daha müfəssəl məlumatlandırırık. Məsələn, məktəblilər Ludviqshafenlilərin bizim üçün təşkil etdiyi laborator avadanlıqlarla torpağın tərkibini, duzluluğunu, münbitliyini və s. müəyyən edə bilirlər.

Su modulu

Bu modulu tətbiq etmək üçün də laborator alətlərimiz var. Onların vasitəsilə biz suyun tərkibini müəyyən etməyi şagirdlərimizə öyrədə bilirik. Eyni zamanda suyun necə təmizlənməsi ilə bağlı təcürbi məşğələlər şagirdlərimizin sevimli işlərindən birinə çevrilib.

Kağız istehsalı modulu

Bu, bizim uşaqların daha çox diqqətini çəkən modulumuzdur. Ludviqshafenin və GİZ-in bizə verdiyi kağız

*Die Papierschöpfkiste im Einsatz
Kağız istehsalı qutusunun istifadəsi*

Das Modul Papierschöpfkiste

Dieses von Ludwigshafen bzw. der GIZ gespendete Modul ist bei den Schüler sehr beliebt. Beim Papierschöpfen verstehen die Schüler wie Papier produziert wird und recycelt werden kann. Dank diesem Modul gehen unsere Kinder sparsamer mit Papier um.

Außerdem setzen wir das Umwelterziehungsmodul „Naturerlebnis-Rucksäcke“ in der freien Natur ein. Dabei nutzen wir unterschiedliche Naturerlebnisspiele und praktische Übungen um den Kindern Zusammenhänge in der Natur näher zu bringen.

Die Umwelterziehungsmodule werden in insgesamt 18 Schulen unserer Stadt eingesetzt. Außerdem werden sie im Zentrum für Umwelterziehung und Praxis den Schülern weiterer Schulen zugänglich gemacht. Die Schüler nehmen sehr gerne an diesen Veranstaltungen teil, die vom Zentrum organisiert werden. Um die neuen Kenntnisse zu erwerben, besuchen sie öfters unser Zentrum. Außerdem besucht das Umweltzentrum einzelne Schulen unserer Stadt, um weitere Schüler mit den Umwelterziehungsmodulen bekannt zu machen.

Sogar international erfolgreich...

All die geleitete Arbeit hat bei unseren Schülern zu einem gesteigerten Interesse an der Umweltthematik geführt. So ist es kein Zufall, dass sie in diversen internationalen Wettbewerben mit Medaillen ausgezeichnet werden. Ferid Sadiyev beispielsweise war im Jahr 2009 beim Wettbewerb „INEPO-AVRASIYA“ mit seinem Vortrag zum Thema „Produktion ohne Abfälle“ erfolgreich. An diesem Wettbewerb, der vom Bildungsministerium, dem Ministerium für Umwelt und Naturressourcen, der Firma SOCAR, dem „Çağ“-Bildungsverband und der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalt „İctimai“ zusammen veranstaltet wurde, nahmen Schüler aus 33 Ländern teil.

2010 haben Afruz Agayeva und Türkan Nuriyeva an dem internationalen Wettbewerb mit ihrem Vortrag zum Thema „Auswirkung von Nahrungsmitteln auf die demographische Entwicklung“ den ersten Platz belegt. 2011 hat Amiraga Agayev mit seinem Thema „Zentralisiertes Recycling von Abfällen“ die Silbermedaille gewonnen und damit einen internationalen Erfolg erzielt.

2012 haben Murad Tschobanov und Basira Agayeva bei einem internationalen Wettbewerb mit ihrem Vortrag zum Thema „Spinnen: nützliche und schöne Tiere“ die Silbermedaille gewonnen.

istehsal edən alət bu işdə bizə kömək edir. Bu prosesi izləyən şagirdlər hiss edirlər ki, kağız istehsalı heç də bəsit bir iş deyil və yetərincə zəhmət və zaman tələb edir. Bu modul uşaqlarımızın kağız materiallarına daha qənaətlə yanaşmasına gətirib çıxarır.

Bundan başqa biz “Təbiət hadisələri” modulundan da istifadə edirik. Bu, modulun tətbiqi təbiət qoynunda gerçəkləşir, bu zaman biz şagirdlərlə birgə müxtəlif oyunlardan, praktik məşğələlərdən istifadə edirik.

Ümumilikdə, bu ekoloji tərbiyə modulları hazırda şəhərimizin 18 orta məktəbində tətbiq olunur. Bundan başqa digər məktəblərin şagirdlərinin də onlardan istifadəsinə şərait yaradılır. Məktəblilər Ekoloji Tərbiyə və Təcrübəçilik Mərkəzinin keçirdiyi tədbirlərdə böyük həvəslə iştirak edir və yeni biliklər mənimsəmək üçün tez-tez Mərkəzə baş çəkirlər. Eyni zamanda biz həmin modulları göstərmək üçün şəhərimizin ayrı-ayrı məktəblərində oluruq.

Hətta beynəlxalq uğurlar...

Bütün görülmüş işlər şagirdlərimizin bu sahəyə olan marağının artmasına gətirib çıxarıb. Təsadüfi deyil ki, şagirdlərimiz bu sahə ilə bağlı olan müxtəlif beynəlxalq olimpiadalardan medallarla qayıdırlar. Məsələn, 2009-cu ildə Sədiyev Fərid Təhsil Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, ARDNŞ, “Çağ” Öyrətım İşlətmələri Şirkəti və “İctimai” televiziyanın təşkilatçılığı ilə keçirilən və 33 ölkənin şagirdlərinin qatıldığı “INEPO - AVROASIYA” layihə olimpiadasında “Tullantısız istehsal” mövzusu ilə çıxış edərək uğur qazandı.

2010-cu ildə Ağayeva Əfruz və Nuriyeva Türkan beynəlxalq olimpiadada “Qida məhsullarının demografıyaya təsiri” mövzusu ilə çıxış edərək bürünc medal qazandılar.

2011-ci ildə isə Ağayev Əmiraga “Tullantıların utilızasıyası üzrə mərkəzləşdirilmiş zavod” mövzusu ilə gümüş medal qazanaraq beynəlxalq uğura imza atdı.

2012-ci ildə “Hörümçəklər – gözəllik və sağlamlıq naminə” mövzusunda çıxış edən Çobanov Murad və Ağayev Bəsirə beynəlxalq olimpiadadan gümüş medalı qayıtdılar.

Ötən ilin noyabrında “Azərikimya” İstehsalat Birliyi və Ekosfera təşkilatı ilə birlikdə “Polietilen paketə yox deyək” devizi altında keçirdiyimiz aksiya maraqla

Im November 2011 ist unsere Veranstaltung unter dem Motto „Nein zu Plastiktüten“ zusammen mit der Fa „Azerikimya“ und der NGO „Ekosfera“ auf breites Interesse gestoßen. Die Präsentationen der Schüler und ihre Aufklärungsarbeit über die Umweltschäden durch Plastiktüten sowie die Vorstellung der Umwelterziehungsmodule durch die jüngeren Schüler hat selbst die Erwachsenen „in Staunen“ versetzt. Zusammen mit „Azerikimya“ haben wir noch weitere Veranstaltungen, Aktionen und Konferenzen zum Thema Umwelt durchgeführt.

Einer unserer Absolventen, Elvin Damirov, hat die Umweltorganisation „Green Baku“ gegründet, in der sich nun auch einige unserer Schüler engagieren. 2012 haben sie in Baku eine Reinigungsaktion durchgeführt. Eine andere Absolventin, Sabine Karimova, engagiert sich jetzt als Kuratorin zu Umweltfragen im Studentenverband der Wirtschaftsuniversität.

Ebenfalls vor kurzem haben wir an einer Talk-Show in World TV teilgenommen und die vorhandenen Probleme und Perspektiven diskutiert. Dieses wurde im Rahmen des EU-Projektes „Umweltschutz“ ermöglicht.

Am 21. April hat unser Umweltzentrum eine Veranstaltung anlässlich des „Internationalen Tages der Erde“ für die Grundschul Kinder organisiert. Auch hier wurden die Umwelterziehungsmodule demonstriert, über Umweltprobleme gesprochen und Fragen der Umwelterziehung diskutiert.

In den vergangenen Jahren haben wir genügend Erfahrungen bei der Verwendung der Umwelterziehungsmodule Wasser, Boden, Naturerleben etc., die zusammen mit den deutschen Expertinnen erarbeitet wurden, sammeln können. Es ist wünschenswert, dass diese Module an allen Schulen der Stadt eingesetzt werden. Dies wäre durch eine engere Zusammenarbeit zwischen dem städtischen Zentrum für Umwelterziehung und den Schulen möglich. Daher ist vorgesehen, dass das Bildungsgamt die Vorstellung der Umwelterziehungsmodule und deren Verwendung bei der nächsten Schulleiterkonferenz ermöglichen wird. Außerdem ist geplant, dass das Zentrum für Umwelterziehung zusammen mit der Arbeitsgruppe Umwelterziehung das Konzept der Umwelterziehungsmodule auch in anderen Regionen unserer Republik präsentiert.

*Sima Schahmaliyeva,
Lehrerin am Lyzeum „Tefekkur“ und
Leiterin der Arbeitsgruppe
„Umwelterziehung in Sumgait“*

qarşılandı. Həmin gün şagirdlərin təqdimatı, polietilen paketlərin zərərləri ilə bağlı apardıqları maarifləndirmə işi - modulların balaca məktəblilər tərəfindən ustalıqla praktik nümayişi hətta böyüklərin də təəccübünə səbəb olmuşdu.

“Azərikimya” ilə birlikdə bizim ekologiya mövzusu-nu özündə ehtiva edən daha bir neçə tədbirimiz, aksiyalarımız və konfranslarımız olub.

Bu yaxınlarda keçmiş şagirdlərimizdən biri – Dəmirov Elvin “Green Baku” adlı bir ekologiya təşkilatı yaratdı, ətrafında da xeyli şagirdlərimiz cəmləşdi. Bu günlərdə onlar Bakıda təmizlik aksiyası həyata keçirdilər.

Başqa bir şagirdimiz – Kərimova Səbinə İqtisad Universitetinin Tələbə Gənclər Təşkilatının Ekologiya işləri üzrə kuratorudur.

Bu günlərdə biz Avropa İttifaqının “Ətraf mühitin mühafizəsi” layihəsi çərçivəsində Dünya televiziya-sında tok-şouda iştirak etdik, mövcud problemləri, perspektivləri müzakirə etdik.

Aprelin 21-də isə Mərkəzimizin təşkilatçılığı ilə sum-qayıtlı aşağı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Byenəlxalq Yer Günü” münasibətilə tədbir keçirildi, burada da balacalar üçün modulları nümayiş etdirdik, ekoloji problemlər və ekoloji tərbiyə mövzusunda müzakirələr apardıq.

Bu illər ərzində Alman ekspertləri ilə birgə işlənilmiş Su, Torpaq, Təbiət hadisələri və s. modulların şəhər məktəbləri və məktəbəqədərki tədris ocaqlarında tətbiqi sahəsində artıq kifayət qədər təcrübə toplanılmışdır. Ancaq bu modulların şəhərin bütün məktəblərində istifadə olunması arzu olunmaqdadır. Bu arzunun reallaşması şəhər Ekoloji Tərbiyə və Təcrübəçilik Mərkəzin işçi qrupu və məktəblərin daha sıx əməkdaşlığı nəticəsində mümkün ola bilərdi. Bu məqsədlə şəhərin təhsil şöbəsi ilə birgə məktəb direktorlarının görüşündə modullar və onlardan istifadə qaydalarının təqdimatı nəzərdə tutulur.

Ekoloji Tərbiyə və Təcrübəçilik Mərkəzinin və işçi qrupun birgə fəaliyyəti kimi Respublikamızın digər regionlarında Ekoloji mərkəzlərdə modullar və onların tətbiqi ilə bağlı təqdimat nəzərdə tutulur.

*Sima Şahmaliyeva,
Sumqayıt şəhər „Tefekkur“
liseyinin müəllimi,
“Sumqayıt şəhərində ekoloji tərbiyə”
üzrə işçi qrupunun rəhbəri*

Ludwigshafener Experten beraten die Partnerstadt Sumgait in Abfallwirtschaftsfragen

Die Stadt Sumgait gehört mit circa 300.000 Einwohnern zu den größten Städten Aserbaidshans und ist das industrielle Zentrum des Landes. In Sumgait sind seit seiner Gründung 1949 zahlreiche Unternehmen der Chemie- und Ölindustrie, Metallverarbeitung und Glasindustrie angesiedelt worden. Durch den zu erwartenden Ausbau dieser Industriezweige in den nächsten Jahren wird sich die Bevölkerungszahl auf 500.000 bis 700.000 Einwohner erhöhen. Daraus resultieren auch erhebliche Anforderungen an das Abfallmanagement.

Auf Bitten der Partner in Sumgait nahmen sich die Ludwigshafener Experten Uwe Fröhlich, stellvertretender Leiter des Bereiches Umwelt, und Klaus Neuschwender, Kaufmännischer Leiter des Wirtschaftsbetriebes Ludwigshafen und Leiter des Bereiches Entsorgung und Verkehrstechnik, dem Thema Abfallentsorgung in Sumgait an. Auf Seiten von Sumgait kümmerte sich Herr Gadir Dunjamaliyev, Geschäftsführer der Firma ADES, einem deutsch-aserischen Entsorgungsunternehmen, um das Projekt. Mittelfristig sollte in Sumgait eine Abfallentsorgung nach internationalem Standard entstehen. Hierzu war zunächst gewünscht, nach deutschem Vorbild ein sogenanntes Abfallwirtschaftskonzept zu entwickeln.

Abfallwirtschaftskonzepte und Mengenbilanzen dienen als Planungsinstrument für den Entsorgungsträger und die mit der Entsorgung beauftragten Unternehmen. Gleichzeitig dient ein Abfallwirtschaftskonzept als Planungsinstrument und Kalkulationsgrundlage für jegliche abfallwirtschaftliche Tätigkeiten im Stadtgebiet und deren Refinanzierung durch die Abfallverursacher als Kunden.

Im Rahmen eines ersten Umweltworkshops im Jahr 2003 wurde unter anderem das Thema Abfallwirtschaft als netzwerkrelevantes Thema identifiziert.

Der damals in Georgien beratend tätige ehemalige Leiter der Stadtreinigung Saarbrücken übernahm die Aufgabe, noch im gleichen Jahr eine Abfallanalyse für die Stadt Sumgait zu erstellen, wie er es zuvor in Tiflis und Telawi durchgeführt hatte. Diese Abfallanalyse

Ludviqshafenli ekspertlər partnyor şəhər olan Sumqayıtla tullantıların idarə edilməsinə dair məsləhətləşmələr aparır

300.000 civarında sakini olan Sumqayıt şəhəri Azərbaycanın ən böyük şəhərlərindən biri və ölkənin sənaye mərkəzidir. 1949-cu ildə bu şəhər salırdıqdan sonra burada çoxlu kimya və neft sənayesi müəssisələri, metal emalı və şüşə sənaye müəssisələri quruldu. Növbəti illərdə bu sənaye sahələrinin genişlənməsi və şəhər əhalisinin 500.000-dən 700.000 nəfərədək artması gözlənilir. Bu işə tullantıların idarə edilməsi işinə yeni tələblər qoyur.

Sumqayıt şəhərindəki tərəf müqabillərimizin xahişi ilə Ludviqshafenli ekspertlər Sumqayıtda tullantıların idarə olunması mövzusu ilə məşğul olmağa başladılar. Ekspert kimi bu işə şəhər idarəçiliyində Ətraf Mühit İdarəsinin müdir müavini Uve Frölix və Ludviqshafen İqtisadiyyat idarəsinin kommersiya rəhbəri və şəhərin tullantıların daşınması və nəqliyyat texnikası sahəsinə rəhbərlik edən Klaus Noysvender cəlb edildilər. Sumqayıt tərəfdən isə bu işlə tullantıların idarə edilməsi sahəsinə Almaniya-Azərbaycan Birgə Müəssisəsinin baş direktoru Qadir Dünyamaliyev məşğul olurdu. Orta müddətli perspektivdə Sumqayıtda beynəlxalq standartlara uyğun tullantıların idarə edilməsi sahəsinin yaradılması nəzərdə tutulurdu. Əvvəlcə alman nümunəsinə uyğun olan tullantı təsərrüfatı konsepsiyası arzu edilirdi.

Tullantı təsərrüfatı konsepsiyaları və tullantıların miqdarına dair hesabatlar tullantıların idarə etməli olan qurumların və podratçı müəssisələrin işini planlaşdırmaq üçün alət rolunu oynayır. Tullantı təsərrüfatı konsepsiyası eyni zamanda şəhər ərazisində hər hansı tullantı təsərrüfatı fəaliyyəti və tullantıların yaranan tərəf-müştərilərlə hesablaşmaq üçün planlaşdırma aləti və hesablaşmanın əsasıdır.

2003-cü ildə ətraf mühitə dair birinci workshop keçirildi və burada digər mövzularla yanaşı tullantı təsərrüfatı Şəhərlər Şəbəkəsinin işi üçün bir istiqamət kimi müəyyən edildi.

war die notwendige Vorarbeit für die Erstellung des Abfallwirtschaftskonzeptes für Sumgait. Im Jahr 2004 erfolgte die Erarbeitung des Abfallwirtschaftskonzeptes.

Wesentlicher Bestandteil der abfallwirtschaftlichen Konzeption ist die Darstellung der geplanten abfallwirtschaftlichen Neuerungen, um eine Hinführung zu einer modernen Entsorgungspraxis nach internationalen Standards zu erreichen. In einem ersten Schritt war die Umsetzungsphase zunächst auf einen Realisierungszeitraum bis 2008 ausgelegt. Das Konzept sollte im Rahmen der Einführungsphase fortgeschrieben und aktualisiert werden. Dies ist nun eine Aufgabe der Projektphase seit 2010.

In Sumgait erfolgt die Einsammlung des Abfalls über drei Sammelsysteme:

- Sammelstellen/zentrale Sammelplätze
- Einsammlung mit Fahrzeug (mit Signal, Anwohner bringen ihren Abfall zum Sammelfahrzeug)
- Direktabfuhr am Haus

Bei der Einsammlung des Abfalls über sogenannte zentrale Sammelplätze ist für die Abfallerzeuger eine maximale Wegentfernung von circa 50 Metern zurück-

*Fuhrpark der Firma Ades 2003
ADES firmasının avtomobil parkı, 2003-cü il*

zulegen. Dort wo 2003 eine geregelte Abfuhr stattfand, erfolgte die Einsammlung über russische 500-Liter Gefäße aus Metall-Blech ohne Deckel. Im Stadtgebiet standen circa 1200 dieser Behälter. Die Einsammlung wurde täglich mit zwölf russischen Müllfahrzeugen durchgeführt.

Im Rahmen der Abfallkonzepterstellung wurden in einem ersten Schritt aus Deutschland drei gebrauchte

Həmin vaxt Gürcüstanda məsləhətçi kimi fəaliyyət göstərən Saarbrücken şəhər təmizlənmə işinin keçmiş rəhbəri elə həmin il Sumqayıt şəhərində tullantıları təhlil etmək vəzifəsini öz üzərinə götürdü. Bu işi o, daha əvvəl Tiflis və Telavi şəhərlərində görmüşdü. Sumqayıt şəhəri üçün tullantı təsərrüfatı konsepsiyasının hazırlanması yolunda tullantıların təhlili zəruri ilkin addım idi. 2004-cü ildə isə tullantı təsərrüfatı konsepsiyası hazırlandı.

Tullantılar təsərrüfatı konsepsiyasının mühüm elementi tullantı təsərrüfatında planlaşdırılan yeniliklərin nəzərə alınmasıdır. Bu, beynəlxalq standartlara uyğun tullantı təsərrüfatı təcrübəsinə çatmaq üçün zəruridir. İlk addım kimi reallaşdırmanın birinci mərhələsi 2008-ci ilə qədər nəzərdə tutulmuşdu. Bu konsepsiya üzərində iş onun tətbiqi mərhələsində davam etdirilməli və aktualaşdırılmalı idi. Bu isə 2010-cu ildə başlamış növbəti mərhələdə qarşıda duran vəzifədir.

Sumqayıtda tullantıların qəbulu 3 yığım sistemində baş tutur:

- Dislokasiyalar/mərkəzi tullantı yığılma məntəqələri
- Avtoməşinlə məişət tullantılarının daşınması (siqnal verilir, sakinlər öz tullantılarını maşına gətirirlər)
- Binanın qabağından birbaşa daşınma

Tullantıların mərkəzi yuğım məntəqələrində yığılması tullantıyı yaradanlar üçün maksimal 50 metrlik piyada yol deməkdir. 2003-cü ildə tənzimlənmiş daşınma olan yerlərdə Rusiya istehsalı olan 500 litrlik, qapaqsız me-

*Sammelplatz mit russischen 500 Liter-Behältern
Rusya istehsalı olan 500 litrlik qutular olan yığım məntəqəsi*

*Fuhrpark der Firma ADES in 2007
ADES firmasının avtomaşın parkı, 2007-ci il*

*Modellstandplatz für moderne Behälter in 2007
Müasir qutuların yerləşdiyi model məntəqə, 2007-ci il*

kommunale Müllfahrzeuge beschafft. Gleichzeitig wurden zunächst russische 500-Liter Behälter durch 200 Stück 1,1 m³-Container ersetzt, die nach deutschem Vorbild gebaut wurden. Das Einsammeln mit den deutschen Pressfahrzeugen erfolgt weiter einmal täglich. Es soll an der Grundstruktur der haushaltsnahen Einsammlung der Haushaltsabfälle im Holsystem keine Veränderung vorgenommen werden. Die tägliche Einsammlung hat sich in der Praxis bewährt.

Eine flächendeckende haushaltsnahe getrennte Wertstofffassung wird zurzeit nicht empfohlen. Vielmehr soll in Sumgait eine nachgeschaltete Trennung der wieder verwertbaren Wertstoffe stattfinden. Das Behältersammelsystem konnte bis 2008 sukzessive deutlich optimiert werden. Die im Einsatz befindlichen 1200 Stück Altgefäße aus Blech wurden durch 1000 Stück 1,1m³-Container, die internationalen und normierten Standards entsprechen, ersetzt.

Flankierend zu diesen Maßnahmen bedurfte es auch einer Verbesserung der Fahrzeugtechnik. Die Ladung der damaligen Gefäße war mit einem erheblichen manuellen Aufwand verbunden. Eine abgestimmte Technik zwischen Behältersystemen einerseits und Ladevorrichtung (Lifter) andererseits hat das Abfallentsorgungssystem nachhaltig verbessert.

Mit der Umsetzung des Abfallwirtschaftskonzeptes war es möglich, im Stadtgebiet Sumgait Haushaltabfälle mit erheblich reduziertem Fahrzeugbestand zu entsorgen.

Ungelöst ist nach wie vor das Problem der ungeordneten wilden Müllablagerungen. Hierzu bedarf es einer intensiven Öffentlichkeitsarbeit und klaren gesetzlichen Regelung im Interesse der Hygiene und der Umwelt.

Mit der Neustrukturierung der Abfallentsorgung entlang der international gültigen Standards und der Erarbeitung eines Abfallwirtschaftskonzeptes für die

tal qutular yerləşirdi. Şəhər ərazisində 1200 ədəd belə qutu var idi. Onların boşaldılması gündəlik qaydada, 12 ədəd zibildəşiyən maşın vasitəsilə həyata keçirilirdi.

Tullantı təsərrüfatı konsepsiyasının hazırlanması çərçivəsində ilk addım kimi Almaniya 3 ədəd istifadə olunmuş kommunal zibildəşiyən maşın əldə edildi. Eyni zamanda Rusiya istehsalı olan 550 litrlik qutular 200 ədəd 1,1 m³-lik Almaniya nümunəsi əsasında hazırlanmış konteynerlərlə əvəzləndi. Zibilli pressləyən alman maşınları ilə zibil yenə də gündəlik qaydada daşınır. Təsərrüfatlara yaxın məntəqələrdən zibilin gündəlik daşınması işində dəyişikliyə ehtiyac yoxdur. Bu sistem artıq sınıanmış və özünü doğrultmuşdur.

Hazırda təsərrüfatlara yaxın məntəqələrdə zibilin növünə görə ayrı toplanması məsləhət görülmür. Tullantıların sonradan təkrar emal üçün yararlı olan məhsullar üzrə bölünməsi daha məqsədəuyğundur. 2008-ci ilə qədər qutularla zibil toplama sistemini ardıcıl olaraq optimallaşdırmaq mümkün olub. İstifadədə olan 1200 ədəd köhnə dəmir qutular 1000 ədəd 1,1m³-lik, beynəlxalq və normativ standartlara uyğun konteynerlərə əvəzlənmişdir.

Bu tədbirlərə dəstək olaraq avtomaşınların da yaxşılaşdırılmasına ehtiyac yaranmışdı. Köhnə qutuların maşına yüklənməsi əllə edilir və çox əmək sərfi tələb edirdi. Bir tərəfdən qutu sistemləri, digər tərəfdən isə qaldırıcı sistemlərin (lifter) texniki cəhətdən bir-birinə uzlaşdırılması tullantıların daşınması sistemini davamlı şəkildə yaxşılaşdırıb.

Tullantı təsərrüfatı konsepsiyasının həyata keçirilməsi ilə Suqayıt şəhərinin ərazisində məişət tullantılarının yığılmasını xeyli ixtisar olunmuş maşın parkı ilə həyata keçirmək mümkün olmuşdur.

Həllini hələ ki tapmayan problem yabanı şəkildə yığılıb qalan zibilliklərdir. Bunun üçün ictimaiyyətlə intensiv iş görülməsi, eləcə də higiyena və ətraf mühit maraqlarını qoruyan aydın qanunvericiliyin olması vacibdir.

*Wilde Abfallablagerung
Yabanı zibilxana*

*Neue Behältergeneration nach deutschem Vorbild
Alman nümunəsinə uyğun yeni zibil konteynerləri*

Stadt übt Sumqayıt eine abfallwirtschaftliche Pilotfunktion für Aserbaidjan aus. Die mit der Abfallsammlung und -entsorgung beauftragte Firma ADES war gewillt das Abfallwirtschaftskonzept in Sumqayıt zu erweitern, insbesondere durch ein Pilotprojekt zur Abfalltrennung. Weiterhin war geplant, eine Abfallbehandlungsanlage und eine Deponie für Siedlungsabfälle zur errichten. Dabei wurde durch ADES eine energetische Nutzung des Deponiegases angedacht.

In 2008 und 2009 waren diese Planungen weiter vorangeschritten. Inzwischen hat die Exekutive die Abfallwirtschaft in Sumqayıt „rekommunalisiert“. Es ist zunächst eine Abfallbehörde beziehungsweise ein Entsorgungsbetrieb gegründet worden, der oben genannte Konzeption verwirklichen soll. Dieser Betrieb ist dann 2010 nach Vorbild der Stadt Ludwigshafen in einen neu gegründeten kommunalen „Wirtschaftsbetrieb“ (Vereinigung) integriert worden.

Bei dieser Aufbauarbeit erfolgten in den Jahren 2010/2011 Beratungen durch Ludwigshafener Experten in Sumqayıt und entsprechende Hospitationen Sumqayıter Kollegen in Ludwigshafen. Aufgabe dieser oben genannten Vereinigung ist die Koordination der kommunalen Betriebe sowie die Finanzkoordination. Ziel ist unter anderem die Eigenfinanzierung über Gebühreneinnahmen.

Ausblick:

Die Stadt Sumqayıt hat vor dem Hintergrund der zukünftigen Entwicklung das Interesse, die Abfallwirtschaft nach modernen, umweltfreundlichen Gesichtspunkten auszurichten. Das umfasst alle Fragen der Erfassung, Verwertung und Deponierung von Abfällen aller Art (kommunal und gewerblich). Zu berücksichtigen ist auch die Abfallsituation im Großraum Baku-Sumqayıt-Abscheron.

Tullantı təsərrüfatının beynəlxalq standartlara müvafiq yenidən qurulması və tullantı təsərrüfatı üçün konsepsiya hazırlanması ilə Sumqayıt bu səhədə Azərbaycanda pilot layihə oldu. Tullantıların yığılması və daşınması üçün podratçı şirkət kimi fəaliyyəti müddətində ADES firması tullantı təsərrüfatı konsepsiyasını Sumqayıt üzrə genişləndirmək və tullantıların ayrılması sahəsində pilot layihə həyata keçirmək niyyətində idi. Bundan başqa, tullantıların emalı qurğusu və məişət tullantıları üçün poliqonun qurulması nəzərdə tutulmuşdu. ADES bu zaman poliqonda yaranan qazın enerji məqsədləri üçün istifadəsini düşünürdü.

2008 və 2009-cu illərdə bu planlaşdırma işi xeyli irəliləmişdi. Amma bu arada Sumqayıt icra hakimiyyəti tullantı təsərrüfatını yenidən dövlətin nəzarətinə keçirdi. Əvvəlcə tullantılarla məşğul olan idarə, daha sonra isə MMC yaradıldı. Bu konsepsiyanın onlar tərəfindən həyata keçirilməsi nəzərdə tutulurdu. Bu müəssisə 2010-cu ildə Ludviqshafenin nümunəsinə əsasən yeni yaradılmış kommunal „Təsərrüfat müəssisəsi“ (bilyinin) tərkibinə daxil edildi.

2010/2011-ci illərdəki bu struktur dəyişiklikləri zamanı Ludviqshafenli ekspertlər Sumqayıtda bir neçə dəfə məsləhətləşmələr aparmış və Sumqayıtdan olan mütəxəssislər Ludviqshafəndə təcrübə keçmişlər. Yuxarıda adı şəkilən birliyin vəzifəsi kommunal müəssisələrin əlaqələndirilməsi, eləcə də maliyyə baxımından əlaqələndirmə idi. Məqsədlərdən biri zibil daşınma üçün rüsum ödənişləri sayəsində təsərrüfat hesabına keçməkdir.

Perspektiv:

Gələcək inkişaf gözləntiləri baxımından Sumqayıt şəhəri müasir, ətraf mühiti qoruyan tullantı təsərrüfatı qurmaqda maraqlıdır. Bu, hər növ (kommunal və hüquqi şəxslərin törətdiyi) tullantıların qeydə alınması,

*Vorstellung der der neuen Betriebsstruktur 2011
Müassisənin yeni strukturunun təqdimatı, 2011-ci il*

Die Erstellung eines neuen, zukunftsweisenden und ökologischen Abfallmanagementkonzeptes überschreitet jedoch derzeit die Möglichkeiten der Stadt Sumgait. Die Stadtverwaltung war daher sehr daran interessiert, auf der Basis des vorhandenen Abfallwirtschaftskonzeptes eine weiterführende Machbarkeitsstudie im Sinne einer modernen Abfallwirtschaft erstellen zu lassen. Die finanzielle Unterstützung durch die KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) sowie die fachliche Hilfe eines kompetenten deutschen Ingenieurbüros wären in diesem Zusammenhang sehr willkommen gewesen. Hierzu wurden durch die Ludwigshafener Experten in Zusammenarbeit mit dem Dresdener Büro GICON entsprechende Vorplanungen geleistet. Leider ist es 2011 bei der Stadtverwaltung Sumgait nicht zu der entsprechenden Entscheidung gekommen, den vorgeschlagenen Weg weiterzugehen, so dass die weitere Entwicklung im Bereich Abfallwirtschaft als derzeit offen bezeichnet werden muss.

Im Rahmen der Internationalen Abfallwirtschaftskonferenzen treffen sich die Abfallwirtschaftler aus dem Südkaukasusnetzwerk jährlich, um sich fortzubilden, die gemeinsame Problematik Abfallentsorgung zu besprechen und weiteres Vorgehen zu planen. Auf diesen Tagungen arbeiten Kollegen aus Armenien, Georgien und Aserbaidschan mit ihren Kollegen aus den jeweiligen deutschen Partnerstädten zusammen. Von dieser Gruppe werden sogenannte Netzwerkaktionen geplant und durchgeführt. Die in der Vergangenheit abgehaltenen Fachinformationsreisen, Hospitationen, Fachmessebesuche etc. sind ein Produkt dieser Netzwerkarbeit. Die Internationalen Abfallwirtschaftskonferenzen wurden 2007 ins Leben gerufen und fanden seither in Tiflis (2007), Telavi (2008), Ludwigshafen (2009), Biberach (2011) und Saarbrücken (2012) statt.

*Zweite Internationale Abfallwirtschaftskonferenz Telavi 2008
Tullantı təsərrüfatına dair 2-cü beynəlxalq konfrans, Telavi,
2008-ci il*

təkrar emalı, saxlanması da əhatə edir. Bundan başqa daha geniş ərazidə - Bakı-Sumqayıt-Abşeronda tullantılara dair vəziyyət də nəzərə alınmalıdır.

Lakin yeni, gələcəyə yönəlmiş və ekoloji cəhətdən müasir tullantı təsərrüfatı konsepsiyası yaratmaq haqqında Sumqayıt şəhərinin imkanları xaricindədir. Odur ki şəhər rəhbərliyi mövcud konsepsiyanın bazası üzərində müasir tullantı təsərrüfat sistemi yaratmaq üçün daha irəli gedən iqtisadi-texniki əsaslandırmanın kənarından hazırlanmasına böyük maraq göstərirdi. KfW (Almaniya Yenidənqurma və İnkişaf Bankı) tərəfindən maliyyə dəstəyi, eləcə də təcrübəli bir alman mühəndis şirkətinin mütəxəssis işi çox məmnuniyyətlə qarşılırdı. Bunun üçün Ludwigshafenli ekspertlər Drezdendən olan GICON şirkəti ilə birlikdə ilkin planlaşdırma işlərini artıq həyata keçirib. Təəssüf ki, 2011-ci ildə Sumqayıt rəhbərliyi təklif olunan yolu davam etdirmək üçün müvafiq qərarı qəbul etməyib, odur ki tullantı təsərrüfatı sahəsində inkişafın gələcəyi hazırda açıq olaraq qalır.

Tullantı təsərrüfatına dair beynəlxalq konfranslar çərçivəsində Cənubi Qafqaz şəbəkəsindən olan şəhərlərdən bu sahədə çalışanlar hər il görüşərək öz ixtisaslarını artırır, tullantıların daşınmasına dair ortaq problemləri müzakirə edir və gələcək fəaliyyəti planlaşdırırlar. Bu iclaslarda Ermənistan, Gürcüstan və Azərbaycandan olan həmkarlar öz alman partnyor şəhərlərindən olan həmkarları ilə birgə işləyirlər. Bu qruplar şəbəkə fəaliyyəti adlanan tədbirləri planlaşdırır və həyata keçirirlər. Ötən müddət ərzində baş tutmuş ixtisas üzrə tanışlıq səfərləri, təcrübə səfərləri, ixtisas sərəglilərinə səfərlər və s. bu şəbəkə fəaliyyətinin məhsullarıdır. Tullantı təsərrüfatına dair beynəlxalq konfrans ilk dəfə 2007-ci ildə keçirilmiş və o vaxtdan bəri Tiflis (2007), Telavi (2008), Ludwigshafen (2009), Biberach (2011) və Saarbrückendə (2012) davam etdirilmişdir.

Die Thematik Abfallwirtschaft zeigt beispielhaft wie anhand einer gemeinsamen Problemstellung ein Netzwerk von Experten auch überregional zusammenarbeiten kann. Mit Beginn des Projektthemas Abfallwirtschaft 2002/2003 wurde die Abfallwirtschaft im Netzwerk zunächst, wie schon zu Beginn erläutert, von Gerhard Blumenröther aus Saarbrücken betreut. Nach seinem Ausscheiden aus dem Netzwerk 2007 übernahm Uwe Fröhlich aus Ludwigshafen diese Aufgabe und betreute bis zum Ende des Projektes 2009 Tiflis und Telawi mit. Mit Start der neuen Projektphase im Jahre 2010 ist keine zentrale Netzwerkfunktion in der Abfallwirtschaft installiert. Durch die langjährige Zusammenarbeit der Beteiligten ist allerdings eine stabile Vernetzung entstanden, sodass die Netzwerkarbeit bisher unvermindert weiterläuft.

*Uwe Fröhlich,
stellv. Leiter des Bereichs Umwelt,
Stadt Ludwigshafen*

Tullantı təsərrüfatı mövzusu çox aydın göstərir ki, mütəxəssislər şəbəkəsi ortaqların problemlər üzərində regional sərhədləri aşan əməkdaşlıq etmək iqtidarındadır. 2002-2003-cü illərdə tullantı təsərrüfatı mövzusu gündəmə gələrkən əvvəlcə Saarbrükəndən olan Gerhard Blumenröther bu layihəni əlaqələndirirdi. 2007-ci ildə o, şəbəkəni tərk etdikdən sonra Ludviqshafəndən olan Uve Frölix bu işi öz öhdəsinə götürdü və 2009-cu ildə layihə yekunlaşana qədər Tiflis və Telavi ilə əlaqədar əməkdaşlığı da əlaqələndirdi. 2010-cu ildə layihənin yeni mərhələsinə start verildi. Bu dəfə tullantı təsərrüfatı sahəsi üçün şəbəkədaxili mərkəzi funksiyə nəzərdə tutulmadı. Lakin iştirakçıların uzun illik əməkdaşlığı sayəsində sabit şəbəkə formalaşmışdır ki, şəbəkənin işi heç bir zəifləmə olmadan indiyədək davam edir.

*Uve Frölix,
Ludviqshafən şəhəri
“Ətraf Mühit İdarəsinin” rəis müavini*

*Dritte Internationale Abfallwirtschaftskonferenz Ludwigshafen 2009 – Exkursion
Tullantı təsərrüfatına dair 3-cü beynəlxalq konfrans, Ludwigshafen, 2009-cu il. Ekskursiya*

Wie sauber halten wir unsere Stadt?

Abfallmanagement gestern und heute

...und wie unsere Freunde aus Ludwigshafen uns dabei unterstützt haben

Es ist keine Frage, dass die Sauberkeit einer Stadt ihr Image schafft; in gewisser Hinsicht verkörpert sie sogar den Charakter ihrer Einwohner. Wie in allen zivilen Städten der Welt ist auch für Sumgait die Sauberkeit der Stadt eine der Prioritäten.

Die geregelte Abfuhr der Siedlungsabfälle ist einer der Indikatoren für den Umweltzustand der Stadt. Die Entsorgung der Haushalts- und Industrieabfälle bildet einen Kernpunkt des Umweltschutzprogramms der Stadt Sumgait. Diese Aufgabe stellt in der modernen Welt ein komplexes System dar und jedes Jahr werden hierfür beträchtliche Finanzmittel ausgegeben.

Kurzer Blick in die Geschichte

Durch einen Beschluss der Stadtverwaltung Sumgait wurde zunächst das Deutsch-Aserbaidzhanische Joint-Venture ADES mit dem Management der Haushaltsabfälle beauftragt. Die Sammlung von Haushaltsabfällen, ihr Transport und ihre Ablagerung auf der Mülldeponie der Stadt wurden durch einen Dienstleistungsvertrag zwischen der Stadtverwaltung und der Firma ADES geregelt. Das Unternehmen hat mit den klein- und mittelständischen Unternehmen Verträge über die Abfuhr ihrer Abfälle geschlossen und ein Signalsystem für die Dienstleistungen an den privaten Haushalte eingeführt. Im gesamten Stadtgebiet wurden Abfallsammelstellen eingerichtet. In dieser Phase wurde beschlossen, ein Abfallwirtschaftskonzept für die Stadt Sumgait zu erarbeiten. Hierzu wurde ein Experte aus Saarbrücken eingeladen, der eine Abfallana-

Biz şəhərimizi necə təmiz saxlayırıq?

Tullantıların idarə edilməsi dünən və bu gün

...və Lüdviqshafenli dostlarımız bizə bu işdə necə kömək edib?

Bu, xüsusi arqumentləşdirmə tələb etməyən həqiqətdir ki, şəhərin təmizliyi onun imicini yaradır, müyyən mənada onun sakinlərinin xarakterini açır. Bu gün dünyanın bütün sivil şəhərləri kimi Sumqayıtda da prioritet vəzifələrdən biri məhz şəhərin təmizliyidir.

Məişət tullantılarının daşınması şəhərin ekoloji durumunu təyin edən faktorlardan biridir. Sumqayıt şəhərinin bərk məişət və sənaye tullantılarından təmizlənməsi onun təbiəti mühafizə proqramının əsas hissəsini təşkil edir. Vurguladığımız kimi, müasir dövrimüzdə bu proses ümumi olaraq mürəkkəb bir sistem olduğundan hər il bu sahəyə böyük məbləğdə maliyyə vəsaiti xərclənir.

Tarixə ani baxış

Şəhər icra hakimiyyətinin qərarı ilə bərk məişət tullantılarının idarə edilməsi öncə ADES Azərbaycan-Almaniya Birgə Müəssisəsinə həvalə edilmişdi. Şəhərdən məişət tullantılarının toplanılması, daşınması və şəhər tullantı poliqonunda yerləşdirilməsi üçün ADES Sumqayıt şəhər İH ilə müqavilə əsasında xidmət göstərirdi. Müəssisə kiçik və orta sahibkarlar ilə fərdi müqavilə bağlanmış, şəxsi evlərə xidmət göstərilməsi üçün siqnal sistemi tətbiq olunmuşdu. Şəhər ərazisində tullantı toplama məntəqələri yaradılmışdı.

Həmin mərhələdə Sumqayıt şəhər məişət tullantılarının idarə edilməsi üçün konsepsiyanın işlənilib

lyse durchführte. Eine Woche lang wurden in unterschiedlichen Teilen der Stadt Abfallproben genommen und analysiert.

Im Jahre 2004 haben die Experten aus Ludwigshafen, Herr Uwe Fröhlich und Herr Klaus Neuschwender, zusammen mit dem Generaldirektor der Firma ADES, Herrn Gadir Dünayamaliyev, ein Abfallwirtschaftskonzept für die Stadt Sumgait ausgearbeitet. Nach Abstimmung dieses Konzeptes mit der Stadtverwaltung und dem Gemeinderat der Stadt Sumgait wurde mit der Umsetzung begonnen.

Auf Grundlage dieses Konzeptes wurde folgendes erreicht:

- Der Fuhrpark des Deutsch-Aserbajdschischen Joint-Ventures ADES wurde mit Hilfe der Partnerstadt Ludwigshafen erweitert;
- Drei Pilotprojekte wurden in unterschiedlichen Teilen der Stadt verwirklicht;
- Mit der Beteiligung von Deutschland, Georgien und Aserbajdschan wurden internationale Konferenzen und Seminare zum Thema Abfall durchgeführt und die Entwürfe für Faltblätter erarbeitet;
- Um Einblicke in internationale Standards zu erhalten, wurden mehrere Fachinformatiionsreisen und Hospitationen in Deutschland durchgeführt.

Im Januar 2009 erfolgte eine Rekommunalisierung der Abfallwirtschaft. Seither ist der Eigenbetrieb des städtischen Amtes für Sauberkeit für die Abfallentsorgung der Haushaltsabfälle zuständig. Dieses neu gegründete Amt wurde auf der technischen Basis des Deutsch-Aserbajdschischen Joint-Ventures ADES etabliert. Ferner sei erwähnt, dass auch das zusammen mit der Partnerstadt Ludwigshafen erarbeitete Abfallwirtschaftskonzept teilweise in die Arbeit des Eigenbetriebes einfließt.

hazırlanması barədə qərar qəbul edilmişdir və bununla əlaqədar partnyor şəhərlər arasında regional əməkdaşlıq çərçivəsində Almanyanın Saarbrücken şəhərinin mütəxəssisi tullantıların təhlil olunması üçün dəvət edilmiş, bir həftə ərzində şəhərin müxtəlif ərazilərində tullantılardan nümunələr götürülmüş və təhlil olunmuşdur. 2004-cü ildə Lüdviqshafen mütəxəssisləri cənab Uve Frohlix, cənab Klaus Noysvender və ADES Azərbaycan Alman BM-nin baş direktoru Qadir Dünayamaliyev tərəfindən Sumqayıt şəhərinin tullantılar konsepsiya hazırlanmışdır. Konsepsiya şəhər icra strukturlarına və şəhər bələdiyyəsinə təqdim olunaraq rəziləşdirilmiş və praktik olaraq tətbiq olunmağa başlanılmışdır. Konsepsiya əsasında:

- ADES Azərbaycan-Almaniya BM-nin avtomobil parkı Lüdviqshafen partnyor şəhərinin dəstəyi ilə tullantıların daşınması üçün xüsusi təyinatlı avtomaşınlar alınaraq genişləndirilmiş;
- Şəhərin 3 müxtəlif ərazisində pilot layihələr həyata keçirilmiş;
- Tullantılar sahəsində Almaniya, Gürcüstan və Azərbaycan tərəflərinin iştirakı ilə beynəlxalq konfrans və seminarlar keçirilmiş və əhalinin maarifləndirilməsi üçün buklet eskizləri hazırlanmışdır;
- Beynəlxalq təcrübənin əldə edilməsi məqsədilə geniş imkanlar yaradılmışdır.

2009-cu ilin yanvarında isə Sumqayıt şəhərində bərk məişət tullantılarının idarə edilməsi özəl sektordan alınaraq dövlət sektoruna - Sumqayıt şəhər İcra Hakimiyyəti Təmizlik Departamenti MMC-yə həvalə edildi.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, yeni yaradılmış departament bundan öncə fəaliyyət göstərən ADES Azərbaycan Almaniya BM-nin texniki bazası əsasında fəaliyyətə başladı. Onu da qeyd edək ki, Almanyanın partnyor şəhəri Lüdviqshafen ilə birgə hazırlanmış bərk məişət tullantılarının idarə edilməsi üzrə konsepsiya departamentin işinə qismən tətbiq edilmişdi.

Staatliche Hilfe für die neue Einrichtung

Die staatliche Hilfe kam auch diesem Bereich zugute. Der Präsident hatte einen Erlass zur Verbesserung der materiellen/technischen Ausstattung unterzeichnet. Fünf Abfallfahrzeuge der Marke MAN wurden neu beschafft. Außerdem erhielt das Amt für Sauberkeit einen Radlader. 2011 hat das Unternehmen weitere Nutzfahrzeuge - drei der Marke Ford und einen Hyundai - neu beschafft. Vier Fahrzeuge der Marke Kamaz, eins der Marke Belarus und eins der Marke Kamatsu wurden der Stadt geschenkt. Derzeit verfügt der Eigenbetrieb über 28 Fahrzeuge. In den kommenden Jahren wird ein umfassender Neubau des Fuhrparkbetriebes geplant. Die Entwürfe liegen bereits vor.

2009 gab es noch 200 Abfallsammelstellen. 2012 ist die Zahl auf 220 erhöht worden. Alle diese Stellen sind mit insgesamt 2392 Stück Containern à 1100 Liter ausgestattet. Entsprechend den modernen Standards sind die Sammelstellen eingezäunt und haben einen befestigten Boden. Mit Hilfe der Stadt Ludwigshafen wurden zusammen mit der ESE Expert GmbH Container unterschiedlicher Größe beschafft und eingesetzt.

Die Abfallvolumen steigen

...und die Verantwortung auch

In Sumgait fallen pro Tag 1620 m³ Siedlungsabfälle an. 1478 m³ davon stammen aus Privathaushalten und 142 m³ von Gewerbebetrieben. Nach der Statistik ist in den letzten Jahren der Abfalltransport von 79% auf 85 % gestiegen.

In Anbetracht der Tatsache, dass sowohl die Bevölkerungszahl als auch die Unternehmensdichte immer weiter steigen, ist eine Zunahme von sowohl Haushalts- als auch Industrieabfällen zu erwarten. Dies bedeutet

Yeni quruma dövlət dəstəyi!

Dövlətin bütün istiqamətlərə olan həssas münasibəti burada da hiss olundu. Respublika Prezidentinin sərəncamı ilə maddi texniki bazasının gücləndirilməsi məqsədilə məişət tullantılarının daşınması üçün nəzərdə tutulmuş 5 ədəd MAN markalı yeni tullantı daşıyan avtomaşın və 1 ədəd ekskavator yükləyici Sumqayıt şəhər Təmizlik Departamentinə istifadəsinə verildi. Bundan başqa 2011 ci ildə müəssisəyə 3 ədəd FORD, 1 ədəd HYUNDAI markalı yeni avtomobil alındı və eyni zamanda 4 ədəd KAMAZ, 1 ədəd BELARUS və 1 ədəd KAMATSU markalı texnika Prezidentin qərarı ilə şəhərə bağışlandı.

Ümumilikdə Departamentin balansında hal-hazırda 28 ədəd maşın mexanizm var. Departamentdən verilən məlumata görə, qarşıdakı illərdə müəssisənin avtomobil parkının əsaslı təmiri həyata keçiriləcək. İlk layihə və eskizlər də artıq tərtib olunub.

Tullantı qəbulu üçün dislokasiyaların sayı 2009-cu ildə 200-ə yaxın idisə, 2012-ci ilin əvvəlində onların sayı 220-yə çatdırılıb. Bu dislokasiyalar ümumilikdə 2392 ədəd 1100 litrlik tullantı konteymeri ilə təchiz olunub. Dislokasiyalar müasir standartlara uyğunlaşdırılaraq hasarlanıb və beton yer qatı ilə döşənilib.

Almaniyanın Lüdvigshafen şəhərinin dəstəyi nəticəsində isə adıçəkilən ölkənin ESE Expert GmbH şirkəti ilə birgə müxtəlif həcmli tullantı yeni konteynerləri alınıb, istifadəyə verilib.

Tullantıların həcmi artır

...elə məsuliyyət də

Sumqayıt şəhərində gün ərzində 1620 m³ məişət tullantısı yaranır ki, bunun 1478 m³ şəhər sakinlərinin, 142 m³ isə şəhərdə fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərin payına düşür. Statistik məlumatlar görə, tullantıların daşınmasına görə ötən illərə nisbətə faiz dərəcəsi 79 % dən 85% çatdırılıb.

für den zuständigen Eigenbetrieb der Stadtverwaltung eine zusätzliche Belastung und Verantwortung. Hier wird viel davon abhängen, wie die Arbeit organisiert werden wird, wie die materiell/technische Ausstattung aussehen wird und wie die Mitarbeiter motiviert werden können.

Der Übergang von der „wilden“ Müllablagerung zur geordneten Deponie

Die schwierigste Aufgabe für den Eigenbetrieb stellt die Planung einer geordneten Mülldeponie dar. Früher wurde die Mülldeponie ohne irgendein System betrieben und da die dort deponierten Abfälle nicht abgedeckt wurden, entzündete sich der Abfall ständig.

Später wurde ein fünf Hektar großer Teil der Deponie, der der Firma ADES gehörte, eingezäunt und teilweise den modernen Standards entsprechend aufbereitet. Die restliche Deponiefläche wurde auch zum Teil eingezäunt, doch die Ablagerung der Abfälle verläuft dort weiterhin unsystematisch. Dies ist ein weiterer Beweis dafür, dass es internationaler Erfahrung bedarf, um diese Deponie zu modernisieren und in eine geordnete Deponie nach internationalem Standard zu verwandeln.

Die Straßen werden schöner

Die Straßen der Stadt können als ihre Visitenkarte bezeichnet werden. Man muss feststellen, dass heute die Straßen unserer Stadt sauberer, ordentlicher und attraktiver sind. Es ist schlicht unmöglich, das heutige Sumqayıt mit der Stadt von vor zehn Jahren zu vergleichen. Die tiefgreifenden Maßnahmen zur Bepflanzung und Beleuchtung der Straßen sowie der Modernisierung der Bodenbeläge auf den Bürgersteigen hat das Angesicht der Stadt wesentlich verändert. In diesem Zusammenhang sind die modernen Abfallbehälter für Haushaltsabfälle eine weitere Neuerung.

Es ist zu erwähnen, dass das 2004 zusammen mit der Partnerstadt Ludwigshafen und mit der Unterstützung der GIZ erarbeitete Konzept zum Recyceln der Abfälle inzwischen veraltet ist. Es stellt keine Lösung der jetzigen Probleme mehr dar. Derzeit sucht die Stadt nach Lösungswegen für die vorhandenen Probleme und die Partnerstadt Ludwigshafen ist bereit unsere Stadt dabei zu unterstützen.

*Kamil Mamischov,
Programm Assistent
„Kommunalentwicklung Südkaukasus“*

Nəzərə alsaq ki, şəhərdə sənaye və ayrı-ayrı sektorlar üzrə biznes müəssisələrin, eləcə də əhalinin sayı və sıxlığı artır, onda bu, o deməkdir ki, istər sənaye, istərsə də məişət tullantılarının artımı davam edəcək. Bu isə əlaqədar quruma - Sumqayıt şəhər Təmizlik Departamentinə əlavə yük, məsuliyyət deməkdir. Belə halda, qurumun işini necə qurmasından, eyni zamanda onun fəaliyyətinin maddi-texniki baxımdan və kadr etibarilə stimullaşdırılmasından da çox şey asılı olacaq.

Zibilxanadan poliqona keçid

Müəssisənin üzvləşdiyi ən çətin problem şəhər poliqonunun normal vəziyyətə gətirilməsi olmuşdur. Əvvəllər şəhər zibilxanası heç bir sistem olmadan fəaliyyət göstərirdi və orada olan tullantılar torpaq örtüyü ilə təcrid edilmədiyindən, zibilxana həmişə yanardı.

Sonrakı mərhələdə poliqon ərazisinin ADES Azərbaycan Almaniyə BM-nə aid olan hissəsi, təxminən 5 ha yaxın ərazi tam olaraq hasara alındı və qismən müasir standartlara uyğun olaraq hazırlandı. Digər geniş poliqon ərazisi də qismən hasarlandı, tullantıların yerləşdirilməsi isə hələ ki, qeyri-mütəşəkkil şəkildə davam etdirilir. Bu da poliqon ərazisinin müasir və mütəşəkil formaya uyğunlaşdırılmasında beynəlxalq təcrübəyə ehtiyac olmasına əyani bir sübutdur.

Küçələrə su səpərək...

Şəhərin küçələrini, yəqin ki, onun siması kimi qəbul etmək olar. Etiraf edək ki, bu gün şəhərimizin küçələri daha təmiz, səliqəli və cəlbedicidir. Bu günkü Sumqayıt 10 il öncəki Sumqayıtla müqayisə etmək, sadəcə, mümkün deyil.

Şəhər küçələrinin yaşıllaşdırma və işıqlandırması yönündə, eləcə də səkilərin döşəmələrinin modernləşdirilməsi istiqamətində görülmüş əsaslı işlər həm də şəhərin simasını dəyişib. Bu baxımdan daha bir yenilik şəhər küçələrində əvvəllər çox az hallarda rast gəldiyimiz məişət tullantıları üçün nəzərdə tutulmuş müasir qutulardır.

Onu da qeyd edək ki, 2004-cü ildə Almaniyanın Ludviqshafen partnyor şəhəri tərəfindən Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq (GIZ) Cəmiyyətinin Şəhərlər Şəbəkəsi layihəsi çərçivəsində tullantıların utilizasiyası üzrə konsepsiya hazırlansa da bu konsepsiya artıq aktuallığını itirib. Hazırda mövcud olan problemlərin həllində onun tətbiqi mümkün deyildir. Bu gün şəhər sözügedən istiqamətdə mövcud problemlərin həlli yollarının axtarmaqda davam edir və Ludviqshafen partnyor şəhəri bu istiqamətdə şəhərimizə dəstək verməyə hazırdır.

*Kamil Məmişov,
“Yerli Özünüidarəetməyə dəstək Proqramı,
Cənubi Qafqaz”, Proqram köməkçisi*

Hilfe bei der Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung

Im Jahr 2002, also vor rund 10 Jahren, begann im Rahmen des Städteneetzes Südkaukasus eine Zusammenarbeit zwischen den Partnerstädten Sumgait und Ludwigshafen am Rhein. Beabsichtigt war, dass Fachleute aus den jeweiligen Aufgabengebieten der beiden Stadtverwaltungen ihre Erfahrungen untereinander auszutauschen konnten. Dies erfolgte mit Unterstützung der damaligen Gesellschaft für technische Zusammenarbeit. Ein erster Erfahrungsaustausch der jeweiligen Fachstellen sollte dazu dienen, die Stadt Sumgait bei der Sanierung der Trinkwasserversorgung sowie bei der Abwasserbeseitigung zu unterstützen.

International stand Aserbaidzhan damals heftig in der Kritik, weil es – nach internationaler Meinung – mit seinen unzureichend gereinigten Abwässern das Kaspische Meer stark verunreinigte. Zwar sind die anderen Anrainerstaaten mindestens gleichermaßen an diesen Verunreinigungen beteiligt, aber Aserbaidzhan hatte wegen seiner Erdölförderung von vornherein einen schlechten Ruf. Auch die Tatsache, dass

Düz 10 il bundan əvvəl, 2002-ci ildə Cənubi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsi çərçivəsində Sumqayıt və Ludviqshafen am Rhein partnyor şəhərləri arasında əməkdaşlıq başladı. Niyyyət hər iki şəhərin idarəçilik strukturlarının müvafiq fəaliyyət sahələrindən olan mütəxəssislərə təcrübə mübadiləsi imkanı yaratmaq idi. Bu isə o zaman Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyəti adlanan təşkilatın dəstəyi ilə mümkün oldu. Fəaliyyət sahələri üzrə ilkin fikir mübadiləsində məqsəd Sumqayıt şəhərinin içməli su ilə təminatının bərpası və çirkab suların emal edilməsində dəstək göstərmək idi.

Beynəlxalq müstəvidə Azərbaycan o zaman tənqidlərlə üzləşirdi, çünki beynəlxalq aləmdə belə bir fikir mövcud idi ki, Azərbaycan kifayət qədər təmizlənməmiş suları Xəzərə axıdıraq dənizi çirkəndirir. Bu cür çirkənmədə digər sahilyanı dövlətlər də eyni miqyasda iştirak etsələr də, neftçixarma sənayesinə görə Azərbaycanın bu sahədə imici əvvəldən pis idi. Bundan başqa, Sumqayıtın keçmiş sovet məkanında

İçməli su təminatı və çirkab suların emal edilməsində dəstək

die Stadt Sumgait zu den größten Chemiestandorten in der ehemaligen Sowjetunion zählte, war dessen nicht förderlich. Obwohl sich gerade in dieser Zeit die Erdöl- und Chemieindustrie nach einem völligen Zusammenbruch, bedingt durch die Abspaltung des Landes von Russland, wieder auf einem sehr niedrigen Niveau zu erholen begann und die Einleitung von Abwasser, insbesondere industriellem Abwasser, aus Aserbaidzhan ins Kaspische Meer in dieser Zeit unbedeutend war.

Konkret begonnen hat dieser Erfahrungsaustausch im Jahre 2004 in Sumgait, mit einer Reihe von Vorträgen, in denen den dortigen Kollegen die Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung in Deutschland vorgestellt wurde. Ebenso wurden die Aufenthalte in Sumgait genutzt, um sich anhand von Führungen durch die vorhandenen technischen Anlagen einen Einblick in die dortigen Verhältnisse zu verschaffen. Der so entstandene Kontakt zu den Kollegen und Kolleginnen in Sumgait entwickelte sich sehr gut. Mit jeder nachfolgenden Reise wurde dieser Kontakt vertieft und neue, wichtige Bekanntschaften kamen hinzu.

ən böyük sənaye şəhərlərindən biri olması da belə fikirlərin aradan qalxmasına kömək etmirdi. Əslində ölkə Sovet İttifaqından çıxandan sonra neft-kimya sənayesinin əvvəlcə tam iflasa uğramış və sonrakı illərdə çox kiçik miqyasda yenidən dirçəlməyə başlamışdı. Həmin dövrdə Azərbaycandan Xəzər dənizinə axıdılan çirkab sularının, xüsusən də sənaye çirkab sularının miqdarı əhəmiyyətsiz dərəcədə az idi.

Təcrübə mübadiləsi konkret olaraq 2004-cü ildə Sumqayıtda başladı. O zaman keçirilən silsilə mühazirələrdə Sumqayıtdakı həmkarlara Almaniya-dakı içməli su təminatı və çirkab suların emal edilməsi haqqında təqdimatlar edildi. Bundan başqa Sumqayıta edilən səfərlər zamanı mövcud texniki qurğulara təşkil edilən ekskursiyalar oradakı vəziyyətlə tanış olmaq üçün də bir fürsət idi. Bu əsnada Sumqayıtdakı həmkarlarımızla qurulan əlaqələr yaxşı inkişaf edirdi. Hər bir növbəti səfər zamanı bu əlaqələr dərinləşir və yeni mühüm tanışlıqlar buna əlavə olunurdu.

Praktische Schulung am Kanalspülfahrzeug in Sumgait durch Ferdinand Gunkel von der Ludwigshafener Stadtentwässerung

Ludviqshafen şəhərinin kanalizasiya təsərrüfatından Ferdinand Gunkel Sumqayıtda kanal yuyucu maşınla iş haqqında praktiki təlim zamanı

Wesentlicher Bestandteil des Erfahrungsaustausches war, neben den Vorträgen und Diskussionen, die praktische Unterweisung an den neu gekauften Geräten. Diese stammen zum großen Teil aus Deutschland. So wurden in Sumgait beispielsweise Kanalspülfahrzeuge aus Deutschland gekauft. In den Jahren 2006 bis 2010 bekam das Sumgaiter Betriebspersonal Unterweisungen im Umgang mit den Aufbauten dieser Fahrzeuge. Im Jahr 2008 kam erstmals eine Gruppe von Fachleuten aus Aserbaidshan für eine einwöchige Fachinformationsreise nach Deutschland. Bei dieser Reise sollten die hiezulande üblichen Arbeitsmethoden in der Trinkwasserversorgung und Abwasserentsorgung vermittelt werden.

Auffallend in den ersten Jahren der Zusammenarbeit war der allgemein schlechte Zustand der Anlagen und Maschinen. Selbst wenn das Betriebspersonal kompetent war und auch den Willen hatte etwas zu bewegen, war einfach viel zu wenig Geld vorhanden um den Verfall aufzuhalten.

Zwischenzeitlich hat sich die finanzielle Situation von Aserbaidshan entscheidend verbessert. Die Erdölförderung des Landes wurde ab dem Jahre 1997 erheblich gesteigert. Zusammen mit dem steigenden Ölpreis kam viel Geld in das bis dahin arme Land. Dies hatte nach und nach auch Auswirkungen auf die Entwicklung der Infrastruktur und letztendlich auch auf die Trinkwasserversorgung und Abwasserreinigung. So wurde die bestehende Kläranlage in Baku modernisiert

Mühazirələr və müzakirələrlə yanaşı əməkdaşlığın əsas sütunlarından biri yeni tədarük edilmiş cihazlarda praktik təlimatlandırma idi. Bu cihazların xeyli hissəsi Almaniya istehsalıdır. Məsələn Sumqayıt üçün kanal təmizləyici maşınlar Almaniyaadan alınmışdı. 2006- 2010-cu illərdə Sumqayıtdakı istismar idarələrinin işçi heyəti bu maşınların üzərindəki avadanlığı işlədilməsi ilə bağlı təlimatlandırılmışdılar. 2008-ci ildə ilk dəfə Azərbaycandan olan mütəxəssislər qrupu Almaniya bir həftəlik tanışlıq səfərinə yollandı. Bu səfər zamanı onlar Almaniyaada içməli su təminatı və çirkab suların emal edilməsi prosesində standart iş üsulları ilə tanış olmalı idilər.

Əməkdaşlığın ilk illərində Sumqayıtdakı qurğuların və maşınların vəziyyətinin pis olması nəzərə çarpırdı. İstismar idarəsinin işçi heyəti peşəkar olsa da, işi yaxşılaşdırmağa iradəsi olsa da, avadanlığın yararsız hala düşməsinin qarşısını almaq üçün olan vəsait kifayət etmirdi.

Ötən illər ərzində Azərbaycanın maliyyə vəziyyəti həlledici dərəcədə yaxşılaşıb. 1997-ci ildən bəri ölkədə neft çıxarılması xeyli artmışdır. Neft qiymətlərinin qalxması ilə əvvəllər kəsib ölkə olan Azərbaycana axan vəsait də artdı. Bu işə infrastrukturun inkişafına, və nəhayət içməli su təminatı və çirkab suların təmizlənməsinə də tədricən öz təsirini göstərdi. Bakıdakı mövcud su təmizləyici qurğu müasirləşdirildi və genişləndirildi, Sumqayıtda yeni su təmizləyici qurğu quraşdırıldı. Ab-

Christian Keth von der Stadtentwässerung Ludwigshafen erläutert dem Sumgaiter Kläranlagenpersonal den Umgang mit Abwasseranalysegeräten

Ludviqshafen şəhərinin kanalizasiya təsərrüfatından Kristian Ket Sumqayıt su təmizləyici qurğusunun işçi heyətinə çirkab suların analizi cihazlarının istifadəsini izah edərkən

bzw. erweitert und Sumgait erhielt eine neue Kläranlage. Im Ballungsraum der Abscheronhalbinsel, zwischen Baku und Sumgait, wurden entlang der Küste 37 Kleinkläranlagen errichtet, um das Abwasser aus Siedlungen, die nicht an die Zentralkläranlagen angeschlossen werden können, zu reinigen. In der Wasserversorgung wird derzeit eine neue circa 200 Kilometer lange Leitung von 2 Meter Durchmesser gebaut, die weiteres Trinkwasser aus dem wasserreichen Kaukasus in den von Wasserknappheit geprägten Ballungsraum Baku/Sumgait bringen soll.

Mit dem Ausbau von Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung kam weiterer Schulungsbedarf hinzu. Die neuen Laboratorien der Kläranlagen sind mit deutschen Apparaten ausgerüstet. Leider wurde bei der Anschaffung der Geräte versäumt, das Laborpersonal an diesen einzuweisen und sie daran zu schulen. Selbst Handbücher standen ihnen nicht zur Verfügung. Sämtliche Handbücher der für die neuen Abwasserlaboratorien gekauften Apparate waren in allen erdenklichen Sprachen beigefügt, nur nicht auf Aserbajdschanisch oder in einer sonstigen dort verbreiteten Sprache wie Russisch oder Türkisch. Erfreulicher Weise fanden sich auf Nachfragen bei den Herstellern erstaunlich oft die Handbücher in den benötigten Sprachen. Nur hatte diese bisher niemand nachgefragt und die Hersteller kamen von selbst auch nicht auf die Idee zu diesem an sich billigen Dienst am Kunden.

şeron yarımadasındaki yaşayış yerlərində, Bakı və Sumqayıt arasında sahil boyu 37 kiçik su təmizləyici qurğu yerləşdirilmişdir. Bu da mərkəzi kanalizasiya sisteminə qoşula bilməyən oradakı kiçik qəsəbələrin çirkab sularının təmizlənməsinə xidmət edir. Su təminatı sisteminin genişləndirilməsi üçün hazırda yeni, təqribən 2000 kilometr uzunluqda 2 metr diametrlilik xətt çəkilir. Bununla da içməli sularla zəngin Qafqaz dağlarının içməli suyu su qıtlığından əziyyət çəkən Bakı və Sumqayıt əhalisi üçün yeni bir təminat mənbəyi olacaq.

İçməli su təminatı və çirkab suların (emal edilməsi) sahəsində irəliləyiş əlavə təlimlərə ehtiyac doğurdu. Təmizləyici qurğuların yeni laboratoriyaları Almaniya istehsalı olan avadanlıqla təchiz olunmuşdu. Təəssüf ki, tədarük zamanı laboratoriyanın işçi heyətinin bu avadanlıqdan istifadə qaydalarının oyrədilməsi və təlim keçməsi nəzərdə tutulmamışdı. Hətta istifadə haqqında təlimatlar da təqdim olunmamışdı. Avadanlığa əlavə edilmiş bütün istifadə təlimatları dünyanın hansı dilində istəsəniz tapmaq mümkün idi, amma nə Azərbaycan dilində, nə də ki işçilərin yaxşı bildiyi rus və ya türk dillərinə yox. Sevindirici hal bu oldu ki, avadanlığın istehsalçılarna müraciətlər əsasında əksər hallarda lazım olan dillərdə istifadə təlimatlarını tapmaq mümkün olurdu. Sadəcə o vaxtadək bunları tələb edən olmamışdı və istehsalçılar özləri elə də böyük vəsait tələb etməyən bu xidməti müştəriyə öz təşəbbüsləri ilə göstərmək fikrinə düşməmişdilər.

Die Teilnehmer der FIR bei der Besichtigung von Analysegeräten in den Katakomben der Rheingütestation Worms

Mütəxəssislər üçün məlumat səfərinin iştirakçıları Worms şəhərində Reyn çayı hövzəsində suya nəzarət mərkəzinin katakombasında analiz cihazları ilə tanış olarkən

Handbücher alleine reichten natürlich nicht aus. Daher kam im Jahr 2012 eine Gruppe acht Vertretern des Laborpersonals der großen Kläranlagen in Aserbaidshan nach Ludwigshafen um hier bei Exkursionen zu Kläranlagen und Umweltlabors sowie bei Geräte- und Reagenzienherstellern weiterführende und vertiefende Informationen zu erhalten. Die Nachbereitung dieser inhaltlich sehr umfangreichen Fachinformationsreise (FIR) erfolgte im August 2012 in Sumgait, wo auch das weitere Vorgehen besprochen wurde.

Zukünftig soll das Personal der Industriekläranlage von „Azərikimya“ in die Schulung miteinbezogen werden. In „Azərikimya“, dem staatlichen Chemieunternehmen, sind die ehemaligen sowjetischen Chemiefabriken in Sumgait zusammengefasst, welche die Identität von Sumgait bis heute prägen. Für 2013 ist zudem vorgesehen, einen ehemaligen Kollegen aus der BASF SE, der inzwischen im Vorruhestand ist, als Seniorexperten zum landesweit tätigen staatlichen Wasserversorgungs- und Abwasserentsorgungsunternehmen AZERSU zu entsenden, um dort eine unternehmensinterne Aus- und Weiterbildung zu initiieren.

*Gerald Reischl
Abteilungsleiter, Wirtschaftsbetrieb
Ludwigshafen (WBL)*

Əlbəttə, ancaq istifadə təlimatlarının olması ilə iş bitmir. 2012-ci ildə Azərbaycanın su təmizləyici qurğularının laboratoriyalarının səkkiz nümayəndəsi Ludviqshafəndə səfərdə oldu. Onlar buradakı su təmizləyici qurğulara və ekoloji laboratoriyalara təşkil olunmuş ekskursiyalarda, eləcə də cihaz və reagent istehsalçı şirkətlərində keçirilən görüşlərdə daha geniş və dərin məlumatlar aldılar. Bu zəngin məzmunlu Mütəxəssislər üçün məlumat səfərinin (FIR) nəticələrinin müzakirəsi 2012-ci ilin avqust ayında Sumqayıtda keçirildi. Orada həm də növbəti planlar da müzakirə edildi.

Gələcəkdə „Azərikimya“ istehsalat Birliyinin sənaye su təmizləyici qurğusunun əməkdaşlarının bu təlimlərə cəlb edilməsi nəzərdə tutulur. Dövlət müəssisəsi olan „Azərikimya“ İB –də Sumqayıtda yerləşən və sovet dövründən qalmış kimya müəssisələri özündə birləşdirir. Bu kimya sənayesi bu gün də şəhərin simasını müəyyən edir. 2013-cü ildə isə BASF SE-də çalışan və təqaüdə hazırlaşan bir keçmiş həmkarımızın bütün ölkə üzrə fəaliyyət göstərən dövlət su və kanalizasiya müəssisəsi olan AZƏRSU-ya təcrübəli mütəxəssis kimi göndərilməsi nəzərdə tutulub. O, AZƏRSU-da müəssisədaxili peşə təhsili və təkmilləşdirmənin təşkilinə təşəbbüs göstərməlidir.

*Gerald Raysl
Ludviqshafen şəhərinin
su təsərrüfatının şöbə müdiri*

Projekte im Bereich „Jugend und Soziales“ „Gənclər və sosial müdafiə“ sahəsindəki layihələr

Von 2002 bis zu seinem viel zu frühen Tod im Oktober 2010 hat sich Sigbert Fuchs mit hohem und begeistertem Engagement den sozialen Themen in der Städtepartnerschaft Sumgait – Ludwigshafen und im Städtenetz Südkaukasus intensiv gewidmet.

In dieser Zeit ist es ihm gelungen, auch viele freie Träger in die Erarbeitung der Maßnahmen und Projekte zu integrieren.

Folgende Projekte wurden seit 2002 bearbeitet:

- Übergabe eines Inkubators an die Kinderklinik in Sumgait
- Planung und Errichtung eines Bolzspielplatzes an der Schule Nr. 30
- Überlegungen zu einer Jugendhilfeplanung in Sumgait
- Unterstützung einer „Diabeteschule“ an der Kinderklinik Sumgait in Zusammenarbeit mit Diabetikerinitiativen, dem Klinikum Ludwigshafen und mehreren Fachärzten
- Planungsvorbereitung für einen Verkehrsübungsplatz
- Planung und Errichtung eines „Kindernottelefons“ („Etimid“) unter maßgeblicher Beteiligung des Kinderschutzbundes Mannheim und Ludwigshafen
- Einrichtung eines „Starke Eltern – Starke Kinder®“-Kursangebots unter maßgeblicher Beteiligung des Kinderschutzbundes Mannheim und Ludwigshafen
- Alphabetisierungskurse für Blinde
- Überlegungen zu einem „Fahrradkurierdienst „in Sumgait
- Planung und Einrichtung eines „Deutschen Sprachzentrums“
- Planung einer „Werkstätte für Behinderte“ (in Verbindung mit den „Ludwigshafener Werkstätten“)
- Übergabe von medizinischen Geräten an die Kinderklinik (Spende anlässlich des 60jährigen Jubiläums des Stadtjugendringes Ludwigshafen e.V.)
- Beratung und Unterstützung im Bereich der Beratung drogenabhängiger Jugendlicher – Erarbeitung eines Konzeptes

2002-ci ildən başlayaraq 2010-cu ildəki vaxtsız vəfatına qədər Ziqbert Fuks böyük həvəslə və fədakarlıqla Sumqayıt və Ludviqshafen şəhərləri arasında partnyorluq çərçivəsində sosial məsələlərə geniş diqqət yetirirdi.

Bu müddət ərzində o, tədbirlərin hazırlanmasında və layihələrə bir sıra qurumları bu işə cəlb edə bilmişdir.

2002-ci ildən bəri aşağıdakı layihələr işlənmişdir:

- Sumqayıtdakı uşaq klinikasına küvez (inkubatorun) təqdim edilməsi
- 30 nömrəli məktəbdə idman meydançasının planlaşdırılması və quraşdırılması
- Sumqayıtda gənclərə yardımın planlaşdırılması ilə əlaqədar müzakirələr.
- Şəkərli diabet xəstələrinin təşəbbüsü, Ludviqshafen klinikası və bir çox ixtisas həkimlərinin dəstəyi ilə Sumqayıt uşaq klinikasında „Şəkərli diabet məktəbinə“ kömək
- Nəqliyyat təlim meydanı üçün planlaşdırmanın hazırlanması
- Mannheim və Ludviqshafen uşaqları müdafiə birliyinin yaxından iştirakı ilə Sumqayıtda Etimid uşaq telefonunun planlaşdırılması və təşkil edilməsi
- Mannheim və Ludviqshafen uşaqları müdafiə birliyinin yaxından iştirakı ilə „Güclü valideynlər- güclü uşaqlar®“-kurslarının hazırlanması
- Korlar üçün əlifba kursları
- Sumqayıtda „Velosipedlə kuryer xidməti“ haqqında müzakirələr
- „Alman Dili Mərkəzi“nin planlaşdırılması və yarıdılması
- „Əlillər üçün emalatxana“nın planlaşdırılması („Ludviqshafen emalatxanaları“ ilə əməkdaşlıqla)
- Uşaq klinikasına tibbi cihazların təqdim edilməsi (Ludviqshafen şəhər gənclər birliyinin 60 illik yubileyi münasibətilə)

- Beratung bei der Einrichtung eines Studienganges "Sozialarbeit" an der Universität Sumgait (in Verbindung mit der FHS Ludwigshafen), Curriculum liegt vor
- Unterstützung der Fortbildung im medizinischen Bereich durch das Klinikum Ludwigshafen

Wie es mit solchen Projekten immer ist, einige (siehe Kindernottelefon Etimad) sind erfolgreich, andere wie zum Beispiel der Fahrradkurierdienst mussten wieder aufgegeben werden, scheiterten bisher an fehlenden finanziellen Mitteln (wie etwa der Verkehrsübungsplatz), oder die ausgearbeiteten Konzepte sind noch nicht umgesetzt worden. Aber einige, so das "Deutsche Sprachzentrum" sind "Selbstläufer" geworden, die sich auch ohne Unterstützung von unserer Seite weiter entwickeln.

Sigbert Fuchs war für das „Sumgait-Team“ immer ein äußerst engagiertes Vorbild, er hat gezeigt, wie es auch in schwierigen Situationen bei entsprechender Erfahrung und Engagement immer wieder Lösungen gibt.

Wir werden die begonnenen Projekte im Sinne von Sigbert Fuchs weiter entwickeln und die sozialen Aspekte in der Städtepartnerschaft und im Städtenetz Südkaukasus wie bisher intensiv berücksichtigen.

*Peter Lubenau,
Kordinator des Sumgait-Teams
bei der Stadtverwaltung
Ludwigshafen*

- Narkotik maddələrdən asılı olan gənclərlə iş üçün məsləhətləşmələr və dəstək – konsepsiyanın hazırlanması
- Sumqayıt Universitetində „sosial iş“ adlı ixtisasın yaradılması üçün məsləhətləşmələr. (Ludviqshafen Ali Peşə məktəbinin iştirakı ilə), Curriculum hazırdır
- Ludviqshafen klinikasının dəstəyi ilə tibb sahəsində ixtisas artırmaya yardım

Həmişə olduğu kimi, bu layihələrdən də bəziləri uğurla həyata keçirilməkdədir (Məsələn Etimad uşaq telefonu), velosiped kuryer xidməti kimi digər layihələr isə baş tutmadı. Bəzi layihələr üçün maliyyə mənbəyi olmadı (nəqliyyat təlim meydançası). Bu layihələrdən bəzilərinə isə işlənilib hazırlanmış konsepsiyalar hələ ki həyata keçirilməmişdir. Bəzi layihələr, məsələn Alman Dili Mərkəzi artıq özü fəaliyyət göstərən müstəqil qurumlara çevrilmişlər və bizim dəstək olmadan da inkişaf edirlər.

„Sumqayıt komandası“ üçün Ziqbert Fuks həmişə çox fədakar bir nümunə olub. O bizə göstərdi ki, müvafiq təcrübə və işə həvəs olduqda çətin vəziyyətlərdə belə həll yolları tapmaq mümkündür.

Biz başlanmış layihələri Ziqbert Fuksun qayəsinə uyğun davam etdirəcəyik və bundan sonra da şəhərlərarası partnyorluqda və Qafqaz şəhərlər şəbəkəsində sosial aspektlərə xüsusi diqqət ayıracağıq.

*Peter Lubenau,
Ludviqshafen şəhər idarəetməsində
Sumqayıt işçi qurpunun əlaqələndiricisi*

10 Jahre Stadtenetz Sudkaukasus in Georgien

Canubi Qafqaz aherler abekəsi – Gurcustanda 10 il

Neben der Partnerschaft Sumgait – Ludwigshafen sind weitere Stadtepartnerschaften im Stadtenetz Sudkaukasus eingebettet.

Partnerschaft Saarbrucken - Tiflis

Zwischen der Landeshauptstadt Saarbrucken und der georgischen Hauptstadt Tiflis besteht bereits seit 1975 eine Partnerschaft. Zunachst aus kulturellen Kontakten hervorgegangen, erstreckte sich die Partnerschaft in den folgenden Jahren vorwiegend auf Schuler- und Jugendkontakte. Nach dem Zerfall der Sowjetunion und der darauffolgenden Unabhangigkeit Georgiens im Jahre 1991 gab es drangende Bedarfe nach dem Aufbau neuer Strukturen, Wissenstransfer und Kooperationsforderung. Diese Themen bilden seither einen Schwerpunkt der Partnerschaft.

Seit Grundung des Stadtenetzes hat Saarbrucken Tiflis unter anderem bei der Erstellung eines Abfallwirtschaftskonzeptes und dem Aufbau eines modernen Abfallwirtschaftsbetriebs beraten. Daruber hinaus leistete Saarbrucken intensive Unterstutzung bei der Einfuhrung des ersten transparenten und modernen

Sumqayıt ve Ludviqshafenin partnyorluęu ile yanaşı Canubi Qafqaz aherler abekəsində diger aherler arasında partnyorluę da ozune yer alıb.

Saarbrucken ve Tiflis aherlerinin partnyorluęu

Saarland torpaęının paytaxtı Saarbrucken ve Gurcustanın paytaxtı Tiflis arasında partnyorluęun esası hele 1975-ci ilde qoyulub. evvelce madeniyyet qurumları arasında elaqelerden bařlayan bu emekdařlıę novbeti illerde esasen mektebililer ve gencler arasında elaqelere kedi. Sovet ittifaqının suqutundan ve Gurcustanın 1991-ci ilde qazanılan musteqilliyinden sonra yeni strukturların qurulması, biliklerinin transferi ve emekdařlıęın desteklenmesinə boyuk telabat yarandı. Bu movzular ele hemin vaxtdan beri emekdařlıęın esas istiqametleridir. aherler abekəsinin yaradılmasından beri Saarbrucken aheri Tiflisle maslehatleřmelerde daha ox tullantıların idare olunması konsepsiyasının hazırlanması ve muasir bir muessisənin qurulmasına yer ayırmıřdır. Bundan bařqa Saarbrucken Tiflisle Gurcustanın ilk řaffaf ve muasir kommunal xidmet markəzi

Stadtenetztreffen April 2012 in Tiflis
2012-ci il aprelində Tiflisdə keirilen aherler abekəsinin goruřu

kommunalen Servicecenters (Bürgerbüro) in Georgien, welches Anfang 2008 eröffnet wurde.

Ebenfalls im Rahmen des Städtenetzes wurde das kommunale Wirtschaftsforum in Tiflis initiiert. Gestartet mit circa dreißig Teilnehmern im Jahr 2007 hat sich das Forum unter fortwährender Beratung durch Saarbrücken als anerkannte regionale Plattform für den Austausch zur Stadt- und Kommunalentwicklung etabliert. Mit mehr als 80 internationalen und circa 400 georgischen Teilnehmern war die diesjährige Konferenz im April 2012 ein voller Erfolg für die Veranstalter. Im Anschluss daran lud das Programm Kommunalentwicklung im Südkaukasus zum jährlichen Städtenetztreffen ein, um die gemeinsame Operationsplanung mit Teilnehmern aus Saarbrücken, Biberach, Ludwigshafen, Tiflis, Telawi, Sumgait und Vanadzor zu aktualisieren. Zudem waren Gäste aus dem Landkreis Regen, der Region Tavush (Armenien) und der armenischen Hauptstadt Yerevan anwesend.

Partnerschaft Biberach/Riß - Telawi

Die Formalisierung der Städtepartnerschaft zwischen Biberach an der Riß und Telawi datiert auf das Jahr 1987 zurück. Treibende Kraft für die Entstehung der Partnerschaft war der 1977 gegründete Partnerschaftsverein Biberach. Bis zur Jahrtausendwende beruhte die Städtepartnerschaft zunächst auf Nahrungshilfe in den Bürgerkriegszeiten Anfang der 90er Jahre, dem kulturellen Austausch mit Kindern und Jugendlichen sowie der Unterstützung bei der Einrichtung eines Krankenhauses, einer Schule und eines Kindergartens. In den vergangenen Jahren verfestigte sich die Beratung zu den Themen Abfallentsorgung, Verwaltungsmodernisierung und Berufsbildung.

Stark eingebunden in die Aktivitäten ist die Hochschule Biberach, welche in zahlreichen Einsätzen die Stadt Telawi bei der Reorganisation ihres Abfallmanagements sowie dem Neubau einer Deponie unterstützt. Das Konzept wurde mittlerweile fertiggestellt und die Stadt Telawi arbeitet derzeit an Finanzierungsmöglichkeiten.

Heute zählen die Kollegen in Saarbrücken und Biberach zu den ersten Ansprechpartnern, wenn es neue Entwicklungen im kommunalen Verantwortungsbereich in Tiflis und Telawi gibt. Und dort, auf der deutschen Seite, ist auch nach zehn Jahren kontinuierlicher Zusammenarbeit bei jeder Beratungsreise der Enthusiasmus für die neuen Aufgaben zu spüren, der Kernelement des Erfolgs des Städtenetzes Südkaukasus ist.

*Felix Volgmann
Berater des Programms
„Kommunalentwicklung Südkaukasus“*

– vətəndaş bürosunu yaratmağa kömək etmişdir. Büronun açılışı 2008-ci ilin əvvəlində baş tutmuşdur.

Şəhərlər şəbəkəsi çərçivəsində Tiflisdə kommunal iqtisadi forumun keçirilməsinə təşəbbüs göstərildi. 2007-ci ildə 30 iştirakçı ilə başlanan bu forum şəhər və kommunal inkişaf sahəsində təcrübə mübadiləsi üçün artıq tanınan bir regional platformaya çevrilib və bu işdə Saarbrükkenin davamlı dəstəyi böyük rol oynayıb. Bu ilin aprel ayında keçirilən konfransda 80 beynəlxalq, 400-dək Gürcüstandan olan iştirakçının olması konfrans təşkilatçıları üçün tam bir uğur idi. Bundan sonra isə Cənubi Qafqazda kommunal inkişaf proqramı iştirakçıları Şəhərlər şəbəkəsinin hər il keçirilən görüşünə dəvət etdi. Hədəf Saarbrükken, Biberax, Ludviqshafen, Tiflis, Telavi, Sumqayıt və Vanadzordan olan iştirakçılarla birlikdə müştərək fəaliyyət planını yeniləmək idi. Burada həm də Regen vilayət dairəsindən, Ermənistanın Tavuş əyalətindən və Yerevandan nümayəndələr də iştirak edirdilər.

Biberax/Riss – Telavi arasında partnyorluq

Biberax an der Riss şəhəri ilə Telavi arasındakı əməkdaşlıq 1987-ci ildə başlamışdır. Bu partnyorluğun yaranmasında hərəkətverici qüvvə 1977-ci ildə Biberaxda yaradılmış Partnyorluq birliyi idi. 2000-ci ilə qədər şəhərlərin əməkdaşlığı əsasən 90-cı illərin əvvəllərində vətəndaş müharibəsi zamanı ərzaq yardımı, uşaqlar və gənclər arasında mədəni mübadilə, eləcə də bir xəstəxana, məktəb və uşaq bağçasının yaradılmasında yardımdan ibarət idi. Son illərdə isə tullantıların idarə olunması, şəhər idarəetməsinin müasirləşdirilməsi və peşə təhsili mövzuları üstünlük təşkil etməyə başlayıb.

Bu tədbirlərdə Biberax ali məktəbi yaxından iştirak edir və Telavi şəhərini tullantıların idarə edilməsi və yeni poliqonun tikilməsində dəstəkləyir. Bu sahədə konsepsiya artıq işlənib hazırlanmışdır və Telavi şəhəri hazırda maliyyə mənbələrini araşdırır.

Kommunal məsələlərə dair yeniliklərlə bağlı sullar meydana çıxdıqda Tiflis və Telavi şəhərinin nümayəndələri ilk olaraq Saarbrükken və Biberaxdakı həmkarlarına müraciət edirlər. Alman tərəfində isə 10 illik davamlı əməkdaşlıqdan sonra yeni vəzifələrə həvəs hiss olunur. Məhz bu həvəs Cənubi Qafqaz şəhərlər şəbəkəsinin uğurunun əsas amillərindəndir.

*Feliks Folqmann
“Cənubi Qafqazda Yerli
Ozünüidarəetmə Proqramı”,
Məsləhətçi*